

OKTATÁSI HIVATAL
BÁZISINTÉZMÉNYE
2023-2026.

BÉKÉSI KISTÉRSÉGI ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE PEDAGÓGIAI PROGRAM

2025.

Tartalom

Törvényi megfeleltetés	5.
Bevezető	7.
1. Intézményünk adatai	8.
2. Intézményünk bemutatása	9.
2.1. Helyzetképünk	9.
2.2. Óvodai telephelyeink adatai	10.
2.3. Óvodai telephelyeink bemutatkozása	11.
2.3.1. Bóbita Óvoda	11.
2.3.2. Korona Óvoda	13.
2.3.3. Teleky utcai Óvoda	15.
2.3.4. Központi Óvoda	17.
3. Programunk célfejezete	19.
3.1. Óvodai nevelésünk célja	19.
3.2. Óvodai nevelésünk feladatai	19.
3.2.1. Általános feladataink	19.
3.2.2. Speciális feladataink	21.
3.3. Nevelésünk alapelvei	21.
3.4. Óvodaképünk	22.
3.4.1. Intézményünk szakmai munkacsoportjai	22.
3.5. Gyermekképünk	23.
3.6. Pedagógusképünk	23.
3.7. Dajkaképünk	24.
4. Intézményünk küldetésnyilatkozata, értékei	25.
4.1. Küldetésnyilatkozatunk	25.
4.2. Nevelési értékeink	25.
5. Az óvodai nevelésünk megszervezése	29.
5.1. Személyi feltételeink	29.
5.2. Tárgyi feltételeink	30.
5.2.1. Intézményünknek a program céljaihoz rendelt eszközrendszere	30.
5.3. Óvodai nevelésünk szervezeti és időkeretei	31.
5.3.1. A csoportszervezés elvei	31.
5.3.2. Az óvodai élet megszervezése - Napirend, Heti rend kialakítása	32.
5.3.3. A tevékenységek kialakításának szervezeti keretei	35.
6. Intézményünk kapcsolatrendszere	37.
6.1. Óvoda – család	37.
6.2. Óvoda – bölcsőde	39.
6.3. Óvoda – iskola	40.

6.4.	Intézményünk egyéb kapcsolatai	41.
7.	Programunk rendszerábrája	44.
8.	Óvodai nevelésünk feladatai	45.
8.1.	Az egészséges életmód alakítása	45.
8.2.	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	52.
8.3.	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	57.
9.	Tevékenységeink kerete	62.
10.	Programunk tevékenység formái	66.
10.1.	Játék	66.
10.2.	Verselés, mesélés	70.
10.3.	Ének, zene, népi játék, tánc	74.
10.4.	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	78.
10.5.	Mindennapos mozgás	80.
10.6.	A külső világ tevékeny megismerése	86.
10.6.5.	Matematikai tartalmú tapasztalatok	89.
10.7.	Munka jellegű tevékenységek	92.
10.8.	Tevékenységekben megvalósuló tanulás	96.
11.	Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek	103.
11.1.	Különleges bánásmódot igénylő gyerekek	105.
11.1.1.	Sajátos nevelési igényű gyerekek	105.
11.1.2.	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek	105.
11.1.3.	Kiemelten tehetséges gyermekek	110.
11.2.	A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek	113.
11.3.	Tartós gyógykezelés alatt álló gyerekek	115.
11.4.	Fejlődés jellemzői óvodáskor végére	116.
12.	Gyermekvédelem	117.
13.	Nemzetiségek kultúrájának ápolása	119.
14.	Intézményünk tervezési, ellenőrzési, értékelési rendszere	122.
14.1.	Óvodai nevelésünk tervezése	122.
14.2.	A nevelő munka ellenőrzése, értékelése	126.
15.	Érvényességi nyilatkozat	131.
16.	Legitimációs záradék	133.
Felhasznált irodalom		136.
Melléletek		
1. számú melléklet Egészségfejlesztési Program		
2. számú melléklet Színes Lufik Tehetség Program		
3.1. számú melléklet Bóbita Óvoda Eszközjegyzéke		
3.2. számú melléklet Korona Óvoda Eszközjegyzéke		

3.3. számú melléklet Teleky utcai Óvoda Eszközjegyzéke

3.4. számú melléklet Központi Óvoda Eszközjegyzéke

4. számú melléklet **Óvodai Integrációs Program**

5. számú melléklet **1-es típusú diabétesz és ételérzékenységgel élő gyermekek speciális ellátásának eljárásrendje**

Törvényi megfeleltetés

Alaptörvény:

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

Törvények:

- 2023.évi LII. törvény a pedagógusok életpályájáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról.
- 2011. évi CXCV. Törvény az államháztartásról (Áht.)
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. Rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról (Ámr.)
- 2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvéről (Mt)
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartás rendszeréről.
- 2011. évi CXII. Törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény

Rendeletek:

- 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról - módosította **77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet**
- 401. rendelet. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- A nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: R.)
- A tankönyvvé, a pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet

- A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet
- A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet
- A tanév rendjéről szóló mindenkori miniszteri rendelet

Bevezető

Intézményünk 4 óvodai telephelyből és 2 bölcsödéből álló szervezet.

Fenntartónk a Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás.

A csokorba kötött léggömbök óvodai telephelyeink és bölcsödéink sajátos, egyéni arculatát jelképezik, melyek mégis egységet alkotnak, összetartozást mutatnak.

Nevelésfilozófiánk, alapelveink azonosak.

Mindannyian a gyermekközpontú, szeretetteljes, családias óvodai légkör megteremtését hangsúlyozzuk, amelyben a gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük.

Célunk, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas óvodai nevelésben.

Elsődleges feladatunknak tekintjük a gyerekek testi-lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését, esetenként hátrány csökkentését, a szocializáció minél teljesebb kibontakoztatását - a családi nevelést kiegészítve, azzal együttműködve.

Nevelési céljaink megvalósulásakor a gyerekek képessé válnak kifejezni gondolataikat, önállóan tevékenykednek, megtanulnak eligazodni környezetükben, együttműködnek, és pozitív magatartási formákat sajátítanak el.

Mindehhez sokszínű tevékenységeket, eszközöket, megfelelő feltételeket biztosítunk, amely óvodapedagógusi elhivatottsággal párosul.

Abból indulunk ki, hogy a gyermek alapvető tevékenysége a játék és erre építve valósítjuk meg feladatainkat, a mozgásigény kielégítését, a külső világ tevékeny megismerését, kommunikációs készség alakítását.

Építünk a gyermeki kíváncsiságra, a mesére, a művészi élmény-nyújtására, a cigány kultúra ápolására.

A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsöde Programja a sokszínű, ám mégis egységes nevelői gyakorlatunkat tükrözi. Tartalma mindaz, amely elősegíti gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlődését. A gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermekeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. *(Nkt. 8§ (1))*

Pedagógiai Programunk az óvodai telephelyeink egyéni arculatának megőrzése mellett, a nevelési gyakorlatot keret jellegűen tartalmazza.

1. Intézményünk adatai

Neve:	Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde
Címe:	5630 Békés, Baky utca 4.
Telefon/fax:	06 66 411 680
Fenntartója:	Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás
Címe:	5630 Békés, Petőfi utca 4.
Intézmény OM-azonosítója:	028047
A program megnevezése:	A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programja
E-mail:	bekesiovodak@bekesvaros.hu

Intézményi főigazgató neve:	Béres Istvánné
Óvodai intézményegység vezető:	Urbancsekné Sebestyén Marianna
Óvodai intézményegység vezető helyettes:	Lipcseiné Jakucs Anikó
Hatályos alapító okirat száma:	24.2/2025.(V.20.)
Székhely óvoda neve, címe:	Központi Óvoda 5630 Békés, Baky u. 4. Telefon: 06 (66) 411 - 690 Lipcseiné Jakucs Anikó óvodai intézményegységvezető helyettes – telephely koordinátor
Óvodai telephelyek neve, címe:	Bóbita Óvoda 5630 Békés, Ótemető u. 2. Telefon: 06 (66) 411 - 401 Urbancsekné Sebestyén Marianna óvodai intézményegység vezető – telephely koordinátor Korona Óvoda 5630 Békés, Korona u. 1. Telefon: 06 (66) 411 - 986 Andorné Csarnai Szidónia telephely koordinátor Teleki utcai Óvoda 5630 Békés, Teleki u. 26. Telefon: 06 (66) 411-688 Liptákné Öreg Anikó Edit telephely koordinátor
A programot benyújtja Béres Istvánné az intézmény főigazgatója és a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete.	

2. Intézményünk bemutatása

2.1. Helyzetképünk

Térségünkben kevés a munkahely, a családok anyagi helyzete nagyon eltérő, sokan küzdenek megélhetési gondokkal, sok a munkanélküli, a rokkantnyugdíjas.

Egyre több az olyan család, akiknek nincsenek meg a létfenntartáshoz szükséges anyagi eszközeik, ebből adódóan gyerekeik hátrányos, **halmozottan hátrányos** helyzetűek.

Emiatt még nagyobb hangsúlyt kap az óvoda óvó-védő, szociális funkciója.

Békésen négy (a kistérségi társulás által fenntartott) óvodai telephely működik, melyek területi elhelyezkedése optimálisnak mondható.

2.2. Óvodai telephelyeink adatai

Név	Férőhely (2 m ² /fő)	Engedélyezett létszám*	Csoportok száma*	a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelése
Bóbita Óvoda	150	155	6	30
Korona Óvoda	50	52	2	10
Teleky utcai Óvoda	75	75	3	15
Központi Óvoda	125	130	5	25
Összesen	400	412	16	80

*(2025/2026. nevelési év)

2.2.1. Az intézmény csoportjainak száma:

tagóvodák	csoportok
Bóbita Óvoda	6*
Korona Óvoda	2
Teleky utcai Óvoda	3
Központi Óvoda	5*
összesen:	16

*(2025/2026. nevelési év)

2.3. Óvodai telephelyeink bemutatkozása

Óvodai telephelyeinken, egyre nagyobb számban található a roma etnikai kisebbséghez tartozó, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek.

Intézményünk valamennyi óvodája – Alapító Okirat szerint – befogad kiemelt figyelmet igénylő, különleges bánásmódban részesülő gyermekeket.

Csoportjaink száma jelenleg: 16 melyek osztott, részben osztott és osztatlan csoportszerkezetűek.

Az óvodák helyi hagyományait, sajátosságait figyelembe véve igyekeznek minél színesebbé tenni arcukat.

2.3.1. Bóbita Óvoda

A **Bóbita Óvoda** Békés város központjához közeli részen, csendes helyen helyezkedik el. Már több mint 115 éve áll ezen a telken óvoda, de 2014-től új, öt csoportos óvodában látjuk el a gyermekek nevelését, fejlesztését.

Hosszú éveken keresztül kiemelt feladatunk volt a sajátos nevelési igényű és a lemaradó gyermekek felzárkóztatását, az ehhez szükséges személyi és tárgyi feltételek megteremtését. Azonban a felzárkóztatás mellett egyre nagyobb figyelmet szentelünk a gyerekek erős oldalának feltérképezésének, az óvodai tehetséggondozásnak. Tehetségkoordinátorunk segítségével óvodánkban működik a tehetséggondozás szakmacsoport, egy kollégánk tehetséggondozó szaktanácsadó. Segítségükkel az óvoda szemlélete jelentősen megváltozott, akkreditált kiváló tehetségpont lettünk.

Óvodánk több helyi, intézményi és megyei gazdagító programot, tudásmegosztást és szakmai napot szervez, többféle tehetségműhelyt működtetünk.

A tehetséggondozás mellett fontosnak tartjuk a hagyományaink ápolását, több jeles napot (A Magyar Népmese Napja, Medve nap) megtartunk a gyerekek nagy örömeire, jó kapcsolatot ápolunk a BELENCÉRES Néptáncgyűttessel és a Nefelejcs Békési Kulturális és Hagyományörző Közhasznú Egyesülettel, valamint néptánc tehetségműhelyt is működtetünk.

Alapítványunk 1998 óta folyamatos pályázatok adta lehetőségekkel, jótékonyági rendezvényekkel, szülői támogatással nagyban hozzájárul tárgyi és infokommunikációs eszközeink fejlesztéséhez, segítségével mászó falat telepíthettünk és sósobát alakítottunk ki a gyermekeink számára, ahol terveink szerint mesedélutánokat is szeretnénk tartani.

Öt csoportos óvodánk a következő nevelési évtől hat csoportosra bővül és 125-ről 156-ra bővül férőhelyeink száma.

A csoportok kialakításánál lehetőség szerint a homogén életkorra törekszünk. A csoportszobák tágasak, világosak. Az SNI és BTMN gyermekek, az életkoruknak megfelelően minden csoportba járnak, és minden gyermeket tehetségígéretként kezelünk, számukra gazdagító programokat kínálunk.

Nevelőtestületünk öt tagja szakvizsgázott pedagógus és két mesterpedagógus van közöttünk (szaktanácsadó és innovátor). Minden dajka szakképzett, az ő munkájukat kisegítő, technikai dolgozók (konyhások) segítik. Az udvar rendben tartását, a javítási munkákat karbantartó végzi.

Az épület új, városunk Önkormányzata egy Uniós pályázat segítségével építette számunkra, így modern, korszerű és minden igényt kielégítő, felszereltsége folyamatosan bővül.

Az épület minden helyisége tágas, színes és világos. A csoportszobák a törvényi előírásnak megfelelően 50m²-esek, mindegyikben galéria található, mely több játékkeret biztosít a gyermekek számára. Tornatermünk 100m²-es, benne számos fejlesztő eszköz és játék található. Ezek elsősorban szenzoros integrációs terápiát segítő eszközök, melyeket minden gyermek szívesen használ, nem csak a különleges bánásmódot igénylők.

Az orvosi szoba, a beteg gyermekek elkülönítését szolgálja.

Óvodánk büszkesége a közel 200m²-es aulánk, mely óvodai és intézményi szintű rendezvények megtartása mellett egész évben játszóházként funkcionál, a gyermekek nagy öröme. Ezzel lehetőségünk van rossz idő esetén is megmozgatni a gyerekeket.

Udvarunkon számos biztonságos és korszerű játék áll a gyermekek rendelkezésére. Az udvar burkolt felületének nagy része biztonságos gumitéglával fedett. A megnövekedett gyermeklétszám kiszolgálására az udvarunkat idén bővíteni szeretnénk.

Az utcánk végén a gáton túl folyik a Kettős Körös folyó, amely egész év folyamán gazdag növény és állatvilág megfigyelését biztosítja számunkra.

Az óvoda szervezésében lehetőséget biztosítunk a gyerekeknek vízhez szoktatásra, kézilabdára, néptáncra, hittanra, telepocak, mozgás, kutyaterápiára és kézműves foglalkozásra. Ezekre a programokra délutánonként, igény szerinti létszámmal kerül sor.

Állandó ünnepeink (Mikulás, karácsony, Farsang, húsvét, Anyák napja, Évzáró) mellett, hagyományosan megrendezzük minden évben a Magyar Népmese Napját, és a Medve Napot. Tehetséggondozás szakmai napjainkkal, Tehetség majális programunkkal elnyertük az Oktatási Hivatal Bázisintézménye címet.

Évente legalább egyszer kirándulunk, melyen gyakran részt vesznek a szülők is.

2.3.2. Korona Óvoda

A Korona Óvoda épülete a város szívében, az Élővíz csatorna partján helyezkedik el, mégis nyugodt, csendes környezetben.

Az óvoda udvara tágas, parkosított, valamint a dróthálós kerítés biztosítja a víz felőli átszellőzést, és a jó levegőt.

A városi zöld környezetbe esztétikusan illeszthető a „játsszóker”, amely rendelkezik minden olyan feltétellel, ami megfelel az óvodás korú gyermekek egészséges fejlődésének: tágas tér, egyre bővülő mozgásfejlesztő játékok, elvonuló- bújócskázó helyek, kiscsoportos játékok, szerepjátszást biztosító feltételek.

Óvodánk gyermekei a város minden részéből, sőt még a környező falvakból, tanyákról is érkeznek. Jól tükrözi a kisvárosi népesség sokszínű rétegződését. Általában azok a szülők hozzák óvodánkba gyermekeiket, akik szeretik a kisebb, családi közösséget. 50 férőhellyel 2 osztatlan csoportban működünk. Pedagógiai attitűdünk is e köré sorakozik fel. Fontosnak tartjuk, hogy egy nyugodt család-, és gyermekbarát szigetként, „oázisként” funkcionáljunk. Nevelőmunkánkat a játékba ágyazott tapasztalatszerzés, komplexitás, gazdag élményszerzési lehetőség biztosítása jellemzi. Célunk, hogy óvodásaink szeressenek mozogni, kötődjenek a természethez, legyenek boldog, testileg és lelkiileg egészséges gyermekek. Az óvodai élet végén pedig nyitottan, magabiztosan, felkészülten induljanak az iskolába.

Óvodai nevelésünk alapvető része az évszakok változásait követő hagyományaink megőrzése, szokások felelevenítése, az ünnepeink sajátos hangulata. A békési hagyományok gazdag tárházából a gyerekek korának megfelelő, számukra örömteli ingereket, élményeket adó és cselekvésre készítő elemek kiválogatása, és azoknak a nevelés folyamatába illesztése kulcsfontosságú feladat számunkra.

A gyermekek komplex fejlesztése egyénileg, valamint tehetségműhelyekben történik. Érdeklődésüknek, kiemelt adottságaiknak megfelelően gazdagítjuk őket, nyújtunk támogatást a szülők számára.

Mottónk: „Kisgyermekem csak nézzél szerte szét,
Érted van itt minden, ami szép.”

Tárgyi feltételeink kiemelten megfelelőek. A tornaszoba és fejlesztőszoba lehetőséget biztosít a gyermekek egészséges életmódjának elősegítéséhez, a mozgás- és kognitív képességeiknek fejlesztéséhez és a közös programokhoz. A berendezési tárgyakat fokozatosan cseréljük, és bővítjük az igényeknek, elvárásoknak megfelelően, és az anyagi lehetőségek függvényében.

Óvodánk Alapítványa a pályázati források által hozzájárul tárgyi eszközeink bővítéséhez, korszerűsítéséhez és közösségi rendezvényeink támogatásához.

Személyi feltételeink: A dolgozóink szakképzettek (7 fő), pedagógus képükre az optimizmus, az együttérzés, a segítséget maximálisan előtérbe helyező gyermekszeretet áll. Mindenki törekszik a folyamatos szakmai megújításra.

Speciális feladataink, amennyiben szükség van rá:

Különleges bánásmódban részesülő gyermekek szakellátásának biztosítása (fejlesztő-, és gyógypedagógus, mozgás-, és beszédfejlesztés) valamint a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek részére családi, befogadó környezetben történő felzárkóztató program kidolgozása személyre szabottan.

Partnerkapcsolataink nyújtotta célok és feladatok:

A családokkal elfogadó, egymás céljait segítő közös programok szervezése, melyek plusz élménnyel gazdagítják az óvodai életet. (gyereknapi majális, természetjáró kirándulások, farsang, oviszülinap stb.) A szülői munkaközösség segíti a közös programok lebonyolítását.

A nevelő, gondozó, és oktató munkát végző intézményekkel is szoros, jó kapcsolatot alakítunk, és ápolunk, (Bölcsődék, Iskolák) hiszen közös a nevelési, és oktatási célunk.

Az önkormányzat és a közművelődési intézmények:

Az önkormányzat, és a civil szervezetek által megvalósított rendezvényeket gyerekműsorokkal színesítjük. Részt veszünk a város kulturális- és sport rendezvényein.

Nagyon jó kapcsolatot ápolunk a Békési Kisgazdakörrel, részt veszünk a békési hagyományokat bemutató rendezvényeiken (szilvalekvárfőzés, disznótor, farsangi téltemetés).

A város lakosságát igyekszünk tájékoztatni a helyi médiában, és egyéb webes felületeken óvodánk eseményeiről, és az itt folyó nevelő munkáról.

Nevelési munkát segítő szervezetekkel (Családsegítő Központ, Pedagógiai Szakszolgálat) is jó kapcsolatot ápolunk. Igény szerint várjuk és kérjük előadások megtartására szakképzett munkatársaikat, építünk fejlesztő foglalkozásaikra.

A védőnő munkáját segítjük, közvetlen kapcsolatot tartunk vele, a gyermekorvosokat ismerjük, szükség esetén kérjük segítségüket.

2.3.3. Teleky utcai Óvoda

A **Teleky utcai Óvoda** városközponthoz közeli, kertvárosi óvoda. Gesztenyefák árnyékában, a tágas füves udvar ad helyet az önfelelt játéknak. Az esztétikus, barátságos környezetben mozgásfejlesztő játékok, kisházak, pihenő padok szolgálják a gyermekek igényeit. A óvodánkra jellemző a szeretetteljes légkör, a családokkal való jó kapcsolat, a példaértékű együttműködés a szülőkkel.

Három csoportunk, közel azonos életkorú gyermekekből szerveződik, akik naponta többször is találkoznak másik csoportba járó társaikkal.

A csoportszobák kialakítása, a játékeszközök biztosítása is az életkori sajátosságoknak megfelelően történik. Ennek előnye, hogy az óvodapedagógusok korosztályonként tervezik meg tevékenységeiket, tüzik ki a nevelési céljaikat, de egyéni képességeknek megfelelő fejlesztést végeznek.

Az épület adottságai megfelelőek, a csoportszobák játékeszköz ellátottsága a 3-7 éves korosztály igényeihez alkalmazkodik. Az óvoda épületéhez kapcsolódó **új tornaszobában** a mozgáskészség fejlesztésére adottak a legkorszerűbb mozgásfejlesztő eszközök, tornaszerek, melyek a szertárhelyiségben kerülnek elhelyezésre. A mozogni vágyó gyermekek rendelkezésére áll tornaszobához kapcsolódó, a mai kor igényeit kiszolgáló, jól felszerelt öltöző, mosdó is.

Heti rendszerességgel gyógypedagógus és fejlesztő pedagógus mozgásos terapiás foglalkozásokat, valamint kognitív fejlesztést nyújt a különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára. Utazó logopédus helyben segíti munkánkat.

Óvodánkban 4 szakvizsgázott óvodapedagógus dolgozik, 1 óvónőnek másoddiplomája is van. Képzettségüket kamatoztatják a mindennapi munkájukban. Kiemelt szerepet kap a **tehetséggondozás**, gyermektánc foglalkozások formájában.

Igény esetén helyet adunk a református és katolikus hittan alkalmainak is.

A nagycsoportosokkal több alkalommal uszodába látogatunk, ahol a vízhez szoktatás a legfőbb feladatunk.

A **közművelődési intézményekkel** jó kapcsolatot ápolunk: a gyermekek színházi előadásokat tekinthetnek meg a Művelődési Központban, megismerkednek a könyvkölcsönzéssel a könyvtárban, régi idők életébe nyerhetnek betekintést a Múzeumban, kiállításokat nézhetnek meg a Galériában. Fontosnak tartjuk a Nefelejcs Békési Kulturális és Hagyományőrző Közhasznú Egyesülettel és a Belencéres Néptáncgyűttesért Egyesülettel való

együttműködést is. Az Alapfokú Művészeti Iskola óvodásoknak szervezett hangversenyeinek lelkes hallgatóságát képezzük, valamint az általános iskolák meghívásának is eleget teszünk nagycsoportosainkkal. Ismeretbővítés, tapasztalatszerzés céljából évente szervezünk kirándulásokat szűkebb és tágabb környezetünkbe, erre jó lehetőséget ad az Élővíz-csatorna, a Körös folyó és Békés-Dánfok közelsége.

Alapítványunknak köszönhetően pályázati forrásokból az óvoda tárgyi feltételeinek folyamatos javítása, a nevelési munka hatékonyságának növelése valósul meg.

A kerékpárral érkező gyerekek az óvodán belül helyezhetik el kerékpárjaikat. A hátsó udvaron **lehetőség van kerékpározásra**, ahol KRESZ pálya van kialakítva. Itt gyakorolhatják a közlekedési szabályokat és mozgásuk, egyensúlyérzékük fejlesztése valósul meg. E képességek fejlesztése koncentráltan jeleni meg a tavasszal megrendezésre kerülő Közlekedési napon, melyen hangsúlyosan foglalkozunk életkornak megfelelően a közlekedési ismeretek bővítésével.

Ünnepeink és jeles napjaink közül kiemelkedik az ősszel megrendezésre kerülő hagyományőrző **Mihály-napi vásár**. A vásári forgatagban a gyermekek megismerkedhetnek népi kismesterségekkel, háziállatokat tekinthetnek meg, vásári ételeket, italokat kóstolhatnak. Ekkor játékpénzért kínáljuk az óvodapedagógusok, szülők által, saját kezűleg készített portékáinkat a város valamennyi óvodásának.

Kiemelt programjaink az Oktatási Hivatal bázisintézményi rendezvényei.

Egész évben az évszakoknak, ünnepeknek, aktualitásoknak megfelelően szervezzük programjainkat, rendezvényeinket, melyeket dokumentálunk, így a szülők is folyamatosan betekintést nyerhetnek munkánkba.

Az óvodapedagógusok lelkiismeretes munkájukkal egyszerre törekednek a hagyományok megőrzésére, valamint arra, hogy a jelen kihívásaira felkészítsék a jövő generációját.

Célunk, hogy a családi nevelést kiegészítve hozzájáruljunk a sokoldalú személyiségfejlesztéshez és a tevékeny, élményekben gazdag, felhőtlen gyermekkor megalapozásához.

2.3.4. Központi Óvoda

A Központi Óvoda a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde székhely óvodája, ami Békés város szívében helyezkedik el. 1978/79-ben épült, energetikailag felújított, infrastrukturálisan könnyen megközelíthető.

Intézményünk 6 csoportos óvodaként működik, melyben egészséges, mozgást szerető, harmonikus érzelmű világú, környező világ történései iránt érdeklődő, fogékony gyermekeket kívánunk nevelni. 3 homogén csoportban van lehetőség tiszta életkorú gyermekek nevelésére és 3 csoportban vegyes életkor segíti a szocializálást, az elfogadást az egymástól tanulást.

Nevelőtestületünket mindenkor megújulásra kész, innovatív óvodapedagógusok alkotják, akik szembe szállva a pedagógushíánnyal, olyan szakmai nevelő, oktató munkát végeznek, amit a pedagógiai asszisztens segítségével együttműködve tesznek a gyermekek számára játékon keresztül élvezhetővé, tartalmasabbá és élményt adóvá.

Óvodánkba beíratott gyermekek vonzáskörzete igen széles skálán mozog, hiszen mind a kertvárosi kerületekből, mind pedig a lakótelepi övezetből íratnak gyermekeket. Ez teszi szükségessé, hogy szakmai munkánk középpontjába állítsuk a külső világ tevékeny megismerését, a környezettudatos magatartásformálást, valamint a gyermekek mozgáslehetőségeinek kiszélesítését. Ez a színes összetétel igazi kihívást jelent számunkra, hiszen szakmai, módszertani munkánk tudatos tervezést igényel, külön figyelemmel az esélyegyenlőség megteremtésére, támogatására.

A partnerséget tekintve elmondható, hogy legszorosabb kapcsolatot gyermekeink családjával ápolunk. Ez nézeteink szerint igen lényeges, hisz a gyerekek testi – lelki - szellemi fejlődése csak az "együttnevelés" mentén valósulhat meg. Óvodánkban igyekszünk a szülőket mind jobban bevonni a környezettudatos magatartásformálásba, a közös feladatokba az együtt gondolkodásba és a közös nyílt programjainkba, ahol részeseivé válnak gyermekeikkel együtt a játékos tanulásba, mozgáson keresztül.

Az eddigi fő törekvés – miszerint az óvodásaink számára a természet megismerése érdekes, élvezetes játék – mellé, nagy hangsúlyt fektetünk a mindennapi tevékenységeken kívül a mozgás és egészségmegőrzés szemléletének szélesebb körű gyakorlására is.

Az elsődleges célunk az óvodában eddig kialakított környezettudatosság, újrahasznosítás egyesítése a természetes mozgáskedv fenntartásával, az egészséges életvitel kialakításával. Mozgáson keresztül valósul meg a gyermekek tanulási képességeit meghatározó funkciók fejlesztése, így a potenciális tanulási zavarok korai kiszűrése, megelőzése (prevenció).

Célkitűzésünk olyan programok létrehozása, ami a környezettudatosságot, a környezetbarát nevelést a mozgással szorosan összekapcsolva segíti, illetve a mozgásszegény életmódot kompenzálja.

Óvodánk mindennapjaiban törekszünk a környezettudatosságra, újrahasznosításra. Szelektálunk, komposztálunk, takarékoskodunk, védjük az élővilágot. Igyekszünk, megtartunk minden, gyermekek számára fontos „Zöld” jeles Környezetvédelmi Világnapot. Kapcsolatokat építettünk ki Környezetvédelmi szervezetekkel, szakemberekkel. Környezettudatos tájhasználatunk, környezetbarát magatartáspéldánk beépül a mindennapokba és a gyerekek életébe.

1996-ban a Szülői munkaközösség önzetlen segítségével létrehoztuk óvodánk nevelési feltételeit segítő alapítványunkat A Játékos, Tevékeny, Gazdag Óvodai Életért Alapítvány-t mely azóta is aktívan működik.

Az elmúlt évek során alapítványunk segítségével sikerült kialakítani a célkitűzéseinknek megfelelő lehetőségeket, ahol a gyerekek sokoldalú fejlődését biztosítjuk:

- Tornaszobát,
- Mese – zene - dramatikus szobát,
- Fürkész szobát,
- Meteorológiai Állomást,
- Bioveteményest

Az Újvárosi Tagóvoda beköltözésével átelepült a sóterápia, aminek köszönhetően óvodánk is sószobával bővült, ezzel segítve a gyermekek légutainak gyógyulását, illetve regenerálását. A mozgásfejlesztő játékok széles köre szintén bővíti a mozgáslehetőség kínálatát. Óvodánkban egyre nagyobb hangsúlyt igyekszünk fektetni a tartásjavításra, illetve a lábtorna alkalmazására.

Udvarunk folyamatos átalakításával egy olyan tágas, szabad mozgás lehetőségét élvezhetik a gyermekek, amit a zöld övezet és az árnyas fák nyújtotta kellemes, esztétikus, egészséges környezet biztosít és ez által az élmények, tapasztalatok szerzésére évszakonként közvetlen úton van lehetőség. Az óvodánk adta zöld övezet hívogató a madarak számára is, akiről évszaknak megfelelően gondoskodunk a gyermekekkel, így lettünk méltán Madárbarát óvoda. 2020-ban elnyertük az Iskolakertekért Alapítvány „Óvoda – Mentor” megtisztelő minősítést.

Az Óvodakert fejlesztését és Mentor szerepkörre való felkészítését az Agrárminisztérium támogatásával megvalósuló Országos Iskolakert-fejlesztési Program, Iskolakert Alapozó Alprogram III. üteme tette lehetővé, a szükséges eszközök biztosításával és szakmai segítségnyújtással.

A 2015-ös minősítésen Fürkész Tehetségpont (Természeti tehetségterületünk) Akkreditált Kiváló Minősítést kapott.

3. Programunk célfejezete

3.1. Óvodai nevelésünk célja:

Óvodai nevelésünk célja a családi nevelést kiegészítve, az emberi és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, városunkban és a kistérségben élő 3 - 6 - 7 éves korú gyerekek sokoldalú, harmonikus fejlesztése, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítése, a hátrányok csökkentése az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, az egyenlő esélyek biztosításával.

3.2. Óvodai nevelésünk feladatai:

3.2.1. Általános feladataink:

Az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód alakítása:

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű

- A gyerekek gondozása, testi szükségletük kielégítése, az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az öltözködés, a pihenés a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Az egészséges életmód, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.
- A gyerekek testi képességeinek fejlesztése, mozgásigényük kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésük elősegítése.
- **Az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.**
- A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása, valamint a környezettudatos magatartás megalapozása.

- Megfelelő szakemberekkel és a szülővel együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatokat ellátása.
- A bántalmazás, erőszak megelőzése.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása:

Mindezért szükséges, hogy:

- Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, állandó értékrendet nyújtó, derűs, kiegyensúlyozott, családi légkör megteremtése.
- A gyermeket a beszoktatástól az óvodáskor végéig kedvező érzék kedvező érzelmi hatások.
- Beszoktatás, befogadás.
- A gyermek – gyermek, felnőtt – gyermek kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- A gyermek erkölcsi érzékének fejlesztése, szociális érzékenységének segítése, én tudatának alakítása, és engedjen teret önkifejező törekvéseik megvalósítására.
- Annak elfogadására, megértésére nevelés, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- A gyerekek szűkebb és tágabb környezetének megismertetésével lokálpatriotizmus megalapozása, amelynek a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjanak rácsodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Interkulturális nevelés megvalósítása, a más kultúrák közötti kapcsolat kiépítése, migráns gyermekek szükségleteinek kielégítése.
- Kiemelt figyelmet igénylő SNI, BTMN és tehetséges, valamint a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése, fejlesztése, szükség esetén speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek bevonásával.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

- Az anyanyelvünk ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Az anyanyelvi fejlesztés lehetőségei óvodai nevelésünk tevékenységi területein.
- Az értelmi nevelés, fejlesztés megvalósítása, különösen a képzelet és kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- Változatos tevékenységek, élmények, tapasztalatok biztosítása, a gyerekeket

körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

- Értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség) fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

3.2.2. Speciális feladataink:

- A gyermekek fokozatosan, de különösen az utolsó évben az iskolai nevelés-oktatásra felkészíteni. *(Nkt. 8§ (1))*
- A nemzeti, etnikai óvodai nevelésünk feladata, hogy az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően, ismerkedjenek saját kultúrájukkal, és segítsük identitástudatuk kialakulását.
- Az alapfeladaton túl, a különleges bánásmódot igénylő sérült (mozgás, beszéd és értelmileg akadályozott), SNI, BTMN, kiemelkedően tehetséges gyermekek harmonikus személyiségfejlődését elősegítő, az eredményeit, erőnyeiket, sikeres próbálkozásait értékelő, a másságot elfogadó környezet megteremtése, fejlesztésük, fejlődésük optimálisan biztosítása. Az esélyegyenlőség alapjainak megteremtése. A sérülés specifikus módszer, terápia, a segédeszközök használata.
- A HH, HHH gyermekek számára megfelelő feltételek megteremtése; sajátos, egyénre szabott módszerek, eljárások, eszközök alkalmazása, amelyekkel biztosítjuk minden hátrányos helyzetű gyermek számára az egyéni fejlődést, felzárkózást.
- Biztosítjuk a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, a migráns gyerekek önazonosságának megőrzését, ápolását, erősítését az interkulturális nevelést.
- Biztosítjuk a nemek társadalmi egyenlőségének kialakítását támogató pedagógiai módszereket.

3.3. Nevelésünk alapelvei:

- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete, biztosítja gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.
- Intézményünk, miközben teljesíti funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben kifejlődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
- Óvodai nevelésünkben elsődleges, hogy a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- Nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek, és képességeinek kibontakoztatását.
- Óvodai nevelésünkben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Olyan érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkört teremtünk, melynek a középpontjában a gyermek áll.

- Gondoskodunk a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.
- Gondoskodunk az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
- A másságot elfogadjuk, tiszteletben tartjuk.
- Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- A játék elsődleges szerepét hangsúlyozva, a sokszínű tevékenységeken keresztül életkornak megfelelő műveltség tartalmakat közvetítünk.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelése keretében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő migráns családok gyermekeinek óvodai nevelését, az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket nevelő tagóvodákban, figyelembe vesszük a Sajátos Nevelési Igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit.
- A gyermekek sajátos személyiségstruktúrájának fejlesztéséhez igazodunk, és a gyermek egyedi nevelhetőségét szem előtt tartjuk.
- Nevelési céljaink megvalósítása érdekében a HH, HHH gyermekek fejlesztése, fejlődése prioritást élvez. Hátrányok csökkentése, érzékeny pedagógiai szemlélet, módszerek alkalmazásával.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
- Nevelőtestületünk tagjai azonosulnak Pedagógiai Programunkban megfogalmazottakkal, bízunk egymás tudásában, tiszteletben tartjuk egymás méltóságát, örülünk közös sikereinknek.

3.4. Óvodaképünk:

Olyan óvoda kialakítása, mely biztosítja a városunkban és a kistérségben élő óvodáskorú gyermekek nevelésének és fejlődésének optimális feltételeit, olyan pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet megteremtése, mely segíti a gyerekek környezettudatos magatartásának kialakítását, és fokozatosan az iskolai nevelésre, oktatásra készít fel.

3.4.1. Intézményünk szakmai munkacsoportjai:

Egészséges életmód szakmai munkacsoport

Tehetséggondozás szakmai munkacsoport
Mentálhigiénés szakmai munkacsoport
Szülőföldünk megszerettetése szakmai munkacsoport
Óvoda – iskola átmenetet segítő szakmai munkacsoport

3.4.1.1. A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde szakmai munkacsoportjainak célja:

- A szakmai - gyakorlati munka színvonalának emelése, a nevelő munka hatékonyságának növelése.
- A nevelőtestületben a pedagógiai munka fejlesztése, újítása, eredmények, tapasztalatok közreadása.
- Korszerű szakismeretek közvetítése, pedagógiai folyamatok elemzése, értékelése.
- Pedagógiai Program folyamatos elemzése, alakítása.
- Gyakornokok, pályakezdő óvodapedagógusok gyakorlati munkájának segítése.
- Felkészülés támogatása az önértékelésben, értékelésben, tanfelügyeleti ellenőrzésen, pedagógus minősítővizsgán és minősítő eljárásban résztvevő óvodapedagógusok számára.
- Segítségnyújtás az e-portfólió dokumentumainak az elkészítéséhez.
- Gyakorlati bemutatók szervezése (minden tevékenységi területen).

Az intézmény működésével, a hatékonyabb munkával kapcsolatban felmerülő feladatokat team munkában, közös konzultációkkal oldjuk meg, így lehetőség van az egyenletesebb munkaelosztásra.

3.5. Gyermekképünk:

Olyan érzelmileg gazdag gyermekek nevelése, akik lakóhelyükhöz kötődnek, a világra nyitottak, érdeklődők, észreveszik a természet szépségeit. Tudnak nevetni, tevékenykedni, felfedezni, csodálkozni, önmagukat értékelni, másokat elfogadni, együttműködni. Óvják, védik környezetüket.

3.6. Pedagógusképünk:

Olyan óvodapedagógusok, akikre a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együtt érző, a segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszerepet jellemző.

Óvodánkban, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Nevelőtestületünk tagjai szakmailag jól felkészült, megújulásra törekvő nevelők, akik képesek egymás tiszteletére, megbecsülésére. Elfogadó, segítő, támogató attitűdjük modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Jellemző rájuk az önképzés, továbbképzés, a szaktudás megújítására való törekvés.

Lehetőséget biztosítunk az önállóságra, a kezdeményezésre. A különbségeket elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, az egyéni értékek pozitív irányú megközelítését erősítjük.

A sajátos nevelési igényű, BTMN gyermekek fejlesztését - szakértői vélemény alapján, megfelelően képzett szakemberek (szakvizsgázott fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, logopédus, gyógytestnevelő, speciális esetekben utazó tiflopedagógus, szurdopedagógus, szomatopedagógus) végzik.

Az óvodapedagógus párok kialakításában az óvodai telephelyek nevelőtestülete dönt, hogy pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni tudó pedagógusok dolgozhassanak együtt.

Kompetenciáink:

Tudás:

- Ismerjük, és értelmezni tudjuk azokat a szociokulturális tényezőket, melyek befolyásolják a gyermekek helyzetét napjaink társadalmában.

Attitűd/magatartás:

- Elfogadjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek kategorizálásának viszonylagosságát, soha nem stigmatizáljuk (megbélyegzés) őket.
- Elfogadjuk, hogy a gyerekek fejlődésében a köznevelési intézmény csak az egyik tényező a szocializációs terepek közül, s ezért törekszünk esélyteremtő pedagógiai munkánkban más szocializációs terepek hatásait is figyelembe venni.

Képességek:

- Képesek vagyunk a kulturális-társadalmi jelenségek nyitott és kritikus elemzésére, a nevelés szempontjainak figyelembevételével.
- Felismerjük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sajátos szükségleteit.
- Felismerjük a tehetségígéretet, tehetségazonosítást, tehetségfejlesztést végzünk

3.7. Dajkaképünk:

- Tiszteletben tartja a gyermekek személyiségét.
- Szeretetteljes magatartásával érzelmi biztonságot nyújt a gyermekek számára.
- A gyermekekkel mindig segítőkész, elfogadó, támogató.
- Pozitív megerősítést nyújt a gyermekek számára.
- Munkatársaival együttműködő, toleráns.
- A szülőkkel udvarias, segítőkész.
- Munkavégzése precíz, pontos, megbízható.
- Rábízott információkat bizalmasan kezeli.
- Szülőnek nem ad felvilágosítást.
- Külseje ápolt, gondozott.

4. Intézményünk küldetésnyilatkozata, értékei

4.1. Küldetésnyilatkozatunk:

- A legfontosabbnak tartjuk, hogy gyermekeink otthonos, szeretetteljes, nyugodt, derűs és biztonságot adó környezetben nevelődjenek.
- Fő törekvésünk, hogy a társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során, elsajátítsák az együttélés szokásait, tanuljanak meg figyelni, - alkalmazkodni, – együtt érezni egymással, miközben tolerálják a máságot.
- A nevelőmunkánkban megteremtjük a felszabadult mozgás sokoldalú élményét, hozzásegítjük gyermekeinket ahhoz, hogy a környező világból minél több élményhez, tapasztalathoz jussanak.
- Nagy hangsúlyt fordítunk a játék élményszerű és örömkeltő feltételeinek megteremtésére, hiszen általa ismerkednek meg a való világ csodáival, amely egyben tükörképe mindazoknak a tapasztalatoknak, amelyet a gyermek átélt s a játék nyelvén megfogalmazott.
- A személyiségfejlesztés során tiszteletben tartjuk gyermekeink egyéni különbségeit, figyelembe vesszük életkorukhoz igazodó szükségleteit, hogy megterhelés nélkül készíthessük fel őket az iskolai életmódra.
- Tudatosan törekszünk arra, hogy már óvodáskorban kialakítsuk a környezettudatos magatartásformákat, szokásokat, környezetvédelemre neveljük gyerekeket.
- Céljaink eléréséhez szükségünk van a partnereink támogatására, hiszen csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani gyermekeiket, hogy biztosan eligazodjanak a világunkban.
- Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.

4.2. Nevelési értékeink:

Nevelési értékek	Pedagógiai feladat
A mindennapos mozgás prioritása	A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése, mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével. A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítő biztonságos környezet kialakítása. Testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), fizikai erőnlét, a koordinációs készségek, és a térérzékelés tudatos fejlesztése.
Az egészséges életmód	A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése. Az egészséges életmód, egészségmegőrzés, valamint a

kialakítása és fenntartása	biztonságos környezet szokásainak alakítása. A gyermekek komfortérzetének biztosítása és a testi fejlődés elősegítése.
A játék elsődlegessége	Folyamatos napirend biztosítása. A szabadjáték elfogadása: az egyes gyerekek játékfejlődése, az egyéniségben rejlő lehetőségek támogatása, a társas együttműködésben rejlő lehetőségek támogatása. Derűs, nyugodt légkör biztosítása. A játék sokoldalú fejlesztő hatásának kibontakozásához változatos eszköztár biztosítása. A tárgyi környezet kiszolgáló funkciójának bővítése.
Tehetséggondozás	A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése. (Felismerjük gyermekekben bujkáló kiváló képességeket, megelőzzük a tehetségigéretnek elkallódását.)
Érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	Az interperszonális (személyek közötti) kapcsolatok új formáinak alakítása. Az énkép – önismeret – önértékelés fejlesztése. Értékek, normák kialakítása. Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetbe való megtapasztalása, a dolgozók modell értékű bánásmódja során. A közösségi nevelés az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.
Az egyéni különbségek tiszteletben tartása	Az egyéni fejlődési ütem nyomon követése a képesség fejlesztéshez kidolgozott szempontok alapján. Minden pedagógustól és nem pedagógus kollégától elvárás a másság elfogadása, a tolerancia, és a segítőkészség. Egyéni fejlődést nyomon követő dokumentáció vezetése – félévente szülő tájékoztatása. Tervezőmunkánál a gyermek egyéni fejlettségének figyelembevétele.
Környezettudatos – környezetbarát magatartásra nevelés	A fenntartható fejlődés érdekében nagy hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására. Intézményünkben, a nevelőtestület által kidolgozott környezettudatos - környezetbarát „Zöld” Program működik. A mai kor elengedhetetlen követelménye, hogy már

	óvodáskorban kialakítsuk a környezetbarát magatartásformákat, szokásokat, környezetvédelemre neveljük gyerekeket.
Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek	<p>A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése a szokásostól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást és a speciális pedagógiai és szociális szolgáltatókkal való szoros, naprakész együttműködést igényel.</p> <p>Intézményünkben a speciális feladatot ellátó szakemberek meghatározott időben látják el a fejlesztéseket, utaznak az óvodai telephelyek között a különleges bánásmódot igénylő gyerekek ellátása érdekében. Óvodáinkban gyógypedagógus (TSMT terapeuta), logopédus, fejlesztőpedagógusok (SZIT terapeuta/Delacato), heti és napi rendszerességgel kétszemélyes, illetve kiscsoportos foglalkozások keretében fejlesztik a gyerekeket.</p>

Működési értékek	Működési feladat
Minőség iránti elkötelezettség	<p>A Pedagógiai Program minőségi megvalósítása (testi, szociális, értelmi, képesség fejlesztés).</p> <p>Helyi nevelési célok elfogadása, azokkal való azonosulás.</p> <p>Egyénre szabott, tudatos, célzott fejlesztés.</p> <p>Gyermek centrikus pedagógiai szemlélet, a gyermekek szeretete, tisztelete.</p> <p>Empátiás, nyugodt, biztonságot nyújtó légkör</p> <p>A tevékenykedés, élményszerzés lehetőségeinek változatossága.</p> <p>Szakmai elhivatottság.</p> <p>Másság elfogadása, értékeinek tudatos közvetítése a gyermekek felé. Tehetség gondozás. Értékorientáltság, pozitív beállítottság.</p>
Együttműködési készség	<p>A kommunikáció eszköztárának széleskörű alkalmazása (kommunikációs készségek, véleményalkotás, vitakészség fejlesztése).</p> <p>A döntések és a változások menedzselése, csoportmunka (team munka) a közös célok megvalósításához.</p> <p>A partnerekkel való jó kapcsolat kialakítása.</p> <p>Társadalmi részvétel biztosítása: csoporthoz tartozás, szociális érzékenység, szolidaritás, feladatvállalás, önkéntesség, civil kezdeményező-készség.</p>
Kiemelt kapcsolataink	<p>Együttműködési megállapodásaink: Dr Hepp Ferenc Általános Iskola 5630 Békés József Attila utca 12.</p>

	Nefelejcs Békési Kulturális és Hagyományőrző Közhasznú egyesület 5630 Békés, Durkó utca 8.
--	--

5. Óvodai nevelésünk megszervezése

5.1. Személyi feltételeink:

Óvodai intézményegységünkben jelenleg összesen 66 fő dolgozik.

Intézményünk dolgozói	Jelenleg (fő)
Pedagógus végzettségű dolgozó: 31 fő	
Főigazgató	1 fő
Óvodai intézményegység vezető:	személye megegyezik a Bóbita Óvoda óvodai telephely koordinátorral
Óvodai intézményegységvezető helyettes:	személye megegyezik a Központi Óvoda óvodai telephely koordinátorral
Óvodapedagógus	32 fő
Óvodapedagógusi álláshelyen mozgásfejlesztő pedagógus	0 fő
Óvodapedagógusi álláshelyen fejlesztő pedagógus	1 fő
Óvodapedagógusi álláshelyen Gyógypedagógus	megbízási szerződéssel
Logopédus	megbízási szerződéssel
Pedagógiai munkát közvetlenül segítő dolgozó: 23 fő	
Pedagógiai asszisztens	5 fő
Szakképzett dajka	16 fő
Kisegítő:	5 fő
Egyéb foglalkoztatott óvodai dolgozó: 6,5 fő	
Gazdasági vezető	1 fő
Könyvelő	1 fő
Ügyintéző	3 fő
Óvodatitkár	1 fő
Karbantartó	2 fő

Pedagógusaink közül 14 fő rendelkezik szakvizsgával, 3 fő két szakvizsgával, 3 fő óvodapedagógus pedig másoddiplomával.

**401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet, a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról*

8 §

(5) Ha az óvoda reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy is elláthatja.

A dajka néik közül mindenkinek van szakképesítése, így hatékonyabban tudnak bekapcsolódni a nevelőmunkába.

5.2. Tárgyi feltételeink:

Intézményünk óvodái telephelyei településen belüli elhelyezkedése megfelelő. A város központjában kettő a távolabbi városrészekben is két óvoda található.

Az elmúlt időszakban, intézményünk számára egy új óvoda épült, mindegyik felújításra került. Teljes hőszigetelés, fűtőkorszerűsítés, nyílászárók cseréje, meszelés valósult meg. Minden épületünk megfelelő állapotú.

Az udvarok a gyermekek egészséges fejlődését, játékigényük kielégítését szolgálják, korszerű mozgásfejlesztő eszközökkel rendelkeznek.

Tornateremmel három, tornaszobával egy óvodai telephely rendelkezik. Az előkészítő, melegítő konyhák felszerelését folyamatosan újítjuk.

A gyermekek az óvodákban jellemzően a folyosón öltöznek, külön öltözőhelyiség nincs biztosítva.

Minden óvodára jellemző a példás belső rend, otthonosság, tisztaság.

A csoportszobák száma 16. Méretük, tágasságuk nem mindegyiknél teszi lehetővé, hogy a köznevelési törvény által előírt maximális gyermeklétszámot fogadni tudjuk. (25 fő).

A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválók, melyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Lehetővé teszik mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül.

Az esztétikusan kialakított, barátságos helyiségek az ott dolgozók kreativitását, keze munkáját dicsérik.

Óvodai telephelyeinken szükség lenne fedett, burkolt játszóterületre az udvaron, mert rossz idő esetén a gyerekek levegőztetése nem megoldott.

A fásítást, a zöld terület kialakítását tudatosan tervezzük, arra törekszünk, hogy a négy évszak jellemző jegyei érvényesüljenek. Az udvarok a gyermekek egészséges fejlődését, játékigényük kielégítését szolgálják, korszerű mozgásfejlesztő eszközökkel rendelkeznek.

Óvodáink udvarán (csekély anyagi lehetőségeink ellenére) a vasból készült játékokat, lecseréltük. Olyan ügyességet és mozgást fejlesztő szerekre melyek természetes anyagból (fából) készültek, igazodnak környezetükhöz és megfelelnek a korszerű, biztonságos EU-s követelményeknek. Törekszünk a biztonságos, előírásnak megfelelő gumitégla burkolatok kialakítására az udvari játékok körül.

5.2.1. Intézményünknek a program céljaihoz rendelt eszközrendszere:

- A játéktevékenység eszközei:

A költségvetésből megfelelő összeget tudunk fordítani játékeszközök beszerzésére. A csoportokban nemcsak alapvető játékeszközök állnak rendelkezésünkre, hanem saját

készítésük is.

A költségvetésen kívüli összegből (pályázatok, alapítvány, szülői adomány, szponzori támogatás) is pótoljuk a játékhoz szükséges eszközök bővítését. Minden óvodai telephely célirányosan törekszik az udvari sport- és mozgásfejlesztő eszközök beszerzésére, az udvari játék feltételeinek javítására.

- Az óvodai tanulás eszközei:

A szakmai eszközök beszerzése részben költségvetési keretből, részben pedig pályázatok, alapítvány, szülői adomány, szponzori támogatás összegből történik, minőségi és mennyiségi bővítésére folyamatosan szükség van.

Az óvodai tanulás eszközállományából ki kell emelnünk az óvónők által készített játékokat, amelyek az egyéni fejlesztés során fontos szerepet kapnak az óvodai tevékenységekben.

Az elkészítéshez szükséges anyagok folyamatos pótlása elengedhetetlen.

- Mese és szakkönyvellátottságunk:

Mesekönyv ellátottságunk minden óvodában megfelelő, a csoportonkénti törzsállomány kielégítő, melyek megfelelnek a gyerekek életkori sajátosságainak. Az állomány pótlása nagyrészt költségvetési keretből történik.

Szakkönyvellátottságunk gyenge. Költségvetésből nagyon kevés könyvet tudunk vásárolni, többnyire saját könyveinket használjuk.

Óvodapedagógusaink rendszeresen tájékozódnak elektronikus felületeken, tagjai a szakmai fórumoknak, szaklapoknak.

Programunk megvalósításához szükséges a speciális fejlesztőjátékok további bővítése, valamint fejleszteni kell zenei kelléktárunkat, a vizuális tevékenységhez szükséges berendezéseket, eszközöket, valamint ki kell egészíteni audiovizuális eszköztárunkat.

Az intézmény részletes eszközbemutatóját a Pedagógia Program 3. számú melléklete A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde tagóvodáinak eszközjegyzéke tartalmazza.

5.3. Óvodai nevelésünk szervezeti és időkeretei:

5.3.1. A csoportszervezés elvei:

- Az óvodán belül, ha a feltételek adottak, többféle csoport-kialakítási elv is érvényesülhet.
- A csoportalakításnál kiemelten támogatjuk a homogén (azonos életkorúak) gyermekcsoportok kialakítását.
- A csoportszervezésről évente a nevelőtestület véleménye alapján, a szülők megkérdezésével az óvodai telephely koordinátorok döntenek.
- Figyelembe vesszük az integrációs gyakorlatot, kerülve a szegregációt.

óvodai telephelyek	csoportok száma
Bóbita Óvoda	6
Korona Óvoda	2
Teleky utcai Óvoda	3
Központi Óvoda	5
Összesen:	16

5.3.2. Az óvodai élet megszervezése - Napirend, Heti rend kialakítása:

A napi és heti rendet óvodapedagógusaink alakítják ki.

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a Napirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces), csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósítjuk meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásainkra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek.

A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására törekszünk, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napirend lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, a szabadjáték kiteljesedésére. Megfelelő időt biztosít arra, hogy a gyermek minden tevékenységét befejezze, pontosan elvégezze. Figyelembe vesszük a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére fordítható időkeretet.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, melyek segítik a gyermeket eligazodni az időben, nyugalmat, folytonosságot biztosítanak. Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A gondozásnak kiemelt jelentősége van a nevelésben, a kapcsolatépítésben, a gyermekek önállóságának fejlődésének elősegítésében, együttműködve a gondozást végző óvodapedagógusokkal és dajkákkal.

Az óvodai élet megszervezése során kiemelten törekszünk a személyes interakciókra, élıszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

A nyári időszak napirendjét is gondosan és tartalmasan tervezzük meg. Az év közben már kialakított szabályok, szokások normarendszerének megtartásával adunk lehetőséget a

gyermeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezzék, és kötetlenebb formában biztosítsuk számukra a változatos tevékenységeket.

A Heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a normarendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A befogadás idején ügyelünk a rugalmasabb és alkalmazkodóbb Heti rend összeállítására. Később az iskolára való felkészítés feladatai a Heti rend pontosabb betartását kívánják meg.

Napirend szeptember 1 – május 31-ig		
Időkeret		Tevékenységek
6 ³⁰	7 ³⁰	Gyerekek fogadása, szabad játék, szabadon választott tevékenység összevont csoportokban.
7 ³⁰	10 ¹⁵	Párhuzamosan végezhető tevékenységek: Szabad játék, szabadon választott tevékenységek Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek: <ul style="list-style-type: none"> - Verselés, mesélés - Ének, zene, népi játék, tánc - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Mindennapos mozgás - A külső világ tevékeny megismerése - Matematikai tartalmú tapasztalatok - Munka jellegű tevékenységek <p>Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység 45 perces időkeretben – tanköteles korukat megelőző nevelési évben lévő gyerekek csoportjában</p> Testápolás Folyamatos tízórai 9 ³⁰ -ig Mindennapos testnevelés Felzárkóztatás, fejlesztő foglalkozások, tehetséggondozás (egyéni, csoportos)
10 ¹⁵	11 ⁴⁵	Az óvodapedagógus által szervezett tevékenységek, séta, kirándulás, helyszíni megfigyelések Felzárkóztatás, fejlesztő foglalkozások, tehetséggondozás (egyéni, csoportos) Udvari játék, levegőzés, mozgás a szabadban
11 ⁴⁵	12 ³⁰	Gondozás, testápolás Készülődés a közös étkezéshez, ebéd Gondozás, testápolás készülődés a pihenéshez, teremrendezés

12 ³⁰	15 ⁰⁰	Mesehallgatás Pihenés, egyéni szükséglethez igazodó ébredés
15 ⁰⁰	17 ³⁰	Öltözködés, gondozás, testápolás, Mindennapos testnevelés Készülődés az uzsonnához, uzsonna Párhuzamos végezhető tevékenységek: Szabad játék, szabadon választott tevékenységek, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek Tehetséggondozás - Gazdagító programok Lehetőség szerint levegőzés, mozgás Gyerekek hazabocsájtása
<p>A Napirend a szervezett mozgásos napokon eltér a szokásostól: Kötelező testnevelés foglalkozás (időtartama életkortól függő). A tevékenység végeztével közösen tízórazunk.</p>		

Napirend június 1 – augusztus 31-ig		
Időkeret		Tevékenységek
6 ³⁰	7 ³⁰	Gyerekek fogadása, szabad játék, szabadon választott tevékenység összevont csoportokban
7 ³⁰	11 ⁴⁵	Párhuzamosan végezhető tevékenységek: Szabad játék, szabadon választott tevékenység, udvari játék, mozgás a szabadban, levegőzés, a test edzése (napfürdő, vízfürdő) Gondozás, testápolás Folyamatos tízórai 9 ³⁰ -ig Mindennapos mozgás, testnevelés
11 ⁴⁵	12 ³⁰	Gondozás, testápolás Készülődés a közös étkezéshez, ebéd Gondozás, testápolás, előkészület a pihenéshez
12 ³⁰	15 ⁰⁰	Mesehallgatás Pihenés, egyéni szükséglethez igazodó ébredés
15 ⁰⁰	17 ³⁰	Öltözködés, testápolás, készülődés az uzsonnához, uzsonna Mindennapos mozgás, testnevelés Párhuzamos végezhető tevékenységek: Szabad játék, szabadon választott tevékenység, udvari játék, mozgás a szabadban, levegőzés, a test edzése (napfürdő, vízfürdő) Gyerekek hazabocsájtása

5.3.3. A tevékenységek kialakításának szervezeti keretei:

A tevékenységek megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat – vallási, nemzetiségi, etnikai – figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazzuk.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás formái			
Korcsoport	Kötetlen	Közvetve kötelező	Kötelező foglalkozás
3 – 4 éves	Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka A külső világ tevékeny megismerése Munka jellegű tevékenységek		Testnevelés foglalkozás Mindennapos testnevelés
4 – 5 éves	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka A külső világ tevékeny megismerése Matematikai tartalmú tapasztalatok Munka jellegű tevékenységek	Ének, zene, népi játék, tánc Testnevelés foglalkozás Mindennapos testnevelés
5 – 6 – 7 éves	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka A külső világ tevékeny megismerése Matematikai tartalmú tapasztalatok Munka jellegű tevékenységek	Ének, zene, népi játék, tánc Testnevelés foglalkozás Mindennapos testnevelés Munka jellegű tevékenységek

A tevékenységekben megvalósuló tanulás munkaformái	
Frontális	Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc (4-5-6-7 éveseknek) Testnevelés foglalkozás, Mindennapos testnevelés Mindennapos mozgásos tevékenységek A külső világ tevékeny megismerése Matematikai tartalmú tapasztalatok
Mikro csoportos	Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka A külső világ tevékeny megismerése Matematikai tartalmú tapasztalatok
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint Tehetséggondozás

A tevékenységekben megvalósuló tanulás időkeretei korcsoportonként			
Tevékenységek	3 - 4 éves korban	4 - 5 éves korban	5 - 7 éves korban
Verselés, mesélés	Napi 5-10 perc	Napi 10-15 perc	Napi 35-45 perc
Ének, zene, népi játék, gyermektánc	Heti 1x (10-15 perc)	Heti 1x (15-20 perc)	Heti 1x (35-45 perc)
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Heti 1x (10-15 perc)	Heti 1x (15-20 perc)	Heti 1x (30-45 perc)
Testnevelés	Heti 1x (10-15perc)	Heti 1x (20-30 perc)	Heti 1x (35-45 perc)
A külső világ tevékeny megismerése	Heti 1x (10-15 perc)	Heti 1x (15-20 perc)	Heti 1x (35-45 perc)
Matematikai tartalmú tapasztalatok	-	Heti 1x (15-20 perc)	Heti 1x (35-45 perc)
Munka jellegű tevékenységek	Önkiszolgálás Alkalomszerű munkák	Naposi munka Önkiszolgálás Alkalomszerű munkák Növény és állatgondozás	Naposi munka Önkiszolgálás Alkalomszerű munkák Növény és állatgondozás
Egyéni fejlesztés Tehetséggondozás	Naponta, illetve a sajátos nevelési igény szerint. Naponta, egyéni igény szerint		

6. Intézményünk kapcsolatrendszere

6.1. Óvoda – család:

A gyermekek elsősorban a családban nevelődnek. Óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt szolgálja a gyerekek fejlődését.

A gazdasági és infrastrukturális átalakulások városunkban negatív változásokat hoztak sok család életében, (munkanélküliség, megélhetési gondok stb.)

Ezek a hatások együttesen vezettek ahhoz, hogy az óvoda óvó-védő, szociális funkciója felerősödött.

Minden óvodai telephelyünkön arra törekszünk, hogy a szülők meglegedésére, a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, neveljük, fejlesszük a gyermekeket. A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, megismertetjük velük nevelői felfogásunkat, programjaink célját, feladatait. Minden lehetőséget megragadunk annak érdekében, hogy a családi nevelési szokásokat megismerjük, és az értékeket megőrizzük, hiszen az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot: a családhoz illesztett segítségnyújtást. A gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatosan konzultálunk a szülőkkel. Lehetőséget teremtünk a szülők fogadására. Fontosnak tartjuk a hiteles tájékoztatást, a problémaérzékenységet, a tapintatot és az előre mutató segítséget. Lényeges a családhoz közeledési szemléletünk. Óvodáink nyitottak, a szülők igényeinek megfelelően lehetőséget adunk arra, hogy előzetes megbeszélés alapján bármikor betekintést nyerjenek gyermekeik óvodai életébe.

Fontosnak tartjuk az óvoda által és a családokkal közösen szervezett eseményeket, ünnepeket a családias hangulat kialakításával – a felnőttek és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

Tiszteletben tartjuk a család nevelési elveit, szerető gondoskodással vesszük körül a gyerekeket. Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatók legyünk.

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesítjük a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

6.1.1. Kapcsolatrendszerünk:

Nyitott intézmény	
Gyermek, pedagógus, szülő	Szülők, pedagógusok
<ul style="list-style-type: none"> - napi beszélgetés - hirdetőtábla - hírlevél - élménynapló (nem csak írás, képek, 	<ul style="list-style-type: none"> - családgondozás (szociális jellegű feladatok) - koordinálás; szociális, egészségügyi, pedagógiai szakszolgálat irányába

<ul style="list-style-type: none"> rajzok is) - ötlettábla - kívánságláda - kérdőív - családi napok, programok, bemutakozások - réteg problémák - fogadó óra 	<ul style="list-style-type: none"> - családi életre nevelés (különösen nagyon fiatal szülő) - problémamegoldó játékok - közös szabadidős programok (közös kirándulás, főzés, nagyszülők délutánja, foglalkozások, hobbyk, gyűjtemények bemutatása stb.) - közös jótékonyági bál, árusítások, vásárok - önkéntes munka szervezése
---	---

6.1.2. A kapcsolattartás formái:

Családlátogatás:

Óvodába lépés előtt (a gyerekek és a szülők személyiségjogainak maximális figyelembevételével) előzetes családlátogatást végzünk, szükség esetén a Családsegítő bevonásával. Anamnézist készítünk.

Komplex állapotfelmérést /részletes anamnézist/ – az eddigi gyakorlatnak megfelelően – a védőnő és a gyermekorvos is végez.

Óvodába lépéskor az óvodapedagógus már tisztában van a gyermek helyzetével.

Ismerkedés az óvodával:

A szülőknek lehetőséget biztosítunk, sőt szorgalmazzuk, hogy gyermekükkel a beszoktatás előtt látogassanak el az óvodába, ahova a gyermek felvételt nyert.

(A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülők közül az SNI, BTMN gyermekek esetében ez még fontosabb, mert általában ők és családjuk igen elszigetelt körben él. Vegyenek részt az óvoda nyitott programjain (gyermeknap, évszáró, sportnap stb.)

Beszoktatás, befogadás:

Biztosítjuk a családos befogadás lehetőségét a gyermek és a szülő igényeihez és az óvodai telephelyek szokásaihoz igazodva. Óvodapedagógusaink megfelelően, hatékonyan a fokozatosság szempontjait figyelembe véve, tapintatosan szervezik úgy, hogy a csoport mindennapi életét ne zavarja. Fokozatos elválás lehetősége.

Napi kapcsolattartás, rendszeres tájékoztatás, egyéni beszélgetések:

Biztosítjuk, hogy a mindennapi - a gyermeket érintő - eredményekről, problémákról a szülő tájékozódhasson. Fontosnak tartjuk a szükségletekkel kapcsolatos információkat. Bizalom erősítése. Konzultáció személyes problémákról.

Nyílt napok, nyílt hetek:

Lehetőséget biztosítunk a szülőknek arra, hogy betekintést nyerjenek az óvoda, a gyerekek mindennapi életébe, megfigyelhessék a játékot, tevékenységeket, a nevelő - fejlesztő munkát. Megismertetjük gyermekeik közösségben való szokásait, megnyilvánulásait, kapcsolataikat. Gyermeki alkotások, gyermekmunkák megmutatása, fényképes tájékoztatás.

Fogadó órák:

Félévente egy alkalommal tájékoztatjuk a szülőket gyermekük fejlődéséről. Nagyon fontosnak tartjuk a személyre szabott információ csere, segítségadás, tanácsadás szempontjából.

Integrált gyermekek esetében a szülő kérésére neurológus, ortopéd szakorvos, pszichológus bevonásával is szervezzük.

Ezen alkalmak lehetőséget biztosítanak a családok problémáinak, értékrendszerének, nevelési elveinek alaposabb megismerésére.

A fogadó órák időpontjait minden esetben előre egyeztetjük a szülőkkel.

Szülői értekezletek:

Évente több alkalommal összevont és csoportos formában szervezzük. Biztosítjuk az értekezleteken a szülők közös véleményalkotását, javaslattételi jogát, az egész intézményt, óvodai telephelyet érintő kérdésekben. (Szülői szervezet választása minden nevelési év elején).

Közös programok:

Ünnepek, megemlékezések, kirándulások, kulturális és sportesemények szervezésébe és lebonyolításába bevonjuk a szülőket.

6.2. Óvoda – bölcsőde:

Arra törekszünk, hogy a bölcsődéből az óvodába kerülő gyermekek számára a környezetváltás, az átmenet ne jelentsen érzelmi megrázkódtatást.

Folyamatosan kezdeményezzük a bölcsődevezetővel és a kisgyermeknevelőkkel a kapcsolattartást. Mivel 2012. július 1-től a településen működő bölcsődék intézményünk tagjai lettek, mint intézményegység, együttműködésünk még szorosabb.

6.2.1. Az együttműködés formái:

- Tájékozódunk a bölcsőde életéről és működéséről.
- Figyelemmel kísérjük a bölcsődei kisóvodás csoport életmódját, tevékenységeit.
- A kisgyermeknevelőknek bemutatjuk az óvodát, megismertetjük velük helyi pedagógiai programunkat.
- Közös látogatások alkalmával megbeszéljük a tapasztalatainkat, ismerkedünk a leendő óvodásokkal.

- A szakmai munkaközösségek rendezvényein kölcsönösen részt veszünk.

6.3. Óvoda – iskola:

Az óvoda-iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskolák tanítói, tanárai megismerjék óvodai nevelésünk célját, feladatait.

Azt a nevelési elvet, hogy az óvodáskorú gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége a szabad játék, hogy egyéni képességeiknek megfelelően fejlesztjük, neveljük úgy, hogy a világra nyitottá váljanak, együttműködők, kapcsolatteremtők legyenek és az óvodáskor végére testileg, lelkileg és szociálisan képesek legyenek az iskolai tanulmányok megkezdésére.

Közös feladatunk, hogy az átmenetet minél zökkenőmentesebbé tegyük. Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő kapcsolatra törekszünk az iskolákkal.

A jó kapcsolat legfőbb alapja egymás munkájának tisztelete, megbecsülése.

Nevelési évente - Együttműködési megállapodás kötünk (óvodai telephelyekként) a Dr. Hepp Ferenc Általános és a Szokolai Sándor Alapfokú Művészeti Iskolával a tehetséggondozás, valamint gyerekek képességeinek kibontakoztatása területén.

Az együttműködési célja: Az intézmények a közös tevékenységtől egy új típusú pedagógiai hozzáállás elterjedését remélik, a hagyományokra építve, új utakat keresve, a változó igények szem előtt tartása mellett, az intézményi értékek felhasználásával a nevelő-oktató munka megújítása.

6.3.1. Az együttműködés formái:

- Folyamatosan ápoljuk kapcsolatainkat emberi és szakmai téren az iskolatanítóival, tanáraival.
- Kölcsönös látogatások: a volt óvodásainkat a tanév elején meglátogatjuk az iskolában, az elsős tanító nénik pedig a leendő iskolásokat látogatják meg az óvodában.
- Igény szerint szülői értekezletekre meghívjuk a leendő első osztályos nevelőket, akik tájékoztatják szülőinket az iskolába lépés teendőiről.
- 6-7 éves korú gyermekeink látogatást tesznek az iskolában, hogy ismerkedjenek a leendő tanító nénival, az iskolai környezettel.
- Óvodai rendezvényeinkre tájékozódás, tapasztalatcsere céljából mindig meghívjuk az iskolai tanítókat, tanárokat.

6.3.2. A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyerekek iskolai átmenetének támogatása:

- Iskolaérettség elérését támogató pedagógusi munka:
 - tevékenységekbe ágyazott képességfejlesztés
 - játékba integrált tanulás
 - egyéni fejlesztési terv

- fejlesztőpedagógus – logopédus
- szakmai munkaközösségek.
- Szülők felvilágosítása.
- Az iskolával közös óvoda – iskola átmenetet segítő program.
- Nevelési céljaink megvalósítása érdekében a gyerekek fejlődését óvodába lépéstől kezdve folyamatosan mérjük, értékeljük.
- A gyerekek fejlődésének adatait, az Egyéni fejlődést nyomon követő dokumentum (oviKRÉTA) tartalmazza, melyben 3 – 4 éves korban megfigyeléseket, 4 – 5 – 6 éves korban DIFER mérőeszközt alkalmazunk.
- A mérési eredmények alapján egyéni fejlesztési tervet készítünk.
- A gyerekek fejlődésének után követése az általános iskola első évében.
- Iskolai rendezvényeken való részvétel.
- Szülők bátorítása.

6.4. Intézményünk egyéb kapcsolatai:

6.4.1. Fenntartóval:

Az eddigi tapasztalatok alapján kapcsolatunkra a támogató, segítő együttműködés a jellemző. A költségvetés szűkös keretei ellenére az óvodáink működése mindig biztosítva van. Problémáinkkal bátran fordulhattunk a fenntartóhoz és együttgondolkodva próbáltunk megoldást találni.

6.4.1.1. Az együttműködés formái:

- Humán és Szociális Bizottság bizottsági ülések.
- Költségvetés tervezése.
- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések.
- Az intézményvezető beszámolója kistérségi társulási üléseken, testületi üléseken.

6.4.1.2. Az intézményünk részvétele a közéletben:

Madzagfalvi Napok	Bemutatkozik a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde
Megjelenés a Békési Kolbászvigalom	
Nefelejcs Hagyományörző Egyesület által szervezett „Tökmulatságon” való részvétel	
Városi Adventi vasárnapok	
Advent „Luca” napi vásár a Piac téren	
Vers szerető óvodások találkozója	
Nefelejcs Hagyományörző Egyesület által szervezett „Nefelejcs Vigalom” való részvétel	
Aktuális események megjelenítése a helyi médiában	
Intézményi Honlap - Működtetés, aktualizálás	

6.4.2. Kárpát - medencei magyar nyelvű intézményekkel:

Együttműködési megállapodás kötöttünk a Salánki Óvoda és Bölcsődével (90311 Ukrajna – Kárpátalja, Nagyszőlősi járás, Salánk, Kuricz utca 11.)

Az együttműködés célja: Az intézmények a közös tevékenységtől egy új típusú pedagógiai hozzáállás elterjedését remélik, a hagyományokra építve, új utakat keresve, a változó igények szem előtt tartása mellett, az intézményi értékek felhasználásával a nevelő-oktató munka megújítása.

6.4.3. Közművelődési intézményekkel:

Békés Városi Művelődési Központ, Könyvtár, Múzeum és Sport Nonprofit Kft.

Tudatosan szervezzük az ismerkedést az intézmények épületeivel, funkcióival.

Arra törekszünk, hogy a közművelődési intézmények, és az óvodák kapcsolatában érvényesüljön a kölcsönös nyitottság.

A programkínálatokból a nevelési célok figyelembevételével, a gyerekek élményeire építve közösen válogatunk a közművelődési intézmények dolgozóival.

6.4.3.1. A kapcsolattartás formái:

- A kapcsolat kezdeményezője, irányítója az óvodai telephely koordinátor.
- A lehetőségeket figyelembe véve szervezzük a könyvtár, múzeum, látogatásokat.
- Hagyományteremtő céllal és az utánpótlás kinevelése céljából, gyermek táncot szervezünk a nagycsoportos gyerekeknek szakvizsgázott óvodapedagógusok vezetésével.
- Közös szakmai munkában, pályázatokban veszünk részt.
- Rendszeresen veszünk részt egymás rendezvényein, gyermekekkel és segítő felnőttekként egyaránt.

6.4.4. Nevelést segítő szervezetekkel:

Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ - Család és Gyermejkölési Központ

A Család és Gyermejkölési Központ a törvényi kötelezettségeknek megfelelően 2018. szeptember 1-től biztosítja az óvodai szociális segítő tevékenységet.

6.4.4.1. Az együttműködés formái:

- működő jelzőrendszer
- alkalmankénti eszmegbeszélések
- tájékoztató előadások szervezése a szülőknek
- óvodai szociális segítő tevékenység

6.4.5. Szakmai szolgáltatókkal:

Pedagógiai szakszolgálat, Szakértői Bizottság, Oktatási Hivatal

Óvodapedagógusaink az iskolába lépés optimális megvalósítása érdekében, valamint az iskolai alkalmasság megállapításában együttműködnek a Pedagógiai Szakszolgálattal.

A logopédus évenként felméri a gyermekek beszédállapotát, és a beszédhibás gyerekek korrekcióját megszervezi. Óvodai felmérések és megfigyelések tapasztalatai alapján, ha a gyermekeknél lemaradást, vagy eltérést észlelünk, a helyi gyógypedagógussal konzultálunk, majd a Pedagógiai szakszolgálathoz irányítjuk, a diagnózis felállítása és a fejlesztési javaslat, iskolaérettség megállapítása érdekében.

A tankötelezettség megkezdéséről a kérdéses esetekben az Oktatási Hivatal dönt.

6.4.5.1. Az együttműködési formái:

- Fejlesztési terv kidolgozása.
- Tájékoztató előadások szervezése óvodapedagógusoknak, szülőknek.
- Szaktanácsadás.

6.4.6. Egészségügyi szolgáltatókkal:

Védőnők: Kötelező szűrővizsgálatok

- tisztaságvizsgálat (évente négy alkalommal és szükség esetén)

6.4.6.1. Az együttműködés formái:

- Egészségügyi tájékoztatás az óvodában előforduló leggyakoribb betegségekről.
- Tanköteles korú gyerekek részére iskolai alkalmassági vizsgálat a szakrendelésen történik.

6.4.7. Szakmai szervezetekkel:

Békés Megyei Tudásház és Könyvtár, Magyar Óvodapedagógiai Egyesület, képző intézetek

A szakmai szervezetek által felkínált szakmai képzéseket, programokat folyamatosan figyelemmel kísérjük, és érdeklődésünknek megfelelően részt veszünk azokon.

Segítségüket kérjük, és igénybe vesszük pedagógiai munkánk fejlesztése, megújítása érdekében.

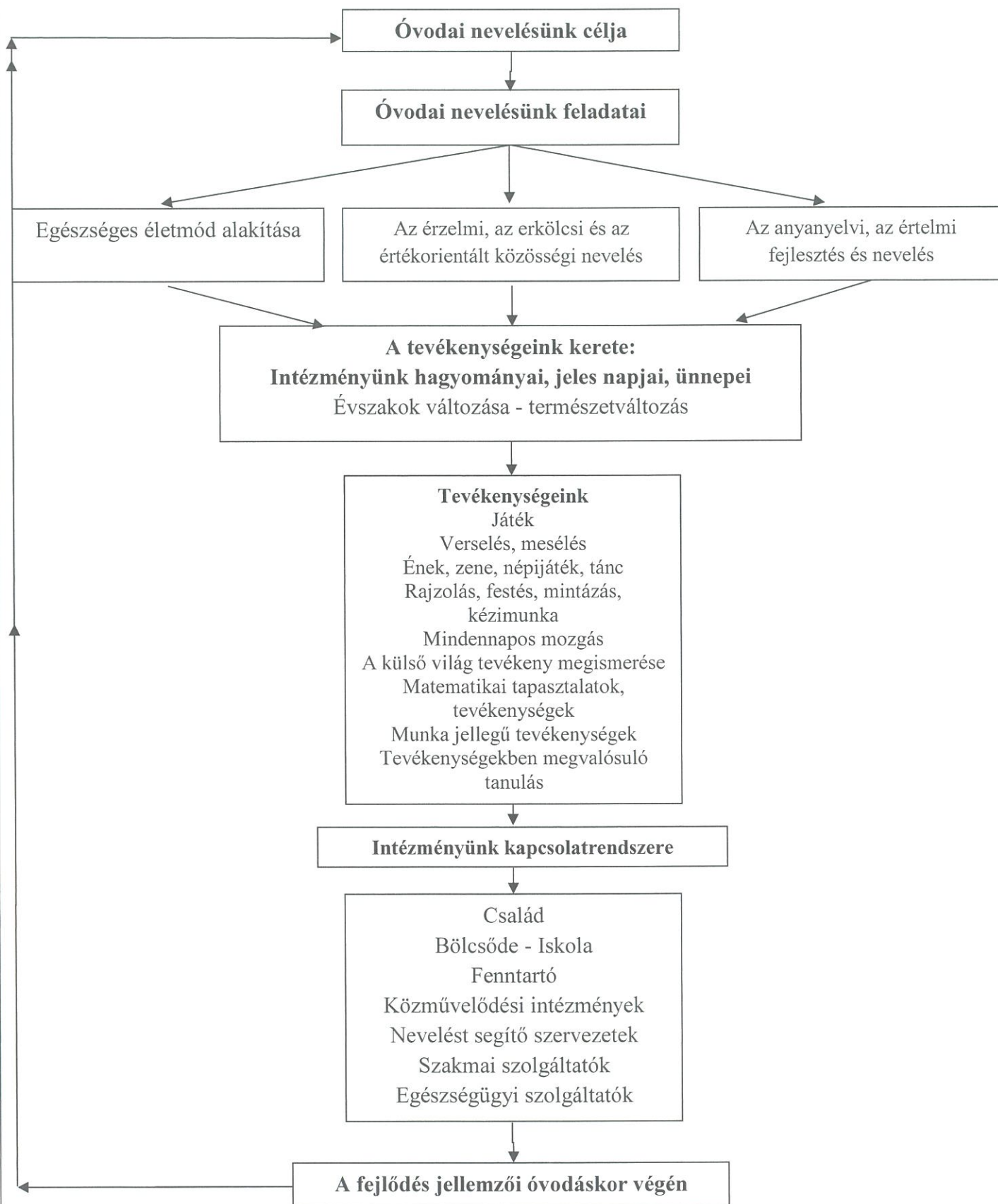
6.4.8. Cigány Kisebbségi Önkormányzattal:

A kapcsolattartás, az információcsere a segítségnyújtás szempontjából fontos a roma származású gyermekek szociális háttérének feltárása, problémáik megismerése érdekében.

Kapcsolatunk közvetlen a megyei nemzetiségi főtanácsossal, a helyi cigányönkormányzat elnökével, tagjaival, akik szívesen segítik a roma gyerekek identitástudatának megalapozását.

Szívesen részt vesznek ünnepségeinken. Ők is kérik segítségünket, a gyermekek részvételét hagyományteremtő ünnepeiken.

7. Programunk rendszerábrája

8. Óvodai nevelésünk feladatai

8.1. Egészséges életmód alakítása:

8.1.1. Az egészséges életmódra nevelés célja:

A gyerekek egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése.

8.1.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyerekek gondozása, testi szükségletük kielégítése, az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az öltözködés, a pihenés a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Az egészséges életmód, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.
- A gyerekek testi képességeinek fejlesztése, mozgásigényük kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésük elősegítése.
- A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- **Az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.**
- Környezettudatos magatartás formálása a környezet védelméhez, megóvásához, és fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása.
- Megfelelő szakemberekkel és a szülővel együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatokat ellátása.
- A bántalmazás, erőszak megelőzése.
- A dajka, felelős bevonása az egészséges életmód alakításába.
- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése.

8.1.3. Az egészséges életmód alakításának tartalma:

- **A gyerekek gondozása, testi szükségletük kielégítése, az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása:**

Óvodába lépés előtt meglátogatjuk a gyerekeket családi környezetükben. Anamnézist készítünk, a gyermek fejlődésére vonatkozó adatokat, információkat gyűjtünk, testi szükségleteinek feltárására helyezük a hangsúlyt, mellyel elindítjuk a megismerés és

befogadás folyamatát. A testi szükségletek kielégítése megalapozza a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges.

A gyermekek gondozásának feltétele az óvónő és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte.

A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő metakommunikációs jelzésekkel közelednek feléjük, tapintatot, elfogadást közvetítenek.

Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

A gyermekek egyéni sajátosságait figyelembe véve alakítjuk ki az egészséges életmód szokásait a helyes életritmus, a táplálkozás – étkezés, a testápolás, az öltözködés, a pihenés és alvás megszervezésével.

a) A helyes életritmus:

A helyes életritmus kialakítása kiemelt gondozási feladatunk.

A gyerekek óvodában eltöltött idejét tudatosan és fokozottan, élettani szükségleteinek figyelembevételével, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve alakítjuk ki.

Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítjuk.

A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel, a dajkák bevonásával együtt végezzük a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a fogásokat, a testápolási szokások sorrendjét.

b) Étkezés – táplálkozás:

Folyamatos tízórai biztosítása.

Óvodáinkban tízórai, ebéd és uzsonna áll a gyerekek rendelkezésére.

Megismerjük a gyerekek étkezési szokásait, egyéni igényeit, étel érzékenységét.

Az étkezés feltételeinek biztosításában a gyerekek is részt vesznek. Megismertetjük őket a kulturált étkezés illemszabályaival. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon.

Az étkezésekre a helyi adottságoknak megfelelően azonos időpontban kerül sor. Az önálló étkezés, az önkiszolgálás, a naposi munka szokásainak kialakítása fokozatosan kerül bevezetésre, figyelemmel kísérve az egyéni képességeket.

A gyerekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A szülők segítségével megismerjük ezeket, és kellő toleranciával kezeljük.

A folyadék (víz) egész nap biztosított a gyerekek számára.

c) Testápolás:

A családi és az óvodai gondozási szokásainak összehangolására törekszünk. A gondozási teendők gyakorlása közben bensőséges kapcsolatot teremtünk, hogy a gyerekek kívánsága és kérése alapján tudjunk segíteni. A testápolási teendők végzését fokozatosan, életkornak illetve az egyéni képességi szintnek megfelelő önállósággal kívánjuk meg a gyerekektől.

Érzékszerveiket különös gonddal védjük.

A fogmosáshoz, a bőrápoláshoz, a hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a WC használatához megteremtjük az optimális feltételeket.

d) Öltözködés:

Az öltözködésnél a rétegeiséget hangsúlyozzuk. Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek ruhája tiszta, izléses, praktikus és megfelelő méretű legyen, ezt önmaguk is igényeljék.

Óvodánkban huzattal ellátott ágynemű, pizsama, tornaruha, váltóruha és sarkos bokafogó váltócipő használata javasolt, melyet a szülők biztosítanak gyermekeik számára.

e) Pihenés, alvás:

A pihenés és alvás az óvodáskorú gyermek napirendjében nagyon fontos szerepet kap.

Fontosnak tartjuk az intimitást, személyességet, testközelséget. A gyermekek igényének megfelelően biztosítjuk a megnyugvást, az elalvást megkönnyítő eszközöket, a délutáni pihenés előtt minden nap mesélünk, vagy altató verset mondunk, altatódalt énekelünk.

A gyerekek pizsamában, megfelelő huzattal ellátott ágyneműben pihennek. Lefekvés előtt jól kiszellőztetjük a csoportszobákat, időjárástól függően nyitott ablaknál biztosítjuk a nyugodt pihenést. Tiszteletben tartjuk a gyerekek alvási igényét.

f) A gyerekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása:

A napközben megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással vesszük körül, lehetőleg elkülönítjük, szüleit minél előbb értesítjük, súlyosabb esetben azonnal orvost hívunk.

A fertőző betegségek terjedését szellőztetéssel, párologtatással, a szabadban folyó tevékenységgel, edzéssel, helyes öltözködéssel, higiénikus eszközökkel, vitaminpótlással igyekszünk megelőzni.

Három – négyéves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás közben bevizelnek.

A tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

A négy – öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a napi prevenciós fejlesztő tornák, a mozgási igény kielégítésével segítünk a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

g) Edzés:

Tavasszal, nyáron és ősszel, illetve télen hidegebb időben minden nap biztosítjuk a szabad levegőn való tartózkodást, a játékos tevékenységeket.

Mozgásszükségletük kielégítése érdekében kocogó – futó lehetőségeket szervezünk.

Nyáron, kedvező időjárás esetén a vizes edzés lehetőségét is megteremtjük.

- **Az egészséges életmód, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a**

zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

- **A gyerekek testi képességeinek fejlesztése, mozgásigényük kielégítése harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésük elősegítése:**

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen az óvodai életben.

A gyerekek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését a mindennapos testnevelés, a kötelező testnevelés foglalkozások és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek, futás, kocogás szolgálják. A gyerekek részben szabadon választhatnak, részben az óvodapedagógusok kezdeményezik, szervezik.

Változatos mozgásformákat, természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket biztosítunk melyet a gyerekek, egyénileg gyakorolhatnak, szabadban, teremben egyaránt. Sétákat, kirándulásokat szervezünk, a megtett út hossza, a séta, a kirándulás időtartama igazodik a gyerekek életkorához, fejlettségéhez.

- **A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása:**

A gyerekek egészséges életmódjának alakítása érdekében – a lehetőségeket figyelembe véve – próbálunk olyan tárgyi környezetet kialakítani, ami megfelel az egészségügyi és balesetvédelmi előírásoknak, esztétikus és nyugtató színharmóniát áraszt.

Óvodáink egyik legfontosabb fejlesztési tere az udvar.

Kialakításánál arra törekedtünk, hogy biztosítsa a folyamatos megfigyelést és tapasztalatszerzést, a szinte egész napos kint tartózkodás lehetőségét (évszaknak, időjárásnak megfelelően).

A játék kibontakozásához, folyamatosan biztosítjuk a feltételeket, zártabb udvarrészeket alakítottunk ki ahol lehetőség nyílik a különböző játékfajták gyakorlására.

Minden csoportnak van a lehetőségekhez mérten állandó helye, ahol a gyerekek, bármikor megtalálják óvónőjüket, ugyanakkor a különböző korú gyerekek együtt is játszhatnak.

A szabad mozgást, edzést, változatos tevékenységeket mozgásfejlesztő játékok, eszközök teszik lehetővé.

A szabadtéri báb- és énekes játékokhoz „pódiumainkon” nyílik lehetőség.

A szervezett mozgáshoz külön udvarrészt alakítottunk ki.

A helyi körülmények-és adottságoktól függően virágos, veteményes és gyümölcskert áll a gyerekek rendelkezésére.

A homokjátékhoz megfelelő méretűek a homokozóink.

A folyadék pótlása évszakonként minden óvodában biztosított, a mosdó és a WC helyiség könnyen megközelíthető.

A több funkciót betöltő csoportszobáink alkalmasak a szabad játékra, különböző tevékenységek végzésére, az étkeztetésre, alvásra, pihenésre.

A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, melyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Lehetővé tesszük mozgás- és játékgényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül.

Csoportszobáinkban kialakítottuk a tevékenységsarkokat.

A különféle játékfajtákhoz, tevékenységekhez a gyerekekkel alakítjuk át környezetünket.

Az öltözöben a gyerekek nyugodt öltözködéséhez biztosítjuk a feltételeket. Külön fogas, megfelelő nagyságú tároló hely biztosított. Öltözőszekrényeinket folyamatosan korszerűsítjük.

A szülők részére esztétikus hirdetőtáblák szolgálják a részletes tájékoztatást.

A mosdóban gyermekméretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. Mindenkinek van jellel ellátott törölközője, fogmosó-pohara, fogkeféje. Tisztántartásukról rendszeresen gondoskodunk.

A balesetek, megelőzését szolgálja az alábbi - minden nevelési év kezdetén, biztosított - feltételrendszer:

- A balesetvédelmi oktatás a gyerekek részére (a gyerekek testi épségének védelme érdekében a helyi adottságoknak megfelelően ismertetjük a gyerekekkel a balesetek elkerülése érdekében kötelezően betartandó szabályokat).
- Az udvar játékainak átvizsgálása balesetvédelmi szempontból.
- Az óvodapedagógusok részére balesetvédelmi és munkavédelmi oktatás.
- A gyermek által használt eszközök biztonságos elhelyezése.

- **Az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz.**

A gyerekek egészséges életmódjának alakítása érdekében kiemelt figyelmet fordítunk az életvezetési készségek fejlesztésére, mely nem egyszeri esemény, hanem folyamatos fejlesztési folyamat.

Célunk:

- **Személyes fejlődés elősegítése:** Az életvezetési készségek fejlesztése hozzájárul az önismeret és az önbecsülés növekedéséhez.
- **Tanulási sikerek:** A problémamegoldó és kommunikációs készségek fejlesztése segíti a tanulási folyamatokat.

Feladataink:

- **Problémamegoldó képesség fejlesztése:**

Képesség a problémák azonosítására, elemzésére és megoldási stratégiák kidolgozására.

- **Alkalmazkodóképesség fejlesztése:**

A változásokhoz való gyors és hatékony hozzáállás, a rugalmas alkalmazkodás képessége.

- **Nehézségek leküzdése:**

Az akadályok leküzdésének képessége, az önbizalom és a kitartás fejlesztése.

- **Mérlegelő gondolkodás fejlesztése:**

A döntéshozatali folyamatokban a különböző szempontok figyelembevétele, a következmények mérlegelése.

- **Kommunikációs készségek fejlesztése:**

A világos és eredményes érintkezés képessége, a másokkal való együttműködés és a konfliktusok kezelésének képessége.

- **Környezettudatos magatartás formálása - a környezet védelméhez, megóvásához, és fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása:**

A mai kor elengedhetetlen követelménye, hogy már ebben az életszakaszban kialakítsuk a környezettudatos magatartásformákat, szokásokat, környezet védelmére, megóvására neveljük óvodásainkat.

Segítsük a gyermekeket, hogy megértsék a nem fenntartható és fenntartható fejlődés különbségeit. Tegyük lehetővé a gyermekek számára, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájáruljanak a fenntarthatósághoz, tudatosítva bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik.

Mindennapi tevékenységeink során tudatosítjuk, hogy a csapvíz, a tiszta levegő pótolhatatlan kincs, az előállított energia drága. A csapok elzárásával, a villanyok leoltásával takarékosagra neveljük óvodásainkat. Mosakodásnál csak a szükséges mennyiségű vizet, kézmosószert használjuk.

Környezetünket óvjuk, tisztaságára vigyázunk, nem szemetelünk, megismertetjük a szemét az újrahasznosítható, hulladékok szelektív gyűjtésének módját. Óvjuk környezetünket, az élő vizek tisztaságát.

Intézményünkben, a nevelőtestület által kidolgozott környezettudatos - környezetbarát „Zöld” Program működik.

- **Megfelelő szakemberekkel és a szülővel együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatokat ellátása:**

Szükség esetén megfelelő szakember védőnő, gyermekorvos, pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, mozgásfejlesztő pedagógus, gyermekvédelmi felelős közreműködését vesszük igénybe.

- **A bántalmazás, erőszak megelőzése:**

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, olyan magatartást tanúsít, amely veszélyt jelent egészségi állapotára.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság, amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (pl. gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegyenyítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.

- Alapvető feladataink a bántalmazás, erőszak megelőzésében:

- Közreműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, együttműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A szülőkkel szoros kapcsolattartás során, felvilágosítás, a szakemberek segítségének felkínálása, a káros hatások ellensúlyozása.
- Az agresszió minden formájának feloldása elítélése, befolyásolása (pl. a TV káros hatásai, mint a szülői fórumok témái).
- Közlekedési ismeretet adó játékos tevékenységek szervezése.
- Rendőrség által szervezett bűnmegelőzési programok kezdeményezése.
- Veszélyhelyzetek elkerülését segítő mesegyűjtemény beépítése a mindennapokba.

- A dajka, felelős bevonása az egészséges életmód alakításába:

Óvodánkban szakképzett dajkák segítik a csoportok nevelőmunkáját. A dajkák felelős szakemberei az óvoda mindennapi életének, a gyermek – dajka kapcsolatot pozitív érzelmi attitűd, érzelmi töltés jellemzi.

A gondozás kiemelt szerepe – nevelés, kapcsolatépítés a gyermekkel, együttműködés a többi munkatárssal.

- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése:

Külön gondot fordítunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek testi szükségleteinek kielégítésére: több tájékoztatást nyújtunk a szülők felé a megfelelő életmódról, táplálkozásról (védőnő, gyermekorvos).

- Kiscsoportos beszélgetésekre teremtünk lehetőséget nevelési kérdésekről, gyakorlatról
- Nyílt napok, Egészség hét, Gyümölcsnap
- Étrendváltogatás – Mozgásfejlesztés – Uszodalátogatás

8.1.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkecskőjüket önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkan beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki – begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésre törekvés.
- Képesek beilleszkedni, alkalmazkodni, magatartásukban a normakövetés megjelenik
- Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés célját és gyakorlatának elemeit
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.
- A teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, a prevenciós programok hatására a gyermekek egészségi állapota kedvezően alakul.

8.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása:

8.2.1. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja:

A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül a csoport normái alapján.

8.2.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, állandó értékrendet nyújtó, családi légkör megteremtése.
- A beszoktatástól az óvodáskor végéig kedvező ériék kedvező érzelmi hatások biztosítása:
- Beszoktatás, befogadás.
- A gyermek – gyermek, felnőtt – gyermek kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- Közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának,

- feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- A gyerekek szűkebb és tágabb környezetének megismertetésével lokálpatriotizmus megalapozása, amelynek a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldről és családra való kötődés alapja, hogy rá tudjanak rácsodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
 - Interkulturális nevelés megvalósítása, a más kultúrák közötti kapcsolat kiépítése, migráns gyermekek szükségleteinek kielégítése.
 - A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése, szükség esetén speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek bevonásával.
 - A dajka, felelős bevonása az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelésbe.

8.2.3. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés tartalma:

a) Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, állandó értékrendet nyújtó, családi légkör megteremtése az óvodáskor végéig:

Arra törekszünk, hogy a gyermeket az óvodánkban érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. A gyermekek életterét barátságosra, otthonosra alakítjuk ki, amit elsősorban mi tervezünk meg, de lehetőséget adunk arra is, hogy a gyermekek ötletei és elképzelései is érvényesüljenek.

Minden óvodai csoportnak van szokásrendszere, jelképtára, szimbóluma, ami saját egyéni színezetű légkört biztosít, ez is mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését. Az otthonosság érzését segíti elő az is, hogy minden gyermek számára tároló helyet biztosítunk, ahová saját játékaikat és a sétán gyűjtött „kincseiket” beletehetik.

b) A beszoktatástól az óvodáskor végéig kedvező érzék kedvező érzelmi hatások biztosítása:

A beszoktatás, befogadás rendszere óvodánkban:

- Környezettanulmány, anamnézis elkészítése családlátogatás, kondicionáló beszélgetés.
- A gyermek személyes adatait tartalmazó Egyéni fejlődési dokumentum elkészítése.
- Informálódás a gyermek családban betöltött helyzetéről, érzelmi kapcsolatairól, elsődlegesen az anya – gyermek kapcsolatáról.
- Az óvodába jövetel előtti „vendégség” látogatás, játék megszervezése gyermekekkel, szülőkkel.
- Az első szülői értekezlet, amelynek témája: az óvoda pedagógiai rendszerének bemutatása, szervezési kérdések, a szülők egyéni kérései, igényei.
- Az óvodába lépést követő 1 héten keresztül az új gyermekekből álló csoportban a helyi szokásoknak megfelelően mindkét óvodapedagógus dolgozik az új gyermekek ott tartózkodása idején.
- Lehetőséget biztosítunk a „családos” beszoktatásra.

- A „csalados” beszoktatást óvodapedagógusaink megfelelően, hatékonyan, a fokozatosság szempontjából tapintatosan szervezik.
- A gyerekek kedvenc játékaikat, biztonságukat fokozó tárgyaikat magukkal hozhatják.

Ha a gyermek 4 – 5 – 6 éves korában kerül óvodánkba, a beszoktatás feltételeit az előzőek alapján biztosítjuk számára. Ilyen esetben a régebbi óvodásokat is felkészítjük érzelmileg az újak fogadására.

c) A gyermek – gyermek, felnőtt – gyermek kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében:

A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy formálódik, hogy ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvodánk felnőtt közössége, a gyermekek közössége.

Ebben kiemelkedő szerepe van az óvónőnek, aki irányítja, s egyben társa a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt.

A korlátokat úgy szabjuk meg, hogy az adott korosztály meg tudja felelni az elvárásoknak.

A nevelés csak akkor lesz hatékony, ha az óvónő, az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára egyéni sajátosságait figyelembe véve – érthetővé, vonzóvá tudja tenni.

A felnőtt - gyermek kapcsolatában a következő elvek jelennek meg:

- A felnőtt próbálja megérteni – elsősorban érzelmileg – a gyermeket.
- Parancsolás helyett igyekezzen kérni.
- A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába.
- A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- A felnőtt biztosítson a gyermek tevékenységéhez nagy szabadságot, a határok pontos megjelölésével, a többszöri „határátlépéseknél” vezessen be konzekvenciákat.
- A felnőtt legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi befolyását.
- A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjához is kapcsolódjanak.
- A felnőtt nevelje a gyermek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során.
- A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakulhasson. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a kisebb előrelépésnek, fejlődésnek.
- Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül.
- A felnőtt – gyermek társalgásában világos, egyértelmű, építő, előrevivő megfogalmazás jelenjen meg. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélőtárs megbecsülése, értékelése, a

kölcsönös engedmény keresése, melyből mellőzendő a megbántás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.

- A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segíti elviselni.
- Tilalom helyett a felnőttek adjanak a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és változásra képessé váljanak.
- A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához.

Óvodapedagógusaink, valamint óvodánk valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű.

d) Közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása:

Óvodánkban igyekszünk minden alkalmat célszerűen megragadni a közös ünnepek és hagyományok kialakítására. A közös tevékenység a gyermekek fejlődésének serkentője. A közös készülődés, tervezgetés távlatot jelenthet a gyermekek számára.

A közösségi nevelés szempontjából kiemelt jelentőségűek:

- a közös ünnepek és hagyományok ápolása,
- a szűkebb és tágabb környezethez, a szülőföldhöz való kötődés alakítása,
- közös programok a szülőkkel.

A népi hagyományokra, a jeles környezetvédelmi napokra épülő ünnepi szokások megismerése, megőrzése, valamint szűkebb és tágabb környezetünkhöz való pozitív viszony kialakítása által erősödik a társakhoz fűződő viszony, a szülőkhöz, felnőttekhez, az ismert környezethez, tájhoz, természethez való érzelmi kötődés, a hazaszeretet. Erősödik identitástudatuk, pozitív irányba terelődik az erkölcsi tulajdonságok alakulása.

Az ünnepek, jeles napok kapcsán a közösen feldíszített csoportszobák, az ünneplőbe öltözött gyermekek, felnőttek látványa, a közös verselés, mozgás mind az esztétikai érzelmek és a közösségi élet alakításának eszközei.

Változatos tevékenységekkel, gazdag eszköztárral segítjük a hagyományok ápolását.

e) A gyerekek szűkebb és tágabb környezetének megismertetésével lokálpatriotizmus megalapozása, amelynek a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjanak rácsodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére:

A gyermekek nyitottságára építünk. Óvodai nevelésünk során ahhoz segítjük a gyermeket, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a hazaszeretet, a szülőföldhöz

való kötődés, a lokálpatrióta nevelés alapja. Célunk az, hogy tudjanak rácsodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

f) Interkulturális nevelés megvalósítása, a más kultúrák közötti kapcsolat kiépítése, migráns gyermekek szükségleteinek kielégítése:

Más kultúrák közötti kapcsolat kiépítésében, illetve különböző kultúrákkal és kulturális csoportokkal való együttműködésben kialakítjuk a szükséges feltételeket, így valósítjuk meg az interkulturális nevelést.

Biztosítjuk a multikulturális nevelést, vagyis a kultúrák értékegyenlőségének elvét.

Tudatosítjuk óvodásainkban, hogy az egyazon társadalomban élő különböző kultúrák között kölcsönös együttélésre kell törekedniük.

Fogadjuk a migráns gyerekeket, lehetőséget biztosítunk kultúrájuk megismerésére, ezzel segítjük önazonosságuk megőrzését, erősítését.

g) A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN és tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése, szükség esetén speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek bevonásával:

- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló (hátrányos helyzetű; halmozottan hátrányos helyzetű; SNI, BTMN) gyermekek, valamint a kiemelkedő képességű (tehetséges) gyermekek mindenképp álló érdekének szem előtt tartására, integrált nevelésére törekszünk.
- Nevelőmunkánk során biztosítjuk minden gyermek számára az esélyegyenlőséget és szegregációmentességet. Szükség esetén megfelelő szakember (védőnő, gyermekorvos, pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, mozgásfejlesztő pedagógus, gyermekvédelmi felelős) közreműködését vesszük igénybe.
- Óvodapedagógusaink és a dajkáink pozitív mintával lépnek fel a megkülönböztetés, kirekesztés, egyenlő bánásmód megsértése ellen.
- Az előzetes állapotfelmérés alapján a HH, HHH, SNI, BTMN - es gyerekeket arányosan helyezzük el a csoportjainkban. Olyan miliőt alakítunk ki számukra ahol természetes az eltérő fejlődési ütem, megértéssel veszik tudomásul a lemaradást, elfogadják a másságot.
- Az integrációt elősegítő csoportalakítás: Csoportjaink kialakításánál a heterogén és homogén összetételű csoportok kialakítását egyformán preferáljuk.
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése.
- Szegregáció – a kirekesztés minden formáját elutasítjuk. Bizalommal fordulunk a „bejövők” felé. „Együtt érzünk veletek.”
- A tehetségígéretnek fejlesztésének egyik kulcstényezője a motiváció, ami a személyiség erőforrása, motorja, mely cselekvésre, aktivitásra készítet. A tehetségek jellemzője az

emocionális ingerlékenység, érzelmi labilitás, polarizált érzelmek már ebben az életkorban is megfigyelhetők. Ezért különösen fontos ebben az életkorban a gyermeki szükségletekre figyelő szeretetteljes pedagógia.

- Biztosítanunk kell a tehetségek kibontakozásának lehetőségeit, legyen alkalmuk-alkotóképességük, kreativitásuk szárnyalására.

h) A dajka, felelős bevonása az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelésbe:

Dajkáink pozitív mintával lépnek fel a megkülönböztetés, kirekesztés, egyenlő bánásmód megsértése ellen. Munkájuk során biztosítják minden gyermek számára az esélyegyenlőséget és szegregációmentességet.

8.2.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekek igényévé válik a viselkedés és cselekvés szokásszabályainak betartása.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival, elfogadják társuk másságát.
- Konfliktus helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik és környezetükben élők iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Igényükké válik a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
- Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen hallgatják meg a felnőttek és társaik közléseit.
- Érvényesítik kezdeményező-készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.
- Elfogadják a másságot, segítik lemaradó társaikat.

8.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása:

8.3.1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja:

Az óvodáskor végére alkalmassá tenni a gyermeket az iskolai életre a kommunikációs és együttműködési képességek alakításával, életkori és egyéb sajátosságok figyelembevételével.

8.3.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- Anyanyelvünk ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Az anyanyelvi fejlesztés lehetőségei óvodai nevelésünk területein
- Az értelmi nevelés, fejlesztés megvalósítása, a képzelet és kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- Változatos tevékenységek, élmények, tapasztalatok biztosítása a gyerekeket körülvevő

természeti és társadalmi környezetről.

- A dajka, felelős bevonása az anyanyelvi és értelmi nevelésbe.
- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése.

8.3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma:

a) Anyanyelvünk ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

b) Az anyanyelvi nevelés, fejlesztés lehetőségei óvodai nevelésünk tevékenységi területein:

- Egészséges életmód alakítása:

Jó alkalmat teremt a párbeszéd kialakítására, a szóbeli utasítás követésének és megértésének megfigyelésére.

A gondolkodás serkentése és az illeszkedő nyelvi formák választékának felkínálása a gyermek szocializációját segíti (étkezés, terítés, önkiszolgálás).

- Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés:

Figyelmet fordítunk arra, hogy a gyerekek sajátítsák el és használják a párbeszéd különböző, együttműködést elősegítő fordulatait, kifejezéseit, az odafordulás udvarias formáit.

- Játék - Játékba és tevékenységekbe integrált tanulás:

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakulására. Szerepvállalásaink modellértékűek a gyerekek számára, a kommunikáció, szókapcsolatok, nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín) megfigyelése tekintetében.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játékok segítik elő.

Az anyanyelvi játékok keretet adnak az artikuláció, szókinccs, kifejezőkészség fejlesztéséhez.

A szerepjáték kimeríthetetlen tárháza a gyakorlás útján szerzett tanulásnak.

A bábjátékkal adott lehetőségek a beszédkedv fokozására alkalmasak leginkább (érzelmi kifejezőkészség, elbeszélő – párbeszéd forma, hangerő – hangszín stb.).

- Verselés, mesélés:

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játék. Ezen keresztül, a gyerekek elsajátítják a helyes hanglejtést, a tiszta

beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzelmi-érzelmi élményeket nyújtanak.

A népi mondókák segítségével tisztítható a magán – és mássalhangzók helyes ejtése, és alakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A gyermekek a népköltészeti alkotásokból sok új fogalmat ismerhetnek meg.

A bábjátékban, dramatikus játékban a gyerekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására és az önálló versmondásra

- Ének, zene, népi játék, tánc:

Az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben hozzájárulnak anyanyelvi nevelésükhöz.

A zenei nevelés a hangképzés, a tiszta ejtés, a hangsúly, a hangerő, a hanglejtés dallama, a szabályos lüktetésű ritmus, a tempó, és tempóváltás gyakoroltatásával az élőbeszéd érzelmeket tükröző, jelentést hordozó elemeit gazdagítják.

A gyerekek szókincsét bővítik a zenei neveléshez szükséges fogalom-párok, amelyeknek a megértését és használatát cselekvés, éneklés közben sajátítják el.

A dalokban, mondókákban, rímusokban előforduló régies vagy tájnyelvi szavak gazdagítják a gyerekek szókincsét, és hozzásegítik a dallam és a szöveg összhangjának megérzéséhez.

- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka:

Lehetőség nyílik a nyelvi és képi, formai ábrázolás együttes alkalmazására, a gondolkodás és kifejezőképesség (beszéd, ábrázolás, esetleg mozgás) kapcsolatára.

A téri észlelés, a térbeli formai képzetek, az arányok, irányok nyelvi kifejezések gyakorlása előkészíti az írás – olvasás tanulásához szükséges képességek fejlődését is. Jó gyakorlati forma a beszédhibás – főleg a dadogó – gyermekek számára.

- Mindennapos mozgás:

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és az anyanyelv fejlesztésének eszközei.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása során gyerekek gyakorlatot szereznek abban, hogy a szóbeli utasítás nyomán cselekedjenek, hangolják össze mozgásukat. Mindez a beszéd cselekvést szabályozó szerepét biztosítja.

- A külső világ tevékeny megismerése:

A gyermekek aktivitásuk és érdeklődésük során tapasztalatokat szereznek a szűkebb és tágabb természeti emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonyuk alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz,

tanulják azok védelmét, az értékek megőrzését.

Miközben felfedezik környezetüket, olyan anyanyelvi tapasztalatok birtokába jutnak, amelyek a környezetben való, életkoruknak megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.

- Matematikai tartalmú tapasztalatok, tevékenységek:

A beszéd és gondolkodás szoros összefüggése jellemzi. A verbálisan közölt matematikai feladatok pontos megértése, a megoldáshoz vezető utak végiggondolása, a hasonlóságokról és különbségekről gyűjtött tapasztalatok megfogalmazása pontos nyelvi kifejezést kíván. A konkrét tapasztalatokból nyert képzetek elősegítik a nehéz viszonyfogalmak, melléknévfokozás és a névutós szerkezetek felfogását és alkalmazását.

c) Az értelmi nevelés, fejlesztés megvalósítása, a képzelet és kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása:

Elsődleges feladatunk a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet megteremtése, kialakítása.

Értelmi nevelésünk további teendői: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakoroltatása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése.

d) Változatos tevékenységek, élmények, tapasztalatok biztosítása a gyerekeket körülvevő természeti és társadalmi környezetről:

Óvodai nevelésünk során a gyermekek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataikra, élményeikre és ismereteikre építve biztosítunk a gyermekeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

e) A dajka, felelős bevonása az anyanyelvi és értelmi nevelésbe:

A gyermekkel való kapcsolatuk során törekedjenek példa értékű kommunikációra, beszédre. Segítsék az óvodapedagógus nevelő-fejlesztő munkáját.

- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH, valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése:

Beszédkészség fejlesztése, szókincsbővítés: általános és relációs.

Beszédhibák javítása, hangok kiejtése, beszédművelés - logopédus végzi.

Nyelvfejlesztő eljárások.

Beszédfejlesztést szolgáló játékok.

A beszéd tartalmi fejlesztését segítő eljárások.

Anyanyelvi fejlettség lemaradását segítő eljárások.

A művészeti ágakban kiemelkedően teljesítő gyermekeknél a bal agyfélteke beszéd funkciójának erősítése.

Az eltérő fejlődési ütem, a családból hozott kommunikációs szokások maximális figyelembevétele, a differenciálás lehetőségének biztosítása.

Tehetségigéretknél a kommunikáció egyéb területeinek fejlődését is elősegítő játékos lehetőségek biztosítása: szónoki képességek alakítása, metakommunikáció, szöveg improvizáció, színpadi adottságok gazdagítása.

8.3.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyerekek aktívan használják a tevékenységek, tapasztalatok során bővült szókincsüket. Összefüggő beszédükben tisztán ejtenek minden beszédhangot.
- Elbeszélésük folyamatos, kialakul a mondatalkotás, gondolataikat érthető módon közlik környezetükkel.
- Beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Párbeszédekben részt vesznek, nyugodtan, figyelmesen hallgatnak végig másokat.
- Helyesen használják a névmásokat, névutókat, jövő idejű igeidőt és igemódokat.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.

9. Tevékenységeink kerete

Intézményünk hagyományai, jeles napjai, ünnepei

Évszakok váltása – természetváltozás

Intézményünkben az évszakok változása – természetváltozás, és az évszakokhoz kapcsolódó ünnepkörök és a jeles környezetvédelmi zöld napok jelentik az óvodai élet vezérfonalát.

Nevelőmunkánk fontos részei az ünnepek sajátos hangulata, a hozzákötődő hagyományok, szokások felelevenítése.

Az ünnepek, szokások keretet adnak munkánknak. A gyerekek megszokják, hogy a jeles napok ismétlődnek és hogy mindennek meg van a maga ideje. A várakozás, a készülődés fokozza az ünnepekhez fűződő érzelmet, belső tartást ad, s ez által, kiteljesedik gyermekeink személyisége.

Arra törekszünk, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségekben, mint belső tartalmukban.

Óvodai telephelyeink szokásai, hagyományai, ünnepei érzelmi átélésre, gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőséget.

A természet változásait követő ünnepkörök mindig meghatározott mondanivalót képviselnek. Minden ilyen alkalmat hosszabb előkészület előz meg, amikor a gyerekek kíváncsiságára építve változatos tevékenységeket biztosítunk. Ez a tevékeny készülődés, tervezgetés teszi az ünnepeket, jeles napokat izgalmassá, örömtelivé és felszabadulttá, amit tevékenyen együtt élünk át.

A gyermekek életkoruknak megfelelően részt vesznek az ünnepek előkészítésében, szervezésében. **Kiemelten fontosnak tartjuk az óvoda által és a családokkal közösen szervezett eseményeket, ünnepeket a családi hangulat kialakításával – a felnőttek és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.**

9.1. Hagyományaink:

- **A gyerekek születés – és névnapjának, az óvodai telephelyek alapítási évfordulójának megünneplése.**
- **Idősek napja**

Ebből az alkalomból óvodásaink köszöntik az Idősek Napközi Otthonában és az Idősek Otthonában élő nyugdíjasokat.

9.2. Jeles napjaink:

9.2.1. Ősz jeles napjai:

- **Mihály napi vásár** (Mihály nap – szeptember 29.)

A **Teleki utcai Óvoda** intézményi szintű rendezvénye.

- **Népmese napja** (szeptember 30.)

A **Bóbita Óvoda** intézményi szintű rendezvénye.

A **Korona Óvoda** születésnapja – intézményi szintű rendezvény.

- **Ősz búcsúztatása:**

A gyerekek megfigyelik, megtapasztalják a természet változásait, ehhez kapcsolódva megismerkednek őszi versekkel, népdalokkal.

Hosszabb sétákat tesznek a Körös – parton, a ligetben, ahol gyűjtőmunkát végeznek az őszi kincseiből.

Jeles „zöld” napok őszel:

- **Takarítási Világnap** (szeptember 21.)
- **Autómentes Világnap** (szeptember 22.)
- **Nemzetközi Hulladékgyűjtő Nap** (szeptember 23.)

Begyűjtések, szelektálás, újrahasznosítás (barkácsolás, papírmerítés)

- **Nemzetközi Madármegfigyelő Nap** (október 2-3.) Vonuló madarak, örökbefogadott gólyafészek meglátogatása, gyülekező fecskék

- **Állatok Világnapja** (október 4.)

Ismerkedés a hazánk, házi, vadon élő állatokkal és egzotikus fajokkal (Látogatás a környékbeli Állatkertbe, Vadasparkba, ismeretterjesztő filmek)

Téli álmot alvó állatok: katicabogár „altatás”, dermedt rovarok avarba helyezése... stb.

Állatvédelem

Élményszerző séták családi gazdaságokba.

- **Komposztálás Világnapja** (október 10.)
- **Nemzetközi Gyalogló Nap** (október 15.) Gyalogtúrák, kirándulások.
- **Kézmosás Világnapja** (október 15.)

Egészség megőrzés, a szappannal való kézmosás jelentősége.

Ismerkedés a kórokozókkal mikroszkópos fotók segítségével.

Kapcsolattartás a Védőnői Szolgálattal, gyermekorvossal, kiselőadások.

9.2.2. Tél jeles napjai:

- **Mikulás** (december 6.)
- **Advent** (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig.)

A gyerekek megismerkednek az advent jelképével, a koszorúval.

Készítenek egyszerű ajándékokat és megfigyelik az időjárás változásait.

- **Karácsony** (december 25 – 26.)

Hangulati előkészítés, adventi készülődés, karácsonyváró ünnepség a tagóvodák szokásainak megfelelően. Hosszas, készülődés, ajándékkészítés, mézes sütés, óvodadíszítés.

- **Medve nap** (február 2.)

A **Bóbita Óvoda** intézményi szintű rendezvénye.

- **Farsang – Télbúcsúztatás** (vízkeresztől - hamvazó szerdáig)

Nyitott vagy zártkörű formában búcsúztatjuk a telet a tagóvodákban.

A gyermekek farsangi álarcokat, szemüvegeket készítenek. Farsangi dalokat, mondókákat tanulnak, ha kedvük van, jelmezbe öltöznek.

Kiszebáb készítés, a farsang végén körbe táncolják és kicsúfolják, majd elégetik vagy úsztatják.

Jeles „zöld” napok télen:

- **Vizes élőlények Világnapja** (február 2.)

Kirándulás, megfigyelés, gyűjtögetés Kettős-Körös gátján, az Élővíz csatorna partján.

- **Madárvédelem, madáretetés, madáritatás.**

9.2.3. Tavasz jeles napjai:

- **Húsvét** (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

A gyerekek locsolóverset tanulnak, az óvónők segítségével különböző tojásdíszítési technikákat sajátítanak el.

Tavaszi ágakat gyűjtenek a szabadban és megfigyelik a természet változásait.

A nagyobbak ajándékot készítenek és rejtenek el az udvaron a kisebbek számára

- **Közlekedési nap**

A **Teleki utcai Óvoda** intézményi szintű rendezvénye.

- **Tehetség nap** – intézményi szintű rendezvény.

Tehetség ígéreték bemutatkozása.

Találkozás példaképekkel.

Tehetséges munkatársak, óvodapedagógusok, szülők bemutatkozása.

Intézményi összetartozás érzésének erősítése.

Szülők bevonásával felelősség vállalás erősítése.

- **Május elseje**

A természet virágba borulását, a tavasz érkezését ünnepeljük. Ezt a napot a vidámság, kötetlenség jellemzi. A gyerekek májusfát készítenek, körbe táncolják, tavaszi dalokat énekelnek.

- **Anyák napja** (május első vasárnapja)

Az óvodai telephelyek gyermekei hagyományaikhoz hűen csoportosan, közösen, verssel, énekkel, tánccal köszöntik bensőséges ünnep keretében az édesanyákat, nagymamákat.

- **Iskolába készülő gyermekek búcsúztatása**

Az óvodai telephelyek és a csoportok szokásainak megfelelően a nagyok elbúcsúznak az óvodától, a dolgozóktól és a fiatalabb társaiktól.

- **Gyermeknap** (május utolsó vasárnapja)

Óvodai szinten rendezett tartalmas, színes, vidám összejövétel, az óvodai telephelyek hagyományainak megfelelően.

Jeles „zöld” napok tavasszal:

- **Újra papír Világnap** (március 1.)

Papírgyűjtés „Újra” papír készítése merítéses technikával

- **Víz Világnapja** (március 22.)

A víz élettani jelentősége, takarékos használata.

Kirándulás a folyópartra, vízi élővilág felfedezése.

Kísérletek a vízzel (oldódás, vízben található szennyező anyagok, élőlények).

- **Meteorológiai Világnap** (március 23.)

Ismerkedés az időjárási elemek kialakulásával, változásokkal, mindennapi megfigyelések, feljegyzések. Látogatás a Meteorológiai állomásra, Planetáriumba

- **Föld napja** (április 22.)

- **Méhek Napja** (április 30.)

Látogatás a méhészetben. Rovarok életének megfigyelése - Virágpör gyűjtő méhek munkája.

A méz készítés folyamata, eszközei, kóstolás

- **Madarak, Fák, Virágok napja** (május 10.)

- **Állat és Növény szeretet Napja** (május 15.)

Szobanövények és hobbyállatok gondozása

Madáritatók, lepkeitatók, madárfürdők folyamatos feltöltése. Virágpalánták, cserjék ültetése, virágágyások gondozása.

9.2.4. Nyár jeles napjai:

- Nyári Óvodák - Erdei Óvodák Kirándulások, táborok. Nyári edzés az udvaron napfürdőzés, légfürdőzés, fürdés. Játék a természetben Gyűjtő munka, határozások, fajismeret.

Jeles „zöld” napok nyáron:

- **Környezet Védelmi Világnap** (június 5.)

Kapcsolatfelvétel a környezetvédelmi szervezetekkel, szakemberekkel

(Körös Maros Nemzeti Park, Körösök Völgye Látogató Központ)

9.2.5. Nemzeti ünnepek: (március 15. - augusztus 20.)

Minden óvodai telephely a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő átéléssel, cselekvésen keresztül emlékezik meg ezekről a napokról, évfordulókról.

10. Programunk tevékenység formái

10.1. Játék

10.1.1. A játék célja:

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja, a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása.

10.1.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés - élmények).
- A 3 – 6 – 7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- A gyermekek intellektuális (szellemi, értelmi), mozgásos, szociális készségek fejlesztése a játékban.
- Játéksegítő módszerek alkalmazása.
- A dajka, felelős bevonása a játékba.
- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelésére, fejlesztésére.

10.1.3. A játék tartalma:

- **A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés - élmények):**

Kreatív, alkotó légkört elsősorban olyan játékok biztosításával érhetünk el, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyet választanak és mennyi ideig tart a játékuk.

Mindezekhez megteremtjük a feltételeket. Az alkotó légkört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés, ötlet.

Csak annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását. A kreatív légkör segíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudnak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

A játék tevékenység során utánozható mintát adunk, majd, amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társként, segítőként a háttérbe húzódunk. Ismét kezdeményezővé válhatunk, ha a játékfolyamat elakad. Jelenlétünk lehetővé teszi a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

Játékunk őszinte, mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az oldott légkör megteremtéséhez

gyakran használunk humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, észrevesszük a környezetben spontán megjelenő helyzetkomikumokat.

A játék folyamatában tudatos jelenlétünk biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt a szükség és igény szerinti együtt játszásunkkal, támogató, serkentő, ösztönző magatartásunkkal, indirekt reakcióinkkal érjük el.

Megfelelő helyet alakítunk ki a gyermekek szabad mozgása, a játék térbeni kibontakoztatása, az egymás mellett játszó csoportok és az egyedül tevékenykedő gyermekek számára.

Megfelelő helyet biztosítunk a csoportszobában az állandóan variálható vagy elkülönített „kuckóknak”, tevékenységsarkoknak.

A játék folyamatosságát a rugalmas napirenddel biztosítjuk, így a gyermekek egybefüggően játszhatnak, több órán keresztül a játékok elrakása nélkül.

Óvodánkban a 3 – 4 éves gyermekek hosszantartóan játszhatnak; egyedül, egymás mellett, néha összeverődve, kivéve a tisztálkodás, alvás, étkezés idejét.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekek már összeszokott csoportokban, akár több napon át ugyanazt játszhatják. A csoportok kialakulásához a szerepek elosztásához több időre van szükség.

Olyan eszközöket biztosítunk, amelyek az elmélyült játék kialakulását segítik, és a motiváló, fejlesztő hatást is kiváltják (ízléses, praktikus, egyszerű – félkész játékot, mely sokféle ötletet rejt és játékra ihlet).

A 3 – 4 éves gyermekek játékához sok eszközre van szükség. A 4 – 5 – 6 – 7 éves korosztálynak a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal és azonosulást segítő ruhadarabokkal bővítjük eszköztárát.

Az udvari játékok zömmel a gyermekek nagymozgását elégítik ki.

A játék témája, tartalma nagyrészt a gyermekek valóságról szerzett benyomásaitól, tapasztalataitól, ismereteitől függ. Gondoskodunk arról, hogy a gyerekek minél jobban megismerjék környezetüket.

Közös élményeket biztosítunk, amelyekből indukálhatók a tevékenységek, ugyanakkor építünk a gyerekek spontán élményeire is. Olyan játékos, gazdag, tevékeny környezetet alakítunk ki, amelyben sokoldalú tapasztalatot szerezhetnek a gyerekek, ahol testi, szellemi, érzelmi és szociális fejlődésük életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően alakul.

Arra törekszünk nevelő munkánk során, hogy a tapasztalat és ismeretszerzés pozitív élményeket váltson ki a gyermekekben, és élménnyé váljon.

Lehetővé tesszük a gyermekek számára az újra és újra átélést: a családban, óvodában tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatok eljátszásával.

- **A 3 – 6 – 7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével:**

a) 3 – 4 éves korban:

Gyakorlójáték:

- Biztosítjuk a mozgásteret, az eszközöket, anyagokat a gyerekek mozgásigényének és manipulációs vágyának kielégítésére.

- Érdeklődéssel hallgatjuk a halandzsza és szövegismétlő játékokat és ösztönözzük a gyerekeket újabbak elmondására.
- Segítjük a gyerekeket az egyszerű szabályok elfogadására és betartására.

Szerepjáték: Gondoskodunk, hogy a gyerekek biztonságban érezzék magukat és magatartásunkkal ösztönzőleg hatunk a játékokra.

Barkácsolás: A gyerekek bevonásával egyszerű barkácsolást előkészítő tevékenységeket szervezünk.

Dramatizálás, bábozás: Biztosítunk a gyerekeknek néhány „kedves” bábót, melyek velük élnek, és helyük van a csoportban.

Építő, konstruáló játék:

- Biztosítjuk az összerakosgatás és szerkesztés örömét.
- Nyugodt környezetről gondoskodunk.
- Megtanítjuk a gyerekeket a konstrukciós eszközök használatára, az anyagok kezelésére.

b) (4) – 5 – 6 – 7 éves korban:

Gyakorló játék: Lehetőséget adunk a gyakorló játékokra, de igyekszünk ezen a fejlődési fokon átsegíteni a gyereket.

Szerepjáték:

- Arra törekszünk, hogy mindenki megtalálja a számára legvonzóbb szerepet a játékban, felhívjuk a gyermekek figyelmét a jelentéktelennek látszó szerepek érdekes, vonzó tartalmára.
- Ügyelünk arra, hogy az aktívak ne kerüljenek összeütközésbe egymással az irányító szerepek szétosztásakor. A félnék, bátortalan, passzív gyerekek szerepvállalását figyelemmel kísérjük és segítjük.
- Alakítjuk a gyerekek viselkedéskultúráját, alkalmazkodóképességét, pozitívan hatunk komplex személyiségfejlődésükre.

Barkácsolás:

- Megteremtjük a feltételeket arra, hogy a gyerekek bármikor barkácsolhassanak valódi eszközökkel (kalapács, harapófogó, fűrész, szeg, ráspoly).
- Megismertetjük a különböző anyagokat, azok felhasználhatóságát, a szerszámok használatát és egyéb technikai fogásokat.
- Biztosítjuk, hogy a gyerekek aktívan kapcsolódhassanak az alkotásba, műveletekbe, átérezve munkájuk örömét – eredményeit.
- Az általuk készített eszközök a szerepjátszó és bábozó tevékenység eszközévé válik.
- A tevékenységet gyűjtő munka előzi meg, előnybe részesítjük a természetes anyagokat (fa, fahulladék, parafa, kóró, csutka stb.).

Dramatizálás, bábozás:

- A gyerekek kézméretének megfelelő bábokat, jelmezeket, paravánt biztosítunk, és úgy válogatjuk össze, hogy a gyerekek kedvelt meséihez, élményeihez kapcsolódjanak.
- Közösén készítünk sík és fakanál bábokat, különböző anyagok felhasználásával.

- Segítjük az empátiás magatartásformák erősödését, a pozitív szokáselemek beépülését a cselekedetekbe, a konfliktus helyzetek megoldását, érzelmi hangulat kialakulását.

Építő, konstruáló játék:

- Arra készítjük a gyerekeket, hogy az elemekből a valóság tárgyaihoz, játékszerekhez hasonlót készítsenek.
- Segítjük az összerakosgatás és szerkesztés örömeinek a kibontakoztatását, az egyéni ötletek, elképzelések megvalósítását.

Szabályjáték:

- Önállóságot adunk a játékok kiválasztásában, de ügyelünk arra, hogy a szabályokat betartsák, és a játékban vállalt szerepüknek megfeleljenek.
- A nagyobb gyerekekkel igényesebbek vagyunk, egyénileg is vezethetnek szabályjátékot.
- Figyelemmel kísérjük a gyerekek önálló játékát, magatartását, viselkedését, metakommunikációjuk jelzés a gyerekeknek.

Az óvodai telephelyek helyi sajátosságait figyelembe véve a barkácsolás kiemelt tevékenység.

- A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékban:

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakulására. Szerepvállalásaink modellértékűek a gyerekek számára, a kommunikáció, szókapcsolatok, nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín) megfigyelése tekintetében.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játékok segítik elő.

Az anyanyelvi játékok keretét adnak az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez.

A szerepjáték kimeríthetetlen tárháza a gyakorlás útján szerzett tanulásnak.

A bábjátékkal adott lehetőségek a beszédkedv fokozására alkalmasak leginkább (érzelmi kifejezőképesség, elbeszélő – párbeszéd forma, hangerő – hangszín stb.).

- Játéksegítő módszerek alkalmazása:

A játék folyamatában tudatos jelenlétünk (utánozható mintaadás a szabad játékfolyamathoz, az óvodapedagógus bevonható, segítő, kezdeményező társ) biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt megfelelő feltételek megteremtésével, szükség és igény szerinti együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartással, indirekt reakciókkal érjük el. Gyermek közötti játékkapcsolatok alakítása.

A játéksegítő módszereink a szituációktól függenek:

- van, amikor csak szemléljük a játékot
- van, amikor hagyjuk a gyermeket a problémák megoldásában
- van, amikor segítségre van szükségük
- van, amikor együttes játékunk jelenti a legnagyobb örömet

Ha a gyermekek durvák, és egymást, illetve egymás játékait veszélyeztetik, akkor szükséges beavatkoznunk.

- A dajka, felelős bevonása a játékba:

A dajka – gyermek kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemzi.

Magatartásukra jellemző a segítő, támogató, serkentő, ösztönző magatartás, az igény szerinti együttjátás, simogatás, kedves gesztus, megerősítő pillantás, testközelség stb. alkalmazása.

- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése:

Az egyéni fejlettséget figyelembe véve gondoskodunk az egyes játékfajták gyakorlásáról.

Korszerű óvodapedagógiai módszerek bevezetése, alkalmazása.

Tevékenységekbe épített differenciált személyiségfejlesztés (drámajáték, szerepjáték, szabályjáték).

A játékban is lehetőséget biztosítunk a differenciálásra, az egyéni érdeklődésnek, fejlettségnek, sajátos élményanyagok megjelenésére.

10.1.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek képesek következetesen, kitartóan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkeznek a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- Élvezik a szabályjátékokat és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

10.2. Verselés, mesélés

10.2.1. A verselés, mesélés célja:

A gyermekek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése, a pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A versek, mesék feldolgozása adjon a gyermekeknek igazi művészi élményt. A mindennapi mesélés biztosítsa a kisgyermek lelki nyugalmát, békéjét.

10.2.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- A 3 – 6 – 7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás és dramatikus játékok)
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a versek, mesék, dramatikus játékok segítségével.
- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése.

10.2.3. A verselés, mesélés tartalma:

- **A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása:**

A felhasznált irodalmi anyagokat a mi feladatunk igényesen összeállítani. **A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.**

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

A művek kiválasztásánál érvényesül a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és tradicionális értékek továbbéltetése.

A legkisebbek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból, és a legismertebb költőink ritmikus zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető és ritmikus ismétlődések jellemzik.

Később már úgy választjuk a meséket, hogy legyen benne többfázisú állatmese, népmese, dramatikus népszokás, novellisztikus – realiztikus mese is. A válogatásban helyet kapnak a magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikusok és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az óvodáskor a mesehallgatás ideje. A gyermekek mesetárába beépítjük az állatmeséket, a cselekményesebb népmeséket, a novellisztikus – realiztikus meséket, a klasszikus tündérmeséket, a tréfás mesét és a műmesét, kortárs irodalmi műveket, folytatólagosan olvasunk meseregényeket is. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A gyermekek versanyagát gazdagítjuk különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal és ismert közmondásokkal. Az évszakokhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz igazodva választjuk a meséket, verseket. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék,

népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

Felhasználjuk a cigányság vers -, mondavilágát -, cigány írók, költők műveit.

(Lakatos Menyhért, Bari Károly, Rostás – Farkas György, Dr. Karsai Ervin)

- A 3 – 6 – 7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás és dramatikus játékok):

Az óvodába kerülő 3 – 4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbéli játékokhoz kapcsolódnak. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában.

Minél több lehetőséget teremtünk a vidám rigmusok korai megkedveltetésére. A gyermekekkel sokszor együtt ismételjük az állathívogatókat, az altatókat, kiolvasókat.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására.

A mese többszöri meghallgatása után a gyerekek élvezői lehetnek a mese dramatikus feldolgozásának.

Rövid improvizált jelenetek bemutatásával megismertetjük a bábokkal a gyermekeket.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyerekek lapozgathatnak leporellókat, színes képeskönyveket, otthonról hozott kedvenc könyveiket.

A nagycsoportos gyerekekkel bábozunk, dramatizálunk minél több alkalommal a kisebbeknek. A kiscsoportos gyerekekkel egy nevelési év alatt megismertetünk 10 – 12 mondókát, 10 – 14 új mesét.

A nagyobb gyermekekben kialakul a mese és a vers szeretete. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás az ismert mondókák, halandzsa szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek kiválasztásánál szempontunk, hogy azok kapcsolódjanak a gyerekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulataihoz.

A gyermekek szeretnek bábjátékokat rögtönözni, meséket kitalálni, az elkezdett mesét saját fantáziájuk szerint befejezni. Feladatunk ehhez minél több lehetőséget megteremteni.

A 4 – 5 éves gyermekekkel 4 – 5 mondókát, 5 – 6 rövid verset és 10 – 14 új mesét ismertetünk meg.

A nagycsoportos gyermekek körében is minden adandó alkalmat felhasználunk a kiolvasók, rigmusok ismételtetésére. Lehetőséget teremtünk a rímes találós kérdésekre és rímjátékokra.

Az új versek (10 – 12) bemutatása mindig kapcsolódik a gyerekek élményeihez. A nagycsoportos gyerekeknek – főleg a délutáni pihenés előtt - folytatásos mesét is olvasunk fel. A nagycsoportos gyerekeknek a nevelési év folyamán legalább 15 – 18 új mesét mutatunk be.

- A gyerekek nyelvi képességének fejlesztése a versek, mesék, dramatikus játékok

segítségével:

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás és dramatikus játék. Ezen keresztül, a gyerekek elsajátítják a helyes hanglejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A népi mondókák segítségével tisztítható a magán – és mássalhangzók helyes ejtése, és alakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A gyermekek a népköltészeti alkotásokból sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyerekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására és az önálló versmondásra.

- **A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése:**

Külön odafigyelünk a különleges bánásmódot igénylő gyerekeknél arra, hogy fejlődjön az érzelmi, értelmi, erkölcsi érzékük, kommunikációs készségük, erősödjenek pozitív személyiségjegyeik.

Feladatunk továbbá a beszédkészség fejlesztése, szókincsbővítés (általános és relációs), beszédművelés, nyelvfejlesztő eljárások.

A tehetség ígéreteknél drámapedagógiai foglalkozásokat biztosítunk stb.

A beszédhibák, hangok kiejtésének javítását logopédus végzi.

Az egyénileg eltérő fejlődési ütemet, a családból hozott kommunikációs szokásokat maximálisan figyelembe vesszük, és biztosítjuk a differenciálás lehetőségeit.

Tehetségígéreteknél a kommunikáció egyéb területeinek fejlődését is elősegítő játékos lehetőségeket is biztosítunk: szónoki képességek alakítása, metakommunikáció, szöveg improvizáció, színpadi adottságok gazdagítása.

10.2.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyerekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Egyénenként vállalkoznak a mesék, versek és mondókák elmondására.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és a maguk szórakoztatására is.
- Megjegyeznek 10 – 14 gyermekmondókát, 6 – 8 verset és 10 – 15 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni.

10.3. Ének, zene, népi játék, tánc

10.3.1. Ének, zene, népi játék, tánc célja:

A közös éneklés, a közös énekes játék örömeinek megéreztetése a gyermekekkel, hogy azon keresztül formálódjon zenei ízlésük és az esztétikai fogékonyságuk.

A gyermekek minél több olyan zenei élményhez juttatása, melyek megalapozzák zenei anyanyelvüket.

A zenehallgatási lehetőségek megteremtésének célja: az élő előadás, az emberi hang és hangszeres játék, valamint az igényesen kiválasztott hangfelvételek – fejlesszék a gyermekek művészi fogékonyságát.

10.3.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált zenei anyagok igényes életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3 – 6 – 7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.
- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése.

10.3.3. Ének, zene, népi játék, tánc tartalma:

- **A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása:**

Az óvodai zenei nevelés során megismertetjük a gyermekeket mondókákkal, énekes játékokkal komponált gyermekdalokkal, kortárs művészeti alkotásokkal. A foglalkozások dalait, mondókáit, a zenehallgatást az évszakoknak, ünnepeinknek, jeles napjainknak megfelelően válogatjuk össze.

A kisebbekkel ölbeli játékokat játszunk. A szeretet – kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy – egy láncszeme az arc-, kéz-, ujj és a lovagoltató játék. Álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszható, 4 – 5 hangból álló énekes játékokat játszunk.

A nagyobb gyermekek zenei ismereteit népi énekes játékokkal bővítjük, melyek során képessé válnak különböző térformák kialakítására (csigavonal, hullámvonal), ezáltal lehetőség nyílik mozgásuk fejlesztésére. Megismerkednek a szerepcserélő, párválasztó játékokkal.

Az alkalmi dalokat utánzó mozdulatokkal, játékokkal gazdagítjuk. A legnagyobbak ismereteit kiolvasókkal bővítjük, melyeket különböző játékhelyzetekben is tudnak alkalmazni. A zenehallgatáshoz olyan műveket választunk, amelyek felkeltik a gyermek érdeklődését az értékes zene iránt.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Elsősorban magyar dalokat, népdalokat, műdalokat énekelünk, de zenei anyagunkban felhasználjuk más népek, nemzetiségek dalait, magyar komponált műzenét, altatódalokat és klasszikus műzenét, kortárs művészeti alkotásokat.

Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Megismertetjük a gyermekeket az cigányzene hagyományaival. Kihasználjuk a cigány gyermekek zene és ritmusérzékét, zenei hagyományaikat, táncaikat az ünnepek keretében.

- **A 3 – 6 – 7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása:**
3 – 4 éves gyermekekkel megismertetünk 6 – 8 mondókát, ölbeli játékot és 10 – 15 énekes játékot.

Játék közben különböző módon érzékeltetjük az egyenletes lüktetést.

Megfigyelgetjük a halk – hangos közötti különbséget (beszéd, ének, mondóka).

A magasabb, mélyebb hangokat beszéd, ének, és hangszerjáték közben érzékeltetjük. Ezt térben is kifejezzük.

Egyszerűbb dallamotívumokat óvónői bemutatás után visszaénekelnek.

Néhány ritmusjátékos és dallamjátékos hangszert bemutatunk, megfigyelgetjük hangjukat (dob, cintányér, triangulum, metallofon, furulya, gitár vagy hegedű...).

A zenehallgatás anyaga főként tréfás jellegű népdalokból, műdalokból, rövid terjedelmű hangszeres előadásokból, ízléses gépi zenéből áll.

4 – 5 éves korban megismertetünk 4 – 6 mondókát, 12 – 15 játékdalt, 3 – 4 műdalt (ünnepek).

A játékok már lehetnek bonyolultabbak (szerepcserélő, sorgyarapító, párválasztó játékok).

Óvónői kezdés után törekedjenek a tiszta éneklésre.

Lehetőséget biztosítunk az egyéni éneklésre is.

Éneklés közben a kezünkkel mutatjuk a dallamvonalat.

Dallamfordulatokat, ritmus motívumokat ismételnék csoportosan és egyéni szinten is.

Az egyenletes lüktetést járással, tapssal, mozgással kifejezzük.

Ösztönözzük őket a tempótartásra.

Dúdolásról felismertetünk már jól ismert dalokat.

A magasabb – mélyebb hangokat térben kifejezzük.

Megfigyelgetünk különböző zörejeket, finomabb hangszínek közötti különbségeket.

Megbecsülik az egyes hangforrások irányát, távolságát.

A dalok, mondókák ritmusát változatos módon érzékeltetjük (taps, kopogás, ritmushangszerek).

Érzékeltetjük a gyors és lassú tempó közötti különbséget.

Egyszerű tánclépések beiktatása. (oldal-záró lépés, egylépéses csárdás, sarokkoppantás, zökkenés, forgások stb.)

Játék közben ösztönözzük a gyerekeket a helyes, szép testtartásra, a szép térforma megtartására.

A zenehallgatásban törekedjünk arra, hogy főleg magyar ének és hangszeres művekkel ismerkedjenek, de más népek, nemzetiségek dalait, hangszeres zenéit is bemutatathatjuk.

Válogathatunk Gryllus Vilmos zenéiből és az ízléses modern zenéből is.

5 – 6 – 7 éves gyerekekkel megismertetünk 4 – 8 mondókát, 14 – 18 énekes játékok, 3 – 4 műdalt.

Ebben a korban már bonyolultabb játékokat is választhatunk (párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító – fogyó játék). Végezhetünk mozgásfejlettségüknek megfelelő tánclépéseket. Gryllus Vilmos egyszerű dalait is megismertethetjük. Alkalmanként szervezhetünk táncházat.

Törekedjünk az esztétikus mozgásra.

Megfigyelgetjük, érzékeltetjük és kifejezzük az egyenletes lüktetés és a ritmus közötti különbséget.

Érzékeltetjük a szünetet, hangsúlyozzuk fontosságát.

Érzékeltetjük a tempókülönbségeket.

Használjuk az egyszerű ritmushangszereket, készítünk is közösen hangszereket termékekből, dobozokból.

Tiszta éneklésre törekedjünk.

Ismerjenek fel dallamokat, belső motívumról is.

Játszunk dallambújtatást ismert dalokkal.

Kitalálunk dallamokat ismert mondókákhoz, versekhez.

Ismert dalokhoz kitalálunk különböző mozdulatokat.

Már egyre kisebb különbségeket észrevetünk halk – hangos, magas – mély között.

A zenehallgatási anyagban szerepelhetnek magyar és idegen népdalok, énekes és hangszeres műzenei darabok, ízléses mai zeneszerzők darabjai.

- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása:

A zenei nevelés szervezeti formája kötetlen és kötött jellegű.

A munkaformái tovább differenciálódnak.

A helyi szokásoktól függően – az ének – zenei képességfejlesztő játékokat és az énekes játékokat kötelező jelleggel mikrocsoportos vagy együttes munkaformában szervezzük meg.

Igényes, gazdag, módszertani kultúránkkal érjük el, hogy az énekes játékok igazi katarzisz élményt jelentsenek a gyermekeknek.

A zenehallgatás anyagát igényesen válogatjuk az évszakhoz igazodva, a gyerekek életkori

sajátosságait, fejlettségét figyelembe véve.

A zenehallgatást kapcsoljuk a különböző tevékenységekhez, alkalmanként módot teremtünk arra, hogy a gyermekek kedvük szerint megnézhesse nek néhány perces kórusművet, hangszeren megszólaltatott klasszikus műremekeket.

Lehetőségeinkhez mérten évszak hangversenyeket szervezünk, melyek lehetnek az évszakot nyitó vagy záró ünnepek.

- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal:

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését.

A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megérezteteti a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

Az egyenletes lüktetés gyakorlása előkészíti az iskolai szótagoló olvasást.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán – és mássalhangzók pontos kiejtését, kiejtését.

A sokféle énekes játék adjon alkalmat a szókincs bővítésére is.

- A kiemelt figyelmet HH, HHH valamint a különleges bánásmódot igénylő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése:

A különleges bánásmódot igénylő gyerekek esetében fokozottabban törekszünk arra, hogy az ének, zene, énekes játékok, által erősödjön a csoport kohézió.

Zenei területen a gyermekek fejlettségmutatóinak változásait fél évente regisztráljuk az Egyéni fejlettségmérő dokumentumban. E szerint történik a különleges bánásmódot igénylő gyerekek differenciált fejlesztése adottságaiknak, egyéniségüknek, motiváltságuknak megfelelően. Törekszünk arra, hogy az ének zene területén tehetségígéretnek minél több ösztönzést kapjanak arra, hogy a nap során, szabadon használják a ritmushangszereket, énekeljenek, improvizáljanak.

10.3.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- A gyermekek felszabadultan tudnak egyedül énekelni.
- Élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- Megkülönböztetik az elemi zenei fogalmakat.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Ismerik a motívum hosszát.
- Szeretnek dudorászni, énekelgetni játék közben.

10.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

10.4.1. A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja:

A gyermekek élmény – és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér, forma és szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

10.4.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- **A gyermeki alkotó – alakító tevékenység feltételeinek megteremtése. A természetes anyagok, termékek felhasználása, új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.**
- A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető alkotó – alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyerekek beszédkészségének fejlesztése a vizuális alkotó tevékenységeken keresztül.
- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése.

10.4.3. A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tartalma:

- **A gyermeki alkotó – alakító tevékenység feltételeinek megteremtése. A természetes anyagok, termékek felhasználása, új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés:**

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközöket biztosítunk. A munkaszaltat úgy alakítjuk ki, hogy maximum 6 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és nyugodt légkörben tudjanak tevékenykedni. A tevékenységhez elegendő időt biztosítunk, hogy a gyermekek lehetőleg addig alkossanak, ameddig kedvük tartja.

Az alkotó – alakító tevékenység eszközeinek biztonságos kezelését egyenként tanítjuk meg a gyermekeknek, és biztosítjuk a mindenkori hozzáférés lehetőségét.

Nagy hangsúlyt fektetünk a gyűjtögetésre, a természetes anyagok, termékek felhasználására, új technikák, megoldások keresésére, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelést.

- **A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető alkotó – alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése:**

Az óvodáinkba kerülő 3 – 4 éves gyermekeknek lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedhessenek meg az anyagokkal, eszközökkel és technikai kivitelezés lehetőségeivel. A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré rendelhetők. A gyermekeknek lehetőséget adunk élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. A képalakítás festéssel, zsírkrétával, papírmegmunkálással, agyagba –

homokba karcolással, nyomattal jeleníthető meg.

A gyermekeknek biztosítjuk a mindennapi gyurmázást, agyagozást.

A 3 – 4 éves gyermekekkel megismertetjük a gyúrható anyagok alakíthatóságát: nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, sodorva, mélyítve stb. Segítjük őket, hogy az emberábrázolást, a környezetről, a tárgyról, cselekményekről szerzett ismereteiket saját elképzelésük alapján jelenítsék meg.

A 4 – 5 évesek alkotó – alakító tevékenységét bővítjük a szükséges eszközökkel: ceruzákkal, krétával, filc és rostirónokkal, fapálcákkal, különböző vastagságú ecsetekkel, spárgával, fonállal, textillal és termésekkel. Közösen készítünk kellékeket a játékuhoz.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekek a már megismert technikákat bátran alkalmazzák, szeretnek közös kompozíciókat alkotni.

Gazdagítjuk a technikai megoldásokat és az eszköz - lehetőségeket, pl.: batikolás, kollázsok, domborművek, viaszkarok, lenyomatok, újszerű technikák, makettek stb. alkalmazásával. Alkotásaikban megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai.

Megismertetjük a gyermekeket a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A roma gyermekek többségének otthoni környezetéből hiányoznak azok a tárgyi feltételek, amelyek az ábrázoló tevékenységekhez szükségesek.

Ezért az óvodában biztosítjuk egész nap folyamán az ilyen irányú tevékenységükhöz az eszközöket és a teret.

Esetükben még fontosabb az esztétika és ízlésformálás. Roma képzőművészek alkotásaiból rendezünk kiállítást

- **A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása:**

A gyerekek alkotó – alakító tevékenységét a mindennapi játékba integráljuk. Egy héten egyszer tudatosan irányított, mikro csoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervezzük. Megteremtjük annak lehetőségét, hogy minden gyermek megalkothassa képplasztikai elképzelését, amelyben tükröződnek érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia és élményviláguk.

Rugalmas napirendünk minden nap, bármikor lehetőséget ad e tevékenységekre. Az eszközök, anyagok, festőállványok folyamatosan a gyermekek rendelkezésére állnak, így azok látványa már önmagában is motiváló, kipróbálásra is ösztönző.

Gyermekeink szívesen és önként vesznek részt a manuális tevékenységek sokféle formájában. Az anyagokkal való bánásmódot, a technikákat meg kell mutatni, „tanítani”. A nagyobbak mintát adnak a kisebbeknek. Bármikor „fabrikálhatnak” annyit, és ahogyan kedvük tartja, a nagyobbaktól elvárjuk, hogy befejezzék munkáikat.

Tiszteletben tartjuk az egyéni fejlődés ütemét, erősítjük a szabad alkotókedvet. Lehetőségeinkhez mérten csak a jó minőségű, kisgyermekek kezébe való eszközökkel,

anyagokkal dolgozunk (viaszkréta, tempera, viaszgyurma, gyapjú, filc, termések stb.)

- **A gyermekek beszédképességének fejlesztése a vizuális alkotó tevékenységekben:**

A rajzos felidézett élmények témát adnak az alkotáshoz, segítik a verbális emlékezet fejlesztését is.

Közvetlen beszédfejlesztő, szókincsbővítő lehetőséget kínálunk a különböző vizuális tevékenységek által, ezek segítségével hatékonyan javítjuk az egyértelmű kommunikációt az ábrázoló tevékenységekben.

A minigalériában elhelyezett kompozíciók kapcsán a gyermekek gyönyörködhetnek a látványban, véleményt mondhatnak az alkotásokról, így fejlődnek a beszédben megjelenő magasabb rendű érzelmeik, megnyilvánulásaik.

- **A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése:**

Tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztő munkával olyan technikákat választunk, melyek a különleges bánásmódot igénylő gyerekek iskolára való alkalmasságát segíti.

Biztosítjuk számukra az ábrázoláshoz szükséges tárgyi eszközöket.

Tehetséggondozás: kézműves foglalkozásokon, rajzpályázatokon való részvétel.

Az alkotó tevékenység feltételeinek folyamatos biztosítása, újszerű rajzeszközök, anyagok elhelyezése állandó helyen. Fontos a megfelelő, ösztönző, derűs csoportlétkör megléte az elmélyült tevékenységhez.

10.4.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Képkalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- Alkotásukat ízlésesen elhelyezik a mini galériájukban.
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

10.5. Mindennapos mozgás

10.5.1. A mindennapos mozgás célja:

A gyermekek harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése, mozgásigényének kielégítése, esztétikus, összerendezett mozdulatainak fejlesztése, az egészség megóvása, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartása. Cél továbbá a gyerekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint személyiségük, akarati tényezőinek fejlesztése úgy,

hogy megmaradjon a gyerekek szabad mozgáskedve – egészséges verseny és küzdőszellem kialakítása.

10.5.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok, valamint a kötelező foglalkozások anyagának összeállítása
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyerekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében (szabad játéktevékenység – kötelező testnevelés foglalkozás – mindennapos testnevelés)
- A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése, szókincsének bővítése a mozgásos tevékenységek által
- A dajka, felelős bevonása a mozgásos tevékenységekbe
- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése.

10.5.3. A mindennapos mozgás tartalma:

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,

b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,

c) szervezett mozgásos tevékenység.

- **A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető mozgásos játékok, mozgásos tevékenységek összeállítása:**

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek életkorához és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának, és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal segítünk elő.

Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés optimális egymásra hatását.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A gyermekek mozgásos tevékenységét, mozgásos játékát, a mozgástér kialakítását, az

eszközök kiválasztását, mindig életkorukhoz, általános fejlettségükhöz, a csoport összetételéhez, a fejlődés üteméhez igazodva tervezzük meg. Ügyelünk a mozgás megfelelő nehézségű összeállítására, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő gyakorlatot, de ugyanakkor arra is vigyázunk, hogy képességeiknek teljes bevetését is igényelje, mert így fogják kedvvel végezni, így növeli önbizalmukat.

A 3 – 4 évesek spontán, szabad játékában, mozgásában és irányított mozgásos tevékenységében a természetes nagymozgások fejlődésének segítése előtérben áll. A csoportszobában, a szabadban egyaránt: a kúszásra, mászásra, bújásra, egyensúlyozásra minden kínáló alkalmat felhasználunk, a mozgásteret és eszközöket ehhez alakítjuk. Fokozatosan sajátítják el a gyerekek a biztonságos együttmozgáshoz szükséges alapvető szabályokat, az egymáshoz való alkalmazkodást. Fontos, hogy az egyforma lépésekkel való járást, futást és menetirány betartását begyakorolják.

Ezután jelennek meg a síkban elhelyezett akadályok, vonalak alakzatok, kézi szerek, alacsonyabb – magasabb, keskenyebb – szélesebb tárgyak. Járás, futás közben történő ki – és megkerülését, ki – és belépését, fel – és lelépését próbálgatják a gyerekek. Különösen a törzsizomzatot erősítő – csúszással, kúszással, mászással, összefüggő – gyakorlatra, nagy hangsúlyt fektetünk. A talajon történő gyakorlás után létra fokain, rézsútos szeren, szerek alatti átbújást gyakoroltatjuk a gyermekekkel.

Megismertetjük őket egyszerű ugrásokkal, ugrásgyakorlatokat előkészítő mozgásformákkal; szökdelésekkel, fel és lelépésekkel, támaszugrásokkal a talajon. A talajtorna elemei közül a test hossz tengelye körüli gurulásokkal próbálkozhatnak. A kézi szerek közül a labdával való gyakorlatok mindig játékot jelentenek. Sokoldalúan használjuk, mert jól fejleszti a gyermek reakcióképességét. Tartásjavító gyakorlatokat alkalmazunk a gerinc deformitás megelőzése érdekében.

Az első év játékanyaga jórészt a futójátékok egyszerű fogójátékok begyakorlásából áll, míg megszokják a mozgásteret, egymás kikerülését és a társakkal való mozgást. Ebben a korban még fontos a lemásolás lehetősége a mintakövetés, ezért a gyakorlatokat, játékokat egy időben mondjuk, mutatjuk, együtt mozgunk a gyerekekkel így látják, hallják, tapasztalják a végzett mozgást.

A 4 – 5 éves gyermekek többségének mozgása egyre koordináltabbá, járásuk, futásuk egyre biztosabbá válik. A nagymozgások fejlesztését bővítjük, nagyobb hangsúlyt helyezünk az egyensúlyérzék fejlesztésére a szem – kéz – láb összehangolt működését segítő játékra, játékos gyakorlatokra. A szabad mozgás és játék során megismertetett labdajátékok, ugróiskolák, kötéljátékok az udvaron rendelkezésünkre álló mozgásfejlesztő eszközök is az egyensúlyozás a szem – kéz – láb koordináció fejlődését segítik.

A járás, futás közben alkalmazott – tempóhoz való igazodás az oldalt és hátrafelé járás, párokban járás – különböző nehézségű játékos gyakorlatok, nagyobb feladatot jelentenek a gyermekeknek. Az akadályok, eszközök síkban, térben való mennyiségének, formájának, kiterjedésének ritmusának változtatásával bővülnek a végrehajtott mozgásformák is. A gyermekek az irányváltásokat már képesek korrigálni a menetirányban történő járások,

futások közben gyakoroltatjuk a testfordulatokat. A futó – fogójátékoknál az egymással szemben futást és a házas fogó játékokat. A csúszást, mászást, kúszást emelt akadályokkal, fordulatokkal nehezíthetjük. Az ugrásoknál különösen figyelünk arra, hogy ruganyosan végezzék. A le és felugrásokat, támaszugrásokat a mélyugrással és távolugrással gazdagítjuk. A dobásoknál kiemelt szerepet kapnak a célra irányított dobások és távolba dobásokkal is próbálkoznak a gyerekek. A talajtorna elemei a gurulóátfordulás gyakorlásával egészülnek ki. Az egyensúlyérzék fejlesztését a különböző testhelyzet – változásokkal, fordulásokkal, forgásokkal gazdagított mozgások végzése szolgálja. A gyermekek próbálják az együttes, egyöntetű ritmusú gyakorlatvégzést. Az oldaliság megkülönböztetésénél már használjuk a „jobbra – balra” „jobb – bal” kifejezéseket. Számos olyan gyakorlatot is bevezetünk, amelyekkel speciális izomcsoportokat fejleszthetünk.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekek mozgása egyre összetettebbé válik. Járásuk, futásuk, kúszásuk, mászásuk ritmusosabb lesz, egyensúlyukat megtalálják. Ebben a korban a finommozgások, az észlelés, az alaklítás, formaállandóság fejlesztésére helyezzük a fő hangsúlyt.

Egyre több fogó, futó, ügyességi játékkal ismertetjük meg a gyermekeket. A futás feladataiban megjelenik a tempóváltás gyors – lassú futás, a belegyorsuló futás. A futó, fogó játékok szabályai bonyolultabbak lesznek sor, és váltóversenyekkel egészülnek ki. Sorozatugrásokkal ismerkednek meg különböző magasságú, távolságú akadályokon át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a magas és távolugrást. A labdagyakorlatok labdavezetéssel, egykezes alsó – és felső - célzott irányú dobásokkal bővülnek. A talajtorna elemeit változott körülmények között emelt szereken gyakorolják, s kiegészülnek a kézállás előkészítő gyakorlatokkal és hátrafele történő gurulóátfordulásokkal. A tanult gimnasztikai elemeket párosan és társakkal együtt is gyakorolják. Minden alkalmat kihasználunk a szabadban történő mozgásra.

Ügyelünk a mozgás megfelelő nehézségű összeállítására, hogy elvégzéséhez, sikeres kivitelezéséhez szükséges képességek birtokában legyenek a gyermek. Ez által növelve önbizalmukat, fejlesztve önértékelésüket, motorikus képességeiket.

- **A különböző szervezeti formák megteremtése a gyerekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében:**

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

a) Kötelező testnevelés foglalkozások:

Óvodáinkban a testnevelés foglalkozásokat kötelező formában szervezzük, heti egy alkalommal.

A testnevelési foglalkozások anyaga atlétikai, torna, játékjellegű gyakorlatokból tevődik össze. A játékot, a játékoságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben.

A foglalkozásokon főként kondicionális és koordinációs képességek, a testséma az oldaliság,

az én – kép fejlesztését segítő mozgásokat, mozgásos játékokat végzünk. A fejlettségtől függően minden gyermeknek biztosítjuk a megfelelő gyakorlási időt, örömteli önálló mozgást. Egyszerűen magyarázzuk el a feladatokat, óvónői bemutatással tesszük érthetővé a mozgásokat, a játék módját és a szabályokat.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai életünk egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermekek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

b) Mindennapos testnevelés:

Naponta biztosítunk a gyerekek számára délelőtt, délután egyenértékű mozgást.

Időjárástól függően a szabadban, jó levegőn végezzük. E tevékenység folyamatos napirendbe illesztését mindenki maga dönti el, a nap bármely szakában és bárhol megszervezhető.

A játékot és a játékoságot alkalmazzuk alapvető eszközként.

Úgy állítjuk össze a mozgás anyagát, hogy felfrissülést, edzést, igazi örömet jelentsen a gyerekek számára.

A gyermekek edzése, mozgásigényük kielégítése, mozgáskultúrájuk fejlesztése érdekében változatos mozgást kínálunk a gyermekeknek napi szinten.

A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.

A mindennapos testnevelés tartalmát nyáron vizes edzésekkel, télen havas játékokkal, ősszel népi ügyességi játékokkal egészítjük ki.

c) Spontán, szabad játéktevékenység:

A spontán játékban, azon belül a szabadjátékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak nevelésünk minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk. A gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő teljes mértékű kihasználására törekszünk.

Biztosítjuk a mozgásra inspiráló biztonságos környezetet. A gyerekeket az alapvető szabályok betartására, az egymáshoz való alkalmazkodásra szoktatjuk. Az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál igazodunk a gyerekek életkorához, fejlettségéhez és a csoport összetételéhez.

Változatos tornaszerek, mozgást, koordinációt, egyensúlyozó képességet fejlesztő eszközök, játékok álljanak óvodásaink rendelkezésére, melyek a feladatok igényei szerint variálhatóak a csoportszobákban, tornaszobákban rögzített eszközökkel.

Tagóvodáink udvarának talaja változatos borítású, udvari játékaink sokoldalúan fejlesztő hatásúak, gyermekeink számára kihívást jelentő kísérletezési, próbálkozási lehetőségekkel,

eszközökkel vannak felszerelve. Az eszközökön, szereken változatosan, kreatívan, önállóan gyakorolhatnak állandó felügyelet mellett.

Az óvónők igénybe veszik tagóvodájuk környezetében fellelhető, elérhető sport illetve szabadidős tevékenységek létesítményeit, kihasználják azok nyújtotta lehetőségeket – sportpálya, grund, játszóterek, tornatermek.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése, szókincsének bővítése a mindennapos mozgásos tevékenységek által:

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és az anyanyelv fejlesztésének eszközei.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása során gyerekek gyakorlatot szereznek abban, hogy a szóbeli utasítás nyomán cselekedjenek, hangolják össze mozgásukat. Mindez a beszéd cselekvést szabályozó szerepét biztosítja.

- A dajka, felelős bevonása a mozgásos tevékenységekbe:

A különböző szervezeti formák megszervezése során, szükség esetén: helyes kivitelezés elősegítése, balesetek elkerülése a dajkák bevonása a mozgásos tevékenységekbe.

- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése:

Az egészséges életmód szokásainak kialakítása (tudatos odafigyelés).

A családok mozgásszegény életmódja a gyerekek mozgásigényére is kihat. Ezek kompenzálására prevenciós tornagyakorlatokat építünk be a gyerekek mozgástevékenységébe.

10.5.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek igénylik a mozgást, a kedvelt mozgásos játékokat kitartóan játsszák.
- Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban, ugrásban folyamatosan bővülnek, mozgásuk összerendezett, ritmusossá válik.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat végezni.
- Elsajátították a természetes mozgások elemeit (csúszás, kúszás, mászás, ülés, állás, járás, futás).
- Ismerik a vezényszavakat, tudnak a hallottak szerint cselekedni.

- Kialakult egészséges versenyszellemük.
- Mozgás közben tudnak irányt változtatni.
- Képesek sor és kör kialakítására.
- Egyensúlyoznak egy lábon, valamint különböző szereken emelt magasságban (10 – 30 cm) két lábon.
- Tudnak egy és páros lábon szökdelni.
- Kisebb akadályokat átugranak.
- Tudnak labdát dobni, megfogni, gurítani, vele célozni.
- Kitartóak a mozgásban.

10.6. A külső világ tevékeny megismerése

10.6.1. A külső világ tevékeny megismerésének célja:

A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során alakuljon ki a gyermekek pozitív érzelmi viszonya a természeti – emberi – tárgyi környezet értékei iránt. Tudjanak önállóan véleményt alkotni, döntést hozni kortárs kapcsolataikban és a környezet alakításában. A valóság felfedezése során alakuljon ki pozitív érzelmi viszonyuk a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulják meg azok védelmét, az értékek megőrzését.

10.6.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- A fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője.
- Tegye lehetővé a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését. Használja ki intézményében a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Segítse a 3 – 6 – 7 éves korú gyermekek környezetben való - életkorának megfelelő - biztos eligazodását, tájékozódását.
- Ismertesse meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, azok szeretetére és védelmére neveljen.
- Környezettudatos magatartás formálása - a környezet védelméhez, megóvásához, és fenntarthatóságához kapcsolódó szokásokat alakítsa ki.
- Segítse a gyermekeket, hogy megértsék a nem fenntartható és fenntartható fejlődés különbségeit. Tegye lehetővé a gyermekek számára, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájáruljanak a fenntarthatósághoz, tudatosítva bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik.
- Teremtse meg a tevékenység differenciált szervezeti formáit. Segítse a gyermekeket, hogy a múlt és a jelen tükrében kreatívan gondolkodjanak a lehetséges jövőről.
- Fejlessze a gyermekek kommunikációs készségét és anyanyelvi képességeit, önálló véleményalkotásukat, döntési képességeiket, a közvetlen tapasztalat – és

ismeretszerzés során.

- Feladata a kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése.

10.6.3. A külső világ tevékeny megismerésének tartalma:

A 3 – 4 éves gyermekeket megismertetjük az óvodával az ott dolgozó felnőttekkel. Megteszünk mindent annak érdekében, hogy a gyerekek megszeressék óvodájukat, biztonságérzetük kialakuljon, megismerjék az óvoda közvetlen környezetét (utcák, épületek, boltok, intézmények, az utcában élő állatok, növények).

Megfigyelgetjük az évszakok jelenségeit, időjárását, szépségét, színeit, növényeit, az állatok viselkedését. Gyűjtünk a gyerekekkel terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakra jellemző képeket.

Beszélgetünk a családokról, családtagokról.

A 4 – 5 éves gyermekekkel tapasztalat – és élményszerző sétát szervezünk, már nemcsak az óvoda közvetlen környezetében, hanem azon túl is.

Törekedünk a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására. Terméseket gyűjtünk, azokat közösen felhasználjuk.

Jelezzük az évszakok jelenségeit, az időjárás változásokat (évszaktábla).

Megmutatjuk a gyerekeknek az évszakok szépségeit, megismertetjük őket az évszakok növényeivel, állati viselkedésekkel. Rügyeztetünk, csíráztatunk, hajtatunk. Összefüggéseket keresünk az időjárás és az emberek tevékenysége között.

Beszélgetünk a gyerekek családjáról, otthonáról.

Gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait, és közben megfigyelgetjük a személy - és teherszállító járműveket.

Ismerkedünk az óvoda környezetében élő háziállatokkal, madarakkal, bogarakkal.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekeket megismertetjük az óvoda tágabb környezetével. Felfedeztetjük az évszakok szépségét, a színek árnyalatát, a környezet szennyezés árukkodó jeleit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.

Rügyeztetünk, csíráztatunk, hajtatunk a gyerekekkel közösen. Egyszerű kísérleteket (víz, levegő, talaj), megfigyeléseket (növények, állatok) végzünk.

Megismerkedünk szülei munkájával, többféle munkahelyre is ellátogatunk.

Az évszak tábla mellett napszak táblát is készítünk, amit a gyerekek önállóan kezelnek.

Ellátogatunk középületekbe, ismereteket nyújtunk a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről.

Meglátogatjuk környezetünk háziállatait.

Az információs technikák segítségével bemutatjuk a vadon élő állatokat és életmódjukat.

Nevelési céljaink megvalósulásakor a gyerekek képessé válnak kifejezni gondolataikat, önállóan tevékenykednek, megtanulnak eligazodni környezetükben, együttműködnek, és pozitív környezettudatos magatartási formákat sajátítanak el.

Mindehhez sokszínű tevékenységeket, eszközöket, megfelelő életfeltételeket biztosítunk,

amely óvodapedagógusi elhivatottsággal párosul.

- **Környezettudatos magatartás, valamint, a környezet védelméhez, megóvásához, és fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása:**

A mai kor elengedhetetlen követelménye, hogy már óvodáskorban kialakítsuk a környezettudatos magatartásformákat, szokásokat, környezetvédelemre, fenntarthatóságra neveljük a gyerekeket.

Az óvodákban működő veteményesekben, ovikertekben környezeti nevelésünk során tanulnak meg a gyermekek a növényekről gondoskodni, megismerik a kerti szerszámokat, munkafolyamatokat. A megtermelt növények fogyasztásával hozzájárulunk az egészséges életmód kialakításához.

Mindennapi tevékenységeink során tudatosítjuk, hogy a csapvíz, a tiszta levegő pótolhatatlan kincs, az előállított energia drága. A csapok elzárásával, a villanyok leoltásával takarékosagra nevelünk. Mosakodásnál csak a szükséges mennyiségű vizet, kézmosószert használjuk.

Környezetünket óvjuk, tisztaságára vigyázunk, megismertetjük az újrahasznosítható hulladékok szelektív gyűjtésének módját.

Intézményünkben, a nevelőtestület által kidolgozott környezettudatos - környezetbarát „Zöld” Program működik.

- **A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése:**

A gyermekek fejlesztését mindhárom korosztály esetében, mikro csoportban vagy együttes formában, tapasztalat – és élményszerző séták, tevékenységek alkalmával végezzük.

Hetente egy természeti, emberi vagy tárgyi környezeti téma megfigyelését, megbeszélését tervezzük. Ezt a komplex tevékenységet játékidőben, szabadidőben vagy a nap bármely szakában lehetőleg természetes környezetben a spontán lehetőségeket kihasználva valósítjuk meg mikro csoportos, vagy együttes formában a helyi adottságoktól függően.

Az élmények megbeszélésére, feldolgozására folyamatosan időt biztosítunk, alkalmat teremtünk.

Erdei óvodai program megszervezésére is kerülhet sor.

- **A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése és anyanyelvi képességeik kibontakoztatása a közvetlen tapasztalat – és ismeretszerzés során:**

A tapasztalatszerzések során lehetőséget biztosítunk a gyermek – óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Minden gyermekre oda kell figyelni és minden kérdésre tudniuk kell válaszolni. Ezzel kiválóan segítjük a gyerekek szókincsének, nyelvi kifejezőképességének fejlődését.

A valós élethelyzetekben természetes módon lehetővé tesszük, hogy a gyerekek alkalmazzák a helyes köszönés, bemutatkozás, megszólítás, véleménynyilvánítás szokásait, s szándékuk kifejezését, mint kérdés, tudakozódás üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Lehetővé tesszük, hogy a gyerekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

- **A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése:**

Megtanítjuk a gyerekeket a rácsodálkozás örömére, hogy kíváncsivá, felfedezővé váljanak. Maximálisan kihasználjuk a komplex tevékenységek adta lehetőségeket, hogy a lemaradó gyermekek is föl tudjanak zárkózni társaikhoz, s ez által, zökkenő mentesebb legyen az iskolába lépés.

Tartalomban, mélységben és tempóban történő gazdagítás. Kis csoportos és egyéni munkaformában új információk átadása, tevékenykedési lehetőségek biztosítása, tehetséggel összefüggő gyenge oldal erősítése.

10.6.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Tudják a lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Tudják óvodájuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségükben. Felismerik a napszakokat.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik az élőlényeket (háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat...).
- Ismerik a környezetük növényeit, azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- Kialakult a beszédhelyzetekhez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető beszédük.
- Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

10.6.5. Matematikai tartalmú tapasztalatok

10.6.5.1. Matematikai tartalmú tapasztalatok célja:

A környezet megismerése során bővüljön a gyermekek elemi ismerete önmagukról és közvetlen természeti – emberi – tárgyi környezetük formai- alaki, nagyságbeli, mennyiségi, téri- és síkbeli viszonyairól.

10.6.5.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- Változatos tevékenységek során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába juttassa a gyerekeket.
- Látassa meg a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, hogy kialakuljon ítélőképességük. Fejlődjön tér, sík és mennyiségi szemléletük.
- Ismeretek rendszerezése, bővítése – a gyerekek értelmi képességeinek, gondolkodásának fejlesztése érdekében.
- Feladata, a kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztésére.

10.6.5.3. Matematikai tartalmú tapasztalatok tartalma:

- **Változatos tevékenységek során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába juttatjuk a gyerekeket:**

A matematikai tevékenységek elsősorban cselekvéses és gondolati tevékenységek, melyek során tapasztalatokat-élményeket gyűjtenek a gyerekek. A matematikai tapasztalatszerzésben és a gondolkodás fejlődésében nagy szerepe van az önálló problémamegoldásnak. Az önálló problémamegoldás természetes módja óvodáskorban, a játékokban, tevékenységekben való aktív részvétel.

- **Felismertetjük a formai, alaki, nagyságbeli, mennyiségi, téri és síkbeli viszonyokat, hogy kialakuljon ítélőképességük. Fejlődjön formai, alaki, nagyságbeli, mennyiségi, téri és síkbeli szemléletük:**

A 3 – 4 éves gyerekeknek lehetőséget teremtünk a környező valóság formáival, mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre. A nap folyamán az adódó spontán lehetőségeket igyekszünk kihasználni, a gyerekek észlelésére, megismerési vágyára építve.

Megismertetjük a gyermekekkel a környező világ mennyiségi, térbeli, formai viszonyait, természetes szituációkban.

A 4 – 5 éves gyermekekkel összehasonlításokat, szétválogatásokat (osztályozásokat) végzünk, szín, forma és egyéb tulajdonságok szerint. Halmazokat rendezünk mennyiségi tulajdonságaik szerint növekvő vagy csökkenő sorrendbe. Összehasonlítunk, és egyszerű megállapításokat fogalmazunk meg, változásokat felismertetünk és megneveztetünk. A számfogalom előkészítésében mennyiségeket, halmazokat mérünk össze. Számlálunk 6 – 8

szánkörben.

Tapasztalatokat szereztetünk a gyerekekkel a geometria körében, építéssel, másolással. Tájékozódunk a térben irányok gyakorlásával, megkülönböztetésével.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekek igényeire, élményeire támaszkodva bővítjük tovább matematikai ismereteiket, problémamegoldó képességüket.

A nagycsoportos gyerekekkel összehasonlításokat, szétválogatásokat végzünk saját vagy megnevezett tulajdonságok szerint.

Tárgyakat, személyeket, halmazokat sorba rendezünk, felismerjük a „szabályosságot”. Sorozatokat készítünk mennyiségi tulajdonságok szerint. Felismertetjük, megneveztetjük a változásokat.

A számfogalom megalapozásánál a mennyiségek összemérését, szóbeli kifejezését, halmazok összemérését, elemeinek párosítását, egyéni fejlettségtől függően, a sorba rendezett elemek helyét keressük a sorban (sorszámok gyakorlása), tapasztalatokat szerzünk a darabszám változásokról.

Ismerkedünk a geometriai formákkal, tájékozódunk a térben és a síkban ábrázolt világban: irányokat azonosítunk és megkülönböztetünk.

Megismertetjük a gyerekeket a feladatlapok használatával is.

- Ismeretek rendszerezése, bővítése – a gyerekek értelmi képességeinek, gondolkodásának fejlesztése:

Elősegítjük a tanulás alapját képező szándékos figyelem kialakulását.

A spontán, illetve az irányított tapasztalatszerzés hozzájárul a figyelem tartalmának és terjedelmének bővüléséhez, a figyelem megosztásához, a koncentráció fokozásához.

A rendszerezések alkalmával elősegítjük a szándékos emlékezet fejlődését, elsősorban a tárgyakra és a cselekvésekre vonatkozóan. A felidézés fontos szerepet kap a felismerés mellett a gondolkodásban és a fogalomalkotásban is.

Tudatosan fejlesztjük az alkotó képzeletüket, elősegítjük a cselekvő – szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi ismeretek fejlődését, mely hozzájárul a problémák egyre sikeresebb megértéséhez és megoldásához, a feladatok eredményesebb elvégzéséhez és a gyermekek feladattudatának mélyüléséhez.

Matematikai tartalmú tapasztalatokat, tevékenységeket biztosítunk a gyerekek értelmi képességeinek fejlesztéséhez, elsősorban a következő területeken:

- tapasztalás
- emlékezés
- megértés
- konstruálás
- ítélőképesség

- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban

részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése:

Megtanítjuk gyerekeket a rácsodálkozás örömeire, hogy kíváncsivá, felfedezővé váljanak. A fejlesztő játékok sokasága lehetőséget biztosít a matematikai szabályjátékok gyakorlására. A lemaradó gyerekek számára lehetőséget biztosítunk kétszemélyes helyzetben a gyakorlásra, felzárkózásra. A közös játék során teret adunk a gyermekek egyéni ötleteinek megvalósításához is.

Az ismeretanyag tartalmi, mélységben, illetve tempóban történő gazdagítása, a matematikai logikai tehetségterületen kiemelkedő adottságokkal és motiváltsággal rendelkező gyerekek számára.

A matematikai tartalmú tevékenységek tervezése és megvalósítása során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni tempóját és fejlettségi szintjét.

10.6.5.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- Tájékozódhatnak térben, megkülönböztetik a jobbra – balra irányokat, értik relációkat (fölött, alatt, mellett...)
- Kialakult a beszédhelyzetekhez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető beszédük.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10 – ig., össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére.
- Összehasonlításait szóban is kifejezik, és ítéleteket alkotnak (igaz – hamis).
- Méréseket végeznek önállóan, halmazt képeznek párosítással (legalább 10 – ig.), értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- Vannak tapasztalataik és élményeik tükörrel való játékos tevékenységekről.
- Képesek az önálló feladatvégzésre.

10.7. Munka jellegű tevékenységek

10.7.1. A munka jellegű tevékenységek célja:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása melyek pozitívan befolyásolják a gyermek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

10.7.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- Különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, és azok feltételeinek a biztosítása.
- A munkaeszközök használatának megtanítása.

- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése és az anyanyelvi képességeik kibontakoztatása a munka jellegű tevékenységekben.
- A dajka, felelős bevonása a munka jellegű tevékenységekbe.
- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése.

10.7.3. Munkajellegű tevékenységek tartalma:

Önkiszolgálás: Segítünk a gyermekeknek a saját személyükkel kapcsolatos feladatok és annak sorrendjének begyakorlásában.

Naposi munka: A gyermekek fejlettségétől függően vezetjük be, és fokozatosan bővítjük.

Alkalomszerű munka és megbízások: Alkalmi megbízások, melyeket a nap folyamán gyakori elemként építünk be a gyermekek tevékenységébe.

Növény és állatgondozás: A környező világ megismerésének egyik része a növények és állatok fejlődésével, gondozásával, védelmével való ismerkedés.

Óvodán kívül: növénytermesztésekben, állattenyésztésekben, virágkertészetekben, családoknál...

Óvodán belüli: élősarok gondozása, veteményes – virágkert, akvárium, madáretető gondozásában.

Szükségletet kielégítő munka: Ez a munkafajta óvodai életünk egyik szerves, szeretetteljes része, pl.: sütés, főzés, régi népi ételek elkészítése.

Környezet rendjének megőrzése: Az óvoda belső környezetének, udvarának ápolása, tisztán tartása, védelme. Csoportszobák, mosdók, öltözők rendben és tisztántartása.

10.7.3.1. Az évszakokhoz kapcsolódó munkatevékenységek:

Őszi:	<ul style="list-style-type: none"> - Termékek, falevelek összegyűjtése, szállítása (kosár, vödör). - Csoportszoba dekorálása az évszaknak megfelelően. - Az udvar folyamatos takarítása, tisztántartása. - Zöldségfélék, virágok magjainak gyűjtése - betakarítás, a téli kert előkészítése. - Gyümölcsök, zöldségfélék elrakása télire. - Komposztálás (az udvari tárolóban).
Téli:	<ul style="list-style-type: none"> - Természetsarok gondozása folyamatosan.

	<ul style="list-style-type: none"> - Madáretetők elhelyezése, eleség készítése, folyamatos etetés. - Ajándékkészítés szülőknek és a kisebbeknek, az összegyűjtött természetes anyagokból. - Részt veszünk az utak tisztításában (az óvodák környékén, udvarán).
Tavaszi:	<ul style="list-style-type: none"> - A kert takarítása, talaj előkészítés, veteményezés. - A természetsarokban nevelt palánták kiültetése. - A madárodúba befészkelő madarak, madáritatók további ellátása. - A szobanövények folyamatos gondozása. - Tavaszra jellemző képek gyűjtése az évszaknaptárba, a tavaszi dekoráció készítése. - Tavaszi őrjárat – óvodánk környékén a szemét megfelelő helyre való gyűjtése.
Nyári:	<ul style="list-style-type: none"> - Locsolás, gyomlálás, a gaz elszállítása. - Érett termések leszedése – fogyasztása. - Az udvari élet egészséges, esztétikus, kellemes körülményeinek biztosításában való részvétel. - A növények védelme, gondozása. - Zöldségfélék, gyümölcsök, virágok ápolása, felhasználása.

- A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, és azok feltételének biztosítása:

A gyerekek munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyerekek saját személyük, illetve a csoport érdekében maguk végezzenek olyan munkát, amelyre képesek. Kezdetben segítséggel, később teljesen önállóan, öntevékenyen végzik ezeket, a tevékenységeket. Ügyelünk arra, hogy tevékenységünk minta értékű legyen a gyerekek számára. Értékelésünk mindig buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszonyt alakítsunk ki a munkához. Minden korcsoportnál fontosnak tartjuk az önkiszolgálást, testápolást, öltözködést, étkezést, környezetgondozást.

A 3 – 4 éves gyerekek figyelemmel kísérik a kis kertünk és csoportszobánk növényeinek gondozását, segítenek az akvárium halainak etetésében. Tavasszal a veteményezésben, ősszel a falevelek összegyűjtésében. A gyerekek erejükhöz mérten részt vesznek a csoport rendbetételében, átrendezésében (pl.: asztalok átrendezése, szőnyeg felhajtása stb.). Részt vesznek a játékok összeszedésében, elrakásában. Apróbb feladatokat szívesen vállalnak, és elvégzik azt. (pl.: kanál – villa kiosztása, kenyér kínálása, seprűbehozatala stb.).

A 4 – 5 éves gyermekeknél már év elején felelősöket választunk, figyelembe véve az

önkéntességet, az ismétlődő feladatok elvégzésére, pl.: evőeszközök kiosztása ebédnél, kenyér kínálása, öltöző – mosdó rendjének ellenőrzése.

A gyerekek együtt végzik az alkalmoszerű, ismétlődő munkákat, mint a játékok elrakása, csoportszoba átrendezése, tevékenységekhez használt eszközök kiosztása, összeszedése. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy mi magunk is példát mutassunk a gyermekeknek. Szívesen segítenek a mosdóban a kicsiknek. Örömmel készítenek nekik meglepetéseket.

A gyerekek segítenek a szobanövények locsolásában, az élősarok ápolásában, szívesen gyűjtik, bővítik annak „kincseit”. Tevékenyen részt vesznek az udvar gondozásában avar gyűjtése, fű összegereblyézése. Segítenek az akvárium tisztántartásában, lemossák a köveket, etetik az állatokat (hal, teknős).

Irányításunkkal madáreleséget készítenek, és részt vesznek a madáretetésben. Apróbb megbízásokat szívesen vállalnak, kért eszközöket behozzák, kiviszik, üzenetet adnak át.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amelyet önállóan végeznek. Ízlésesen, esztétikusan terítnek meg, étkezés után segítenek a poharak összeszedésében, asztal letörlésében, terítő összehajtogatásában. A gyakori dicséret, elismerés hatására szívesen vállalnak alkalmoszerű munkákat. Segítenek a csoportszoba díszítésében, játékok tisztításában, javításában. Tevékenyen részt vesznek a vitamin, és gyümölcssaláták, befőttek, savanyúságok, kompótok készítésében.

Segítenek a kicsiknek az öltözködésben, cipőhúzásban, ruhájuk rendbetételében. Az élősarok gondozásában nagyobb önállóságot biztosítunk, ők is ültetnek virágokat, magokat, azokat gondozzák, gyűjtenek terméseket, bogyókat stb. A kiskertben nekik megfelelő méretű szerszámokkal önállóan dolgoznak. Ősszel segítenek a levél összegereblyezésében, télen a járdák söprésében, tavasszal a lenyírt fű összegereblyezésében.

Télen gondoskodnak a madarokról, a csoportban gondozzák az akváriumot. Ünnepekre apró ajándékokat, meglepetéseket készítenek a kisebbeknek és a felnőtteknek.

- A munkaeszközök használatának megtanítása:

Az óvodapedagógus minden munka jellegű tevékenység bevezetésekor ismerteti a gyermekeknek, hogy az eszközökkel hogyan kell bánni.

Segítünk – személyes mintaadással – abban, hogy a munkaeszközök használatát megfelelően elsajátíthassák.

Fontos, hogy a munka jellegű tevékenységeknek kialakítsuk a szokásrendjét.

Az óvodapedagógus felhívja a gyermekek figyelmét, hogy a munkaeszközök baleset forrásai lehetnek, megtanítjuk őket, hogyan lehet ezt elkerülni.

- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése és az anyanyelvi képességeik kibontakoztatása a munka jellegű tevékenységekben:

A gyerekek munka jellegű tevékenységet az óvodai élet teljes rendszerében végeznek, így az óvodapedagógus és a dajka modellértékű beszéde kiemelt jelentőségű ezekben a

tevékenységekben.

Fontosnak tartjuk a megfelelő szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelek és a testbeszéd hatáseleminek megfelelő használatát, így közvetítünk megfelelő mintát óvodásainknak.

A munka jellegű tevékenységek során kialakult társas kapcsolatok, párbeszéddek fejlesztik a kommunikációt, színesítik a gyermek szókincsét, beszédét.

Minden elvégzett munkát differenciáltan értékelünk, nem használunk sztereotip kifejezéseket (pl.: ügyes vagy stb.).

- A dajka, felelős bevonása a munka jellegű tevékenységekbe:

Minden típusú munka jellegű tevékenységek végzésekor magatartása legyen példaértékű, folyamatosan alkalmazza a segítségnyújtás, ösztönzés, és dicséret módszerét.

- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyermekek nevelés, fejlesztése:

Kiemelten fontos feladat a különleges bánásmódot igénylő gyermekeknél a munka jellegű tevékenységek megszerettetése, rendszeres gyakoroltatása.

A munka jellegű tevékenységek jó lehetőséget biztosítanak arra, hogy a gyerekek az adottságaiknak megfelelő területeken tevékenykedjenek és sikerélményhez jussanak.

10.7.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények – és állatok gondozásában.
- Örömmel segítenek a társaiknak.
- Szeretnek megelégedést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak.

10.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

10.8.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja:

Változatos, sokrétű tevékenységek során, a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire, építve alakuljon kompetenciájuk, erősödjön attitűdjük, készségeik, képességeik, fejlődjön kreativitásuk.

10.8.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek tanulását támogató környezet megteremtése, az előzetes tapasztalatok figyelembevételével.
- Különböző élethelyzetekben a gyermekek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből szerzett spontán tapasztalatoknak, ismereteknek a célirányos fejlesztése.
- Tevékenység közben, szokások formálása, szociális együttlét iránti igény felébresztése; türelem, kivárás, alkalmazkodás, egymás segítése.
- A gyermek önkifejező törekvéseinek segítése.
- Modell értékű kommunikációs helyzetek teremtése a gyermeki kérdések támogatására
- Értelmi, - kognitív- kommunikációs képességek fejlesztése (érzékelés, valóság-hű észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, valósághoz közelítő képzelet).
- A gyermekek személyiségének fejlesztése; önállóság, kitartás, pontosság, feladattudat.
- A gyermek érési folyamatához személyiségéhez igazított, pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Személyre szabott pozitív értékeléssel a cselekvéses tanulás segítése.
- A gyermekek egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, szociokulturális háttérének figyelembevételével differenciált, egyéni fejlesztése.
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése, az alábbi módon:
- Az iskolaérettséget támogató pedagógiai munka:
 - a) Az iskolaválasztás támogatása
 - b) Az iskolával való kapcsolat fenntartása
- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH, valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, tehetséges gyerekek nevelése, fejlesztése.

10.8.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás tartalma:

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Óvodánkban tevékenységekbe integrált tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

A tanulás feltétele a sokoldalú érzékelésen, észlelésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása. Egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A gyermekek tevékenységekben megvalósuló tanulás során szerzett tapasztalataik és

élményeik alapján jutnak ismeretekhez, - egyéni, mikro csoportos, egész csoportot tevékenykedtető formában.

A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék, a tevékenységek és a teljes óvodai élet.

Az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelmé, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik. A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek kérdéseire, válaszára épülő ismeretszerzést is magában foglalja.

Az utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvónő a főszereplő, aki tetteivel hatást gyakorolja a gyermekekre. Később felerősödik a társak hatása is.

Programunkban helyet kap az óvodapedagógus által kezdeményezett növekvő időtartamú (5 – 45 perces) csoportos foglalkozásokon megvalósuló tanulás, amely számtalan probléma és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek.

Alkalmanként 5 – 6 éves korban biztosítjuk a feladatlappal való ismerkedés lehetőségét.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakoztatását.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terheltségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket, tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

Programunk felfogása szerint a tevékenységekben megvalósuló tanulás azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak, úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdhetnek. Játék közben is tanulnak.

A szervezett tanulás formái

Korcsoport	Kötetlen	Közvetve kötelező	Kötelező foglalkozás
3 - 4 éves	Verselés, mesélés Ének, zene, népi játékok, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka A külső világ tevékeny megismerése Matematikai tartalmú tapasztalatok	Verselés, mesélés	Testnevelés foglalkozás Mindennapos testnevelés
4- 5 éves	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, népi játék, tánc A külső világ tevékeny megismerése Matematikai tartalmú tapasztalatok	Ének, zene, népi játék, tánc Testnevelés foglalkozás Mindennapos testnevelés
5 – 6 – 7 éves	Verselés, mesélés	Vers, mese, dramatikus játék Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, népi játék, tánc A külső világ tevékeny megismerése Matematikai tartalmú tapasztalatok	Ének, zene, népi játék, tánc Testnevelés foglalkozás Mindennapos testnevelés

A tevékenységekben megvalósuló tanulás munkaformái:

frontális	mikrosoportos	egyéni
-----------	---------------	--------

Tevékenységekben megvalósuló tanulási formák:

<ul style="list-style-type: none"> - Utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása; - Spontán játékos tapasztalatszerzés; - Játékos, cselekvéses tanulás; - Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
--

- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- Gyakorlati problémamegoldás.

10.8.4. A differenciált képességfejlesztés feltételei:

A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése: A sajátos diagnosztikai eszközök pontos vezetése elősegíti a problémák korai felismerését. Lehetőség nyílik arra, hogy egyénre szabott feladatot tudatosan tervezzük. Képet kapunk arról is, hogy melyik gyermeknek lesz szüksége más szakember (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus) segítségére.

A gyermek érési folyamatához személyiségéhez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával differenciált tervezés: A differenciálás az a folyamat, melyben a gyermekek egyéni szükségletéhez igazítjuk a tapasztalatszerzés, élményszerzés alkalmait.

A kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkoztatási forma. Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges differenciált tevékenységek feltételrendszerét, és módszereit.

A differenciálás gyakorlata:

- szociális differenciálás (munkaformák kiválasztása, képességek figyelembevétele a csoportszervezésnél)
- módszertani (metodikai) differenciálás (cselekvéses, felfedező tanulás, megfelelő ingerek, keresztcsatornák működtetése, egyéni munkatempó, - teljesítőképesség figyelembevétele)
- célra irányuló differenciálás. (prevenció, korrekció, tehetséggondozás, életkori szint, hajlamok és érdeklődés figyelembevétele)
- eszköz szerinti differenciálás

A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója: A gyermekek fejlődését az erre a célra szolgáló Egyéni fejlettségmérő dokumentumban tudjuk követni, az óvodába lépéstől az iskolakezdésig.

Az óvodai nevelés a teljes óvodai életet magában foglaló, tevékenységek keretében folyik. A gyermekek iskolakészültségét az egyéni érési tempó figyelembevételével állapítjuk meg, amely az óvodából az iskolába történő lassú átmenetet segíti. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként kialakul az iskolai érettséghez szükséges fejlettségi szint.

A tanulás típusai: Az óvodapedagógus pedagógiai szabadsága alapján dönt az elvárható és a szükséges szervezeti keretekről a tevékenység alapú tanulási formákról. A foglalkozások kiterjesztett formában alkalmazandók, a szükséges módszertani felkészültség mellett, tervezettek, fokozatos időtartamúak, gyakorlatiasak, tevékenykedtetőek. A csoport aktuális fejlettségi állapota, az egyes gyermekek igénye, szükséglete a foglalkozások tartalma és a helyi adottságok függvényében tervezzük, hogy melyik napon, milyen tanulási keretet-formát választunk.

- **A tanulás szervezési elvei:**

- A műveltségterületek komplexitása,
- a gyermekek egyéni élményei, tapasztalatai, mozgásos és beszédhelyzetek meghatározó szerepe az ismeretszerzésben,
- tervszerűség és spontaneitás összhangja,
- egyéni fejlettséghez, eltérésekhez igazodó pedagógiai módszer, és differenciált fejlesztés.

Az utolsó pedagógiai elv különös hangsúlyt kap óvodánkban, hiszen sok a fejlődésben elmaradott, hátrányos helyzetű gyermek, az átlagos képességű és a tehetséges gyermek is.

A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére meg lévő tapasztalataira építve irányítjuk a megismerést, a gondolkodás folyamatát. A tanulási folyamatban centrális szerepet kap a mozgásos, cselekvéses felfedező tevékenykedtetés biztosítása, a sokoldalú érzékelésen (vizuális, hallási, tapintásos) alapuló tapasztalatszerzés, élményszerzés. A képességek fejlesztése megkívánja az ismeretek rendszeres feldolgozását, az alkalmazkodó képesség lehetőségeinek megteremtését. Képességeket kifejezetten tevékenységben fejlesztünk, a beszéd és gondolkodás egységével.

- **Az értelmi nevelésben a „tapasztalni – megismerni” elvet valljuk.**

A tanítás-tanulás folyamatban a bizalomra, megértésre épülő óvodapedagógus-gyermek közötti kapcsolatra törekszünk, amelyben a gyermek, szorongás nélkül, örömteli kíváncsisággal vehet részt.

Az integrált pedagógiai rendszer megvalósítása szempontjából is nagyon fontos, az óvodapedagógus módszereinek szüntelen megújítása, korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása, ezzel kapcsolatos feladatunk:

- Nevelőtestület módszertani felkészítése a korszerű oktatási módszerek alkalmazására a kiemelt figyelmet igénylő és a nemzetiségi gyermekek fejlesztésében.
- Speciális szakmai képzettség további megszerzése.
- Mindezen módszertani ismeret birtokában: A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó pedagógiai eszközök segítségével, inger gazdag környezetben az egészséges személyiség fejlődés segítése, az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérése.

- **Programunk megvalósításához szükséges tanulási módszerek:**

A módszerek megválasztását a gyerekek életkori sajátossága, testi – lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Eljárásainkat, módszereinket változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombináljuk. A játékosság, a felfedezés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemeztetés, rendszerezés állandóan jelen vannak a tevékenységekben.

Módszertani kultúránk folyamatos megújítására törekszünk.

- **Alapelveink a tanulási folyamatok értékeléséhez:**

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Óvodánkban a gyermekek sok buzdítást, dicsőretet, (simogatás, kedves gesztus, megerősítő pillantás stb.) kapnak, hogy önfeledten, boldogan tevékenykedjenek.

Arra törekszünk, hogy mindegyik gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést, meghatározott jó cselekedetét kiemelve.

Alkalmazzuk a konkrét, differenciált, árnyalt értékelés módszerét.

Arra törekszünk, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

- **A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH, valamint a különleges bánásmódban részesülő gyermekek SNI, BTMN, tehetség nevelése, fejlesztése:**

- A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek nevelése - fejlesztése során előnyben részesítjük a kis csoportos és egyéni munkaformákat.
- A kimagasló képességű gyerekek számára óvodai nevelésünkben megvalósítjuk a gazdagítás mind a négy féle lehetőségét: a tartalmi gazdagítást, a feldolgozási képességek gazdagítását és a tempóban történő gazdagítást.
- Az óvodába lépéstől folyamatosan követjük a gyermek adottságainak alakulását (Egyéni fejlettségmérő dokumentum) és az érdeklődésének, adottságainak megfelelő iskolatípus, osztály választását támogatjuk. A pedagógusokkal folyamatosan tartjuk a kapcsolatot, ezzel is biztosítva a gyerekek számára a zökkenőmentes átmenetet.

10.8.5. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

1. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálódásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

2. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

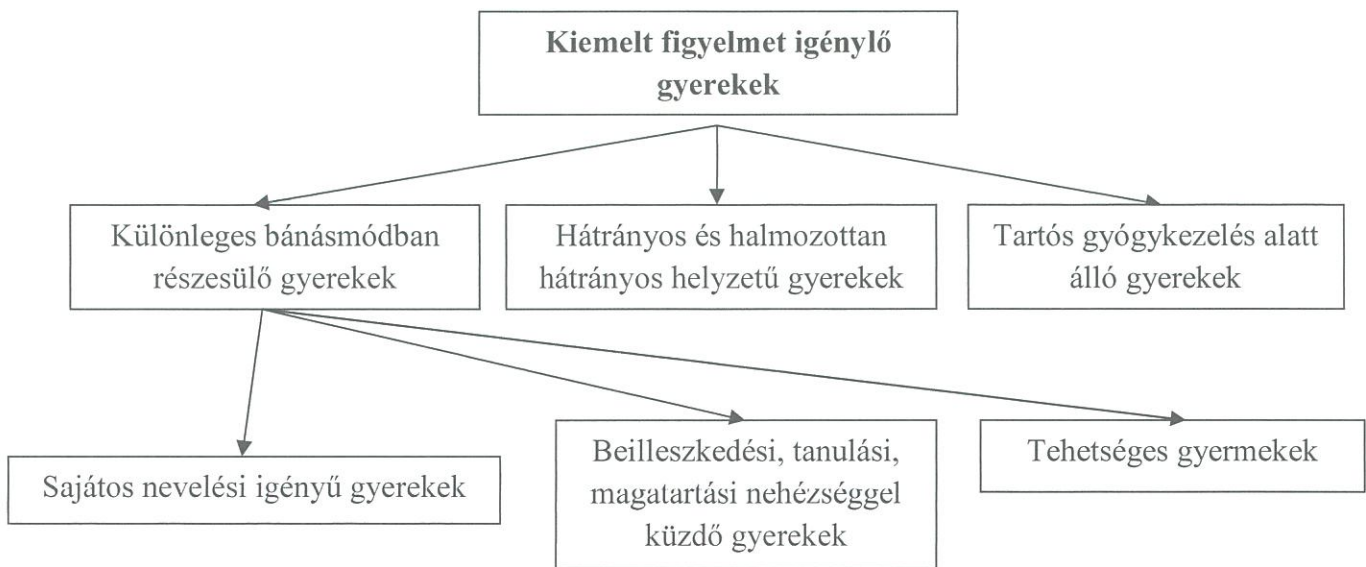
3. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

11.Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek

A Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek körébe tartoznak:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermekek**
 - sajátos nevelési igényű
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő
 - kiemelten tehetséges
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek**
- c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek**

A kiemelt figyelmet igénylő, valamint a különleges bánásmódban részesülő gyermekek nevelése a szokásostól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást és a speciális pedagógiai szolgáltatásokkal való szoros, naprakész együttműködést igényel.

Intézményünk óvodáiban a speciális feladatot ellátó szakemberek meghatározott időben látják el a fejlesztéseket, utaznak az óvodák között. Óvodáinkban gyógypedagógus (TSMT terapeuta), fejlesztőpedagógusok (SZIT terapeuta/Delacato), gyógytestnevelő (SZIT terapeuta) heti és napi rendszerességgel kétszemélyes, illetve kiscsoportos foglalkozások keretében fejlesztik a gyerekeket. Munkájukat az Integrált Tagóvodában gyógypedagógiai asszisztens és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel foglalkozó dajka segíti. Hozzájuk intézményünk tagóvodáiból is érkeznek gyermekek fejlesztésre.

A helyi Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa a 15/2013 EMMI rendelet (25§) alapján a betöltött ötéves korú gyermekek beszédfejlesztése mellett a fejlesztési javaslatok alapján beszédindítást, hang, beszéd és nyelvi fejlődési elmaradást, beszédhibák és a nyelvi kommunikációs zavarok javítását végzi. Megbízási szerződéssel, heti rendszerességgel foglalkozik a sajátos nevelési igényű, beszédfejlesztést igénylő gyermekekkel.

A csoportban dolgozó óvodapedagógusok integráltan, azaz a többi gyermekkel együtt nevelik a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket, hiszen az ő esetükben is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítása a feladatuk. Az integrált óvodai nevelés során arra törekszünk, hogy a gyermekek megkapják a szükséges és elégséges feltételeket, pont annyi segítséget kapjanak, hogy képesek legyenek önállóan cselekedni. Fontos, hogy a gyermekeket, így a különleges bánásmódban részesülő gyermekeket a fejlesztés ne terhelje túl. Fejlesztésük egész napos tevékenység, a fent említett csoportos, kiscsoportos vagy kétszemélyes formában

történik. A fejlesztés rövidtávú céljait, minden esetben a szakértői vélemény, a komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük.

A fejlesztésben minden óvodapedagógus részt vesz, de a fejlesztő pedagógusok (SZIT terapeuta/Delacato és/vagy a gyógypedagógus, aki egyben TSMT terapeuta, és a gyógytestnevelő, aki SZIT terapeuta, fejlesztő tevékenysége kiemelt jelentőséggel bír.

Intézményünkben megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, fejlesztőpedagógusok, logopédus, gyógytestnevelő látja el a különleges bánásmódot igénylő gyerekek fejlesztését. Utazópedagógus végzi a speciális fejlesztésre szorulókat ellátását. (tiflopedagógus, szurdopedagógus, szomatopedagógus)

11.1. Különleges bánásmódot igénylő gyerekek:

11.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek:

Intézményünk Alapító Okirata az alábbiakat tartalmazza a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásával kapcsolatban:

091110 Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai.

Alapító Okirat száma: 10.2./2017.(3.20.): „4.3. A költségvetési szerv alaptevékenysége: A hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű (általános tanulási zavar, kevert specifikus fejlődési zavar, expresszív beszédfejlődési zavar, receptív/expresszív beszédzavar, egyéb pszichés fejlődési zavar, nem meghatározott pervazív fejlődési zavar, nem meghatározott zavara beszéd és nyelvfejlődésnek, kétoldali idegi hallásvesztés, egyéb pszichés fejlődési zavar súlyos tanulási, figyelem vagy magatartási zavar) gyerekek óvodai ellátása.”

Intézményünkben a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló, speciális fejlesztő tevékenységet a helyi nevelési rendszer szerves részeként működő, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve figyelembevételével szervezzük.

Az irányelv célja, hogy a Pedagógiai Programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy:

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak Intézményünk Pedagógiai Programjának tartalmi elemeivé.

11.1.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek:

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos

nevelési igényűnek. Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult.

11.1.2.1. Habilitációs, rehabilitációs ellátás:

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység, a fejlesztés célja:

- A gyermekek integrált nevelése, esélyegyenlőség biztosítása.
- A gyermekek életminőségének javítása, a társadalmi beilleszkedése segítése.
- A fogyatékból adódó hátrányok csökkentése.
- A gyermekek közötti különbözőség elfogadása.
- Az esélyegyenlőség alapjainak megteremtése.
- A gyermekek az óvodás éveik alatt kapják meg mindazt a fejlesztést, ami fejlődésüket optimálisan biztosítani tudja.

Ennek érdekében:

- Ki kell alakítani a gyermekekben az egészséges önképet és önbizalmat.
- Növelni kell a kudarcűrő képességüket.
- Önállóságra kell őket nevelni.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás, a fejlesztés elvei:

- A tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangba kerüljenek.
- A fejlesztés a megfelelő területen valósuljon meg.
- Nevelés, fejlesztés a terhelhetőség figyelembevételével történjen.
- A gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, elfogadó, eredményeket értékelő környezet, befogadó csoportlétkör kialakítása.
- A gyermekek viselkedésében érvényesüljön a hátrányos megkülönböztetés kizárásának elve.
- A rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások az intézmény programjának tartalmi elemeivé váljanak.
- A gyermek fogyatékból adódó típusához igazodó, szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus segíti a fejlesztést.

11.1.2.2. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység, a fejlesztés tartalma:

A tevékenységet meghatározó tényezők; a fogyatékból adódó típusa, súlyossága, a speciális ellátás kezdetének ideje, az életkor, a meglévő ismeretek alapján:

- A kognitív funkciók, (vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés).
- Motoros képességek, (alapszervező, mozgáskoordináció, egyensúly).
- Beszéd –és nyelvi képességek fejlesztése, (nonverbális, verbális kommunikáció, beszédindítás, beszédmegértés stb.).
- Játéktevékenység alakítása, játékhasználat elsajátítása.

- Szociális kompetenciák kialakítása, a fogyatékoság függvényében, más-más hangsúlyt kap.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer – és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A fejlesztő foglalkoztatás az óvodai nevelés keretében valósul meg, a szakértői vélemény alapján egyéni, mikro, és a többi gyermekkel együtt történő foglalkoztatás keretében.

A fejlesztő tevékenységek és foglalkozások szervezésének szempontjai:

- Egyéni, mikro csoportos, a többi gyermekkel együtt történő foglalkoztatás keretében a gyermekek képességének, motiváltságának ismeretében.
- Játékos, kreatív, kerülve az iskolai helyzeteket, nyugodt, ingerszegény környezetben.
- A foglalkozások időpontja és helye tekintetében rendszeres.

11.1.2.3. Feladataink a sajátos nevelési igényű, és a beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyerekek nevelésében:

11.1.2.4. Kiemelt feladat:

- A gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával
- Fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával
- Megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását
- Megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

11.1.2.5. Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek környezetének teljes körű megismerése.
- Együttműködés a szakemberekkel – konzultáció, esetmegbeszélés, a dajkák tájékoztatása, bevonása a feladatokba a hatáskörük szerint.
- Fejlődés nyomon követése, fejlődési ütem rögzítése (anamnézis, Egyéni fejlettségmérő dokumentáció).
- A speciális megsegítés során figyelembe kell venni a gyermek kommunikációs szintjét, érzelmi állapotát, értelmi képességeit és fizikai adottságait is.
- Egyénre szabott megelőző – korrekciós terv kidolgozása a csoporton belüli fejlesztés érdekében a kijáró szakemberekkel közösen.
- Részképességek fokozott fejlesztése.

- A nagyothalló gyermek hallás-és beszédállapotának folyamatos fejlesztése.
- Személyiségfejlődésük és esélyegyenlőségük feltételeinek biztosítása minden lehetséges eszközzel.
- Továbbképzések, önképzések során a fejlesztésükhöz szükséges ismeretek, gyakorlat megszerzése.
- A prevenció munkája érdekében szoros kapcsolat kialakítása a családokkal.

11.1.2.6. A speciális feladatot ellátó pedagógusok feladatai:

- A gyermekek képességeinek megfigyelése, egyéni fejlesztési tervek kidolgozása, a fejlesztési napló vezetése.
- A fejlesztő, illetve pedagógiai rehabilitáció csoportjainak kialakítása.
- Fejlesztő foglalkozások megtartása kétszemélyes helyzetben, és kiscsoportos foglalkozások keretében.
- A speciális feladatot ellátó pedagógusok feladata együttműködni a pedagógusokkal a pedagógiai tevékenység megtervezésében, a pedagógiai folyamatok analízisében.
- A speciális feladatot ellátó pedagógusok feladata a szakvélemények rendszerezése első, illetve a kontroll vizsgálathoz szükséges anyagok előkészítése, a vizsgálatokhoz kötött törvényi előírásokban szereplő időpontok betartása.
- A pedagógus számára az első szakértői vizsgálathoz megfelelő dokumentumok biztosítása.
- Egyéni konzultációs lehetőségek a pedagógusoknak és a fejlesztésre járó gyermekek szüleinek.

11.1.2.7. Sérülés specifikus fejlesztés feladatai:

a) A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek:

A mozgás szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása, funkciózavara jelentős mozgásbeli akadályozottságot jelent a gyermeknek. A mozgáskorlátozott gyermekek ellátása, fejlesztése speciális, egyénre szabott nevelést igényelnek a befogadó intézménytől. A mozgássérült gyermekeknek az ép gyermekekkel való együttnevelése pozitív hatással van személyiségfejlődésükre: a mozgáskorlátozottakat megtanítja a saját képességeinek értékelésére, az ép mozgásúakat az együttélés szabályaira, a toleráns viselkedésre.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelésének feladatai:

- A mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése.
- A speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése.
- Az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés.

- Biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

Speciális fejlesztési feladatok:

- Az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó fejlesztésekkel.
- A finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.
- A helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakítása.
- Az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés.
- A játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására.
- A gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe.
- Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése.

b) Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek (intellektuális képességzavar, tanulásban akadályozottság, értelmi akadályozottság):

Az értelmi fogyatékosra jellemző, hogy a központi idegrendszer fejlődését befolyásoló örökletes és környezeti hatások eredőjeképpen alakul ki a korai életévekben, az általános értelmi képesség jelentősen elmarad az átlagostól.

Az intellektuális képességzavar fogalom esetén kiemelődik az akadályozottság, mely mind az intellektuális, megismerő működéseket, mind a kortárs csoportba való beilleszkedést érinti, ugyanakkor előtérbe kerül az is, hogy nem csorbulhat a közös emberi szükségletek birtoklása, és a személyi státus sem a társadalomban.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésének feladatai:

- Az ép gyermekekkel történő együttnevelés, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti elő.
- A gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről való gondoskodás.
- Az önmegvalósítást, szociális beilleszkedést segítő képességek és a gondolkodási képességek fejlesztése.

c) Beszédében akadályozott gyermek, nyelvfelépési és beszédzavarok:

Beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejllettségű gyermek szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, súlyos orrhangzóság stb.) miatt előtérően fejlődik.

Az akadályozottság megmutatkozhat, beszédhangok ejtésében, beszédészlelési, megértési zavarokban, beszédritmus sérülésében, a beszédhelyzetek tartós hártásában, megtagadásában, ill. általános beszédgyengeséggel együtt járó részképesség kieséssel. A diszfóniák, a hangadás kóros elváltozásai is ide sorolhatók.

Beszédében akadályozott gyermek fejlesztésének feladatai:

- Komplexitás a fejlesztésben; sokoldalú percepciófejlesztés, kinezteziás, auditív, vizuális, vizuo - motoros koordináció, beszéd motorikus mozgások fejlesztése.
- Aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása.
- Speciális terápiák alkalmazása; diszlexia prevenció, grafomotoros fejlesztés.
- Báb és drámaterápia alkalmazása
- A mozgás és beszédműveletek, transzfer (átviteli) hatásának tudatos használata.
- Értelmi fejlesztés.
- Érzelmi élet fejlesztése.

d) Fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermekek fejlesztése:

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

11.1.3. Kiemelten tehetséges gyermekek:

Az intézményünk fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni fejlődésük nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel.

A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében, melynek fontos színterei, a játék tevékenység, a bábjáték.

A témák feldolgozására legalkalmasabb a projekt módszer. A tehetséges gyerek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességekre úgy általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat. A tehetséggondozás során a tehetségigéreteket fejlesztjük a gazdagítás, differenciálás eszköztárával komplex programok keretében.

11.1.3.1. A kiemelten tehetséges különleges bánásmódot igénylő gyermek az:

- Aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik,
- és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

11.1.3.2. Programunk egyik legfontosabb célkitűzése:

A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése. /megelőzzük a tehetségigéretes elhanyagolását, felismerjük az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességeket/.

Alapelveink:

- A tehetség ígéretes erős oldalának fejlesztése
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése
- Feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetőségének biztosítása

A tehetséggondozás célja: A tehetségigéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

A gazdagítás, a tehetségfejlesztő munka alapeszköze:

- Mélységében történő gazdagítás.
- Tartalmi gazdagítás.
- A feldolgozási képességek gazdagítása.
- A tempóban történő gazdagítás.

A tehetséggondozás tartalma: Integráló tehetséggondozás, mely a „tehetségigéretes” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányul.

Műhelyfoglalkozások vezetése, mely a „tehetségigéretes” speciális érdeklődésére, épít speciális többlet nyújtásával a gyermekek képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelően. A többségen belül a differenciálás eszközszerével a tehetség fejlesztésének segítése.

A tehetséggondozást a tehetségpontokhoz való kapcsolódás segíti. Terveink közé tartozik tehetségfejlesztő jó gyakorlat kialakítása, már jól működő komplex tehetségfejlesztő program adaptálása, majd tehetségfejlesztő munkacsoportok létrehozása az alábbi területeken.

- Testi – kinezetikus tehetségterület (gyermektánc)
- Nyelvi tehetségterület
- Térbeli – vizuális tehetségterület
- Zenei tehetségterület
- Természeti tehetségterület
- Testi – kinezetikus tehetségterület (mozgás)

A tehetséggondozás dokumentációi és azok tartalma:

- Pedagógiai Program (helyzetelemzés, elvek, célok, feladatok, tehetségmodell bemutatása, tehetségműhelyek, személyi, tárgyi feltételek, kapcsolatok, az adott év tehetségprogramja, kapcsolattartás formái, személyi, tárgyi fejlesztések)
- Éves munkaterv (az adott évre kitűzött célok, feladatok, fejlesztések, ellenőrzések, értékelések, az adott év tehetségprogramja, kapcsolattartás formái, személyi, tárgyi fejlesztések)
- Az Óvodai Tehetséggondozás Munkaközösségének működtetése.

Módszere: kiscsoportos kreativitást fejlesztő "tehetséggondozó" foglalkozások kiemelten projekt módszer segítségével.

11.1.3.3. Tehetséggondozás folyamata:

- A tehetségigéreték felfedezése: Az Egyéni Fejlődést nyomon követő dokumentációban képességméréseket végzünk megfigyelés és konkrét mérés alapján. A tehetséges gyermekeket az óvodapedagógus javasolja a tehetségműhelybe, való fejlesztőmunkába.
- A tehetségigéreték beválogatása: A tehetségműhely óvodapedagógusa az általa kidolgozott tehetségmérő rendszer alapján válogatja be a gyerekeket a műhelybe.
- A partnerekkel megtörténik az egyeztetés, hozzájárulás beszerzése
- A tehetségek gondozása: Folyik a munka a tehetségműhelyekben.

Mérések:

- A mérések alapjául a saját kidolgozott mérési rendszerünket és a megfigyelési szempontjainkat vesszük figyelembe, folyamatos a visszacsatolás és az értékelés.
- A gyermekekről Egyéni fejlődési dokumentumot vezetünk, mely tartalmazza a gyermekek alkotásait, az óvodapedagógusok által leírt folyamatos megfigyeléseket, tapasztalatokat.

11.1.3.4. Az óvodapedagógus feladatai a tehetséges gyermekek nevelésében:

- A gyermekek erős oldalainak, átlagostól eltérő adottságainak a felismerése.
- Sokféle tevékenységkínálat biztosításával, a gyermekek érdeklődési körének megismerése.
- A tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel.
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés.
- A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése.
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása.
- A pedagógusok továbbképzésének megszervezése a tehetségfejlesztés területén.
- A szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében.

- A tehetségfejlesztési szakértővel partneri kapcsolat kialakítása.
- Felismerni a kreatív gyermekeket.

11.1.3.5. A speciális feladatot ellátó pedagógusok feladatai a tehetséges gyermekek nevelésében:

- Edzőként igyekeznek megtalálni azokat a tehetség-ígéreteteket, akik kiemelkedő teljesítmény elérésére lesznek alkalmasak. Megfelelő feladatokkal fejleszti, figyeli fejlődésüket, és minél inkább az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítja tanítványait.
- Menedzserként felkutatja a lehetőségeket a kiemelkedő képességű gyermekek, fiatalok számára a megmutatkozásra, valódi teljesítményre. Lehetőségeket keres, hogy a megfelelő területeken minél több tudást, tapasztalatot tudjon tanítványa megszerezni.
- Mint mentor a fentiekén túl hasonló érdeklődésével, elkötelezettségével, barátságával támogatja a fiatal tehetséget lelkiileg is. Nemcsak a tehetséggel, de annak családjával is foglalkozik.
- Tanácsadóként információt ad a gyerek fejlődéséről, a továbblépés lehetőségeiről, kiegészítő anyagokat ad, egyéni programot dolgoz ki. Gyakran szükséges nevelési tanácsot is adni, hiszen a tehetséges gyermekek családjának is folyamatos megterhelés a különleges gyermek.
- Tudnia kell, hogy a tehetségnek kognitív és emocionális összetevői vannak. A gondolkodás magasabb szintje érzelmi mélységeket teremt, így a tehetséges gyerekek nem csak másképp gondolkodnak, hanem másképp is érznek, mint társaik. A tehetség nagyobb tudatosság, nagyobb érzékenység és nagyobb képesség az észleleteknek intellektuális és emocionális tapasztalatokká való átalakítására.

11.2. A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek:

11.2.1. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek:

A gyermekeink szociális háttere igen szélsőséges képet mutat. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg csonka családokét.

Különösen nagy a felelősségünk a **hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek** nevelésében. A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

A gyermeki személyiségfejlődés egészét segítő pedagógiai szemléletünkből adódik, hogy a komplex módon megnyilvánuló hiányos vagy hibás szocializációs hatások kompenzálására, megszüntetésére törekszünk óvodai keretek között.

Támogatjuk a családokat, erősítjük, kiegészítjük funkciójukat, és pozitívan befolyásoljuk nevelési gyakorlatukat.

11.2.2. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja:

- Felderítő tevékenységünk után a hátrányos helyzetben lévő családok segítése, a gyermekek kompenzáló fejlesztése, nevelése.
- A gyermekek a család bevonásával, egészséges interperszonális kapcsolatok kialakítása során kapjanak támogatást.
- A gyermekvédelmet az óvoda minden dolgozója kiemelten kezeli, szervesen beépíti nevelő – fejlesztő munkájába.

Figyelembe kell venni:

- A sok hasonlóság ellenére minden eset egyedi, egyszeri és megismételhetetlen.
- A szülő megnyerése elsődleges szempont.
- Egyetlen gyermek se szembesüljön családjá hátrányos helyzetével, vagy legalábbis minél később.
- A családok világnézetét az óvoda tiszteletben tartja, megtartva világnézeti semlegességét.

11.2.3. Az óvodapedagógus feladatai a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében:

Kiemelt feladat:

- PREVENCIO: azaz a gyermekek személyiségének károsodását empátiával, tapintatos segítségnyújtással, intézkedéseinkkel megelőzni.
- KORREKCIÓ: azaz a már bekövetkezett károsodásokat és azok hatásait a gyermeki és szülői jogok érvényesítésével megszüntetni, vagy legalább enyhíteni.
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása.
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés.
- A mozgás és a sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.
- A szülőkkel - a gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő kapcsolattartás erősítése.

11.2.3.1. Az óvodapedagógus feladatai:

- Óvodába lépés előtt a gyerekek meglátogatása családi környezetükben. Anamnézist készítése, adatok, információk gyűjtése, az ismerkedés folyamatának elindítása
- A 3 – 6,7 éves korú gyerekek sokoldalú, harmonikus fejlesztése, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítése, megvalósítása. Az életkori és egyéni sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet az egyenlő esélyek biztosításával szem előtt tartása.

- A multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőség biztosítása.
- Pedagógiai munkájában, a személyiségfejlesztés során a gyermekek egyéni különbségeinek tiszteletben tartása, az életkorukhoz igazodó szükségleteik figyelembevétele.
- Az iskolai életmódra való megterhelés nélküli felkészíthesse.
- A gyermekek hibáit, tévesztéseit a tanulási és fejlődési folyamat természetes velejárójaként kezelni. A hibákat a gyermeki megértést elősegítő, korrekt, tapintatos módon kezelni. (adaptív oktatás)
- Nevelőmunkája során biztosítani minden gyermek számára az esélyegyenlőséget és szegregációmentességet.
- Integrált nevelésre törekvés a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló gyermekek a mindenképp felett álló érdekének szem előtt tartásával.
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi életre szükséges készségek kialakítása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés
- A mozgás és a sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét
- A szülőkkel - a gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő kapcsolattartás erősítése.

11.2.4. A speciális feladatot ellátó pedagógusok feladatai a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében:

- A gyermekek képességeinek megfigyelése, egyéni fejlesztési tervek kidolgozása, a fejlesztési napló vezetése.
- A fejlesztő, illetve pedagógiai rehabilitáció csoportjainak kialakítása.
- Fejlesztő foglalkozások megtartása kétszemélyes helyzetben, és kiscsoportos foglalkozások keretében.
- A speciális feladatot ellátó pedagógusok feladata együttműködni a pedagógusokkal a pedagógiai tevékenység megtervezésében, a pedagógiai folyamatok analizálásában.
- Egyéni konzultációs lehetőségek biztosítása a pedagógusoknak és a fejlesztésre járó gyermekek szüleinek.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek integrációs feladatai:

A halmozottan hátrányos helyzetből adódó célokat, feladatokat a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsöde Integrációs Programja tartalmazza (4. számú melléklet)

11.3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek

Az *Nkt.* alapján **tartós gyógykezelés alatt álló tanuló/gyermek:** az a tanuló, akinek kezelése az *Eütv. 89. §-a* szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az *Eütv. 91. §-a* szerinti általános fekvőbeteg - szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a *8. § (2)* bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.

Ha a tartós gyógykezelés alatt álló gyermeket az *Nkt. 8. § (2)* bekezdésében meghatározottak szerint a felmentést engedélyező szerv az óvodai foglalkozáson való részvétel alól felmentette, az óvoda a szülő részére tanácsadást, konzultációt biztosít, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén továbbirányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

Amennyiben a tanuló tartós gyógykezelése az óvodába járást nem teszi lehetővé, a gyermek szülője, gondviselője kérelmére az intézmény vezetője engedélyezheti, hogy az a gyermeket az óvodába járási kötelezettsége alól felmentse.

11.3.1. Az óvodapedagógus feladatai:

- Érthetően el kell magyarázni a gyerekeknek a kialakult helyzetet életkoruknak megfelelően, a legegyszerűbb módon.
- A gyerekeket folyamatosan informálni kell. A beteg gyermeket be kell vonni az óvodai életbe: pl. a nevét többször kimondani a nap folyamán, mondókázás esetén az ő nevét beletenni a szövegbe. Esetleg ki lehet rakni róla egy fotót és így minden nap látni az arcát. Ha a beteg gyermek nyitott rá, virtuális találkozót lehet szervezni (pl. zoom-on), amelyen keresztül bekapcsolódhat az óvodai foglalkozásokba.
- A csoport tagjai rajzolhatnak a beteg gyermeknek. Ezeket szülő segítségével vagy akár postai úton el lehet juttatni hozzá.
- Storytelling: körben ülve minden gyermek felidéz és elmesél egy emléket a visszatérő gyermekkel kapcsolatban.

11.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Képesekké válnak társaikkal való együttműködésre, közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe. (szociálisan alkalmassá válnak az iskolai életre)
- Képesekké válnak igényeik, szükségleteik közvetítésére, megértetésére.
- Képesé válnak nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra.
- Saját személyükkel kapcsolatos munkákat önállóan végeznek.

- Kialakul a vizuális jelek felismerése.
- Képesekké válnak a környezetükben állandó, adaptív viselkedésre és indulataik szabályozására.
- Kompenzációs technikákat elsajátítanak.
- Figyelem összpontosításra képesekké válnak.
- A tehetséggondozás során alakul a gyermekek önkifejező-képessége, koordinációs képessége, térpercepciója erősödik, alkotásaikban érvényesül a kreativitás és az alkotás öröme.

12. Gyermekvédelem

12.1. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység célja:

- A gyermeki jogok érvényesítése, testi-lelki fejlődést akadályozó környezeti ártalmak kiküszöbölése.
- Esélyegyenlőség biztosítása.

12.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődésük nyomon követése.
- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése.
- A szükséges nyilvántartások vezetése.
- Kapcsolattartás, együttműködés az óvodán belüli munkaközösségekkel, az óvodán kívüli, Gyermekjóléti Szolgálattal, Pedagógiai Szakszolgálattal, Egészségügyi szervekkel, a jelző rendszer tagjaival.
- Prevenció és korrekció, tehetséggondozás a pedagógiai munkában.
- Integráció a pedagógiai gyakorlatban.
- A szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és szülők közösségében.
- A családi nevelés kiegészítése, a gyermekek hátrányainak, csökkentése.

12.3. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység tartalma:

Gyermekvédelmi szempontból kötelességünk a család egészére is figyelni, egymásnak segítséget nyújtani, megoldást keresni.

A gyermekvédelmi feladatok ellátása a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő kiemelt feladata. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását megbízott óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős látja el, közvetlen kapcsolatot tartva a gyermekvédelmi feladatokért felelős óvodavezetővel.

Az óvónők évente egy alkalommal értékelik a gyermekvédelmi munkát, melyről az óvodavezetőt és a megbízott gyermekvédelmi felelőst folyamatosan tájékoztatják.

Az óvodapedagógus a nevelő-fejlesztő munkája során mindig figyelembe kell, hogy vegye a

gyermek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből történő felzárkóztatásában.

12.3.1. A megelőzés feladatai:

- A gyermeki és szülői jogok, kötelességek megismertetése és érvényesítése az óvodában.
- A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek óvodába kerülésének és folyamatos ott tartózkodásának elősegítése.
- Az óvodai élet megkezdésének segítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, kiemelten tehetséges gyermekek számára megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása.
- Egészségügyi szűrővizsgálat biztosítása.
- Együttműködés gyermekvédelmi társszervekkel, és a jelzőrendszer tagjaival.

12.3.2. A feltárás feladatai:

- A gyermekek és családjuk sokoldalú megismerése (családlátogatás, orvosi igazolások, dokumentumok, nyilatkozatok begyűjtése) komplex állapotfelmérés
- A gyermekek hátrányos helyzetének és veszélyeztetettségének megkülönböztetése – a gyermek és környezetének aktuális állapotának figyelembevételével. Az adatváltozások nyomon követése.
- Sokrétű egészségügyi szűrővizsgálatok, ill. szükség esetén szakorvosi vizsgálatok kezdeményezése. A fejlődés nyomon követése.
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás, közös programok szervezése. A gyermekek óvodai beíratásának támogatása.

12.3.3. A megszüntetés feladatai:

- Hatékony egyéni felzárkóztató munkával az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése.
- Egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése, veszélyhelyzetek elkerülésére nevelés.
- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, kiemelten tehetséges gyermekek másságát elfogadó környezet kialakítása. (befogadó intézményi légkör, gyermekközösség, szülők közössége)
- A kiemelt figyelmet igénylő HH, HHH valamint a különleges bánásmódban részesülő SNI, BTMN, kiemelten tehetséges gyermekek, kiemelkedő képességének felismerése, gondozása, tehetséggondozás.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, tájékoztatás, tanácsadás.
- Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások folyamatos figyelemmel kísérése (a nevelésben, a gyermekek mérésében).

- Az óvodai nevelésben való részvételt segítő tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése (jelzőrendszer működése, partnerségi kapcsolatok, egészségügyi szolgáltatások, szociális segítségnyújtás lehetőségei).
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása (a napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követe).
- Fogadóórák, egyéni beszélgetések, visszatérő családlátogatások alkalmainak gyarapítása, (esetenként családgondozó bevonásával) a meggyőzés módszerének alkalmazása.
- Szoros, bizalmi kapcsolat kialakítása a látens módon segítséget kérő családokkal.

12.3.4. A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Az óvodába lépő gyermekek szüleinek tartandó első közös megbeszélésen tájékoztatást nyújt.
- Az óvodapedagógusok által készített felmérést összesíti, velük együttműködve ismeri meg a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeket, családjukat – helyzetüket figyelemmel kíséri.
- Családlátogatást végez az érintett óvodapedagógusokkal közösen, kritikus esetben illetve szükséges prevenció céljából.
- A beküldendő szakvéleményeket, továbbítja a jelzőrendszer illetékeseinek.
- Részt vesz szakirányú továbbképzéseken, esetmegbeszéléseken.
- Közreműködik a családok szociális támogatásához.
- Szorosan együttműködik az óvodavezetővel, minden problémát közösen beszélnek meg, és alakítják ki álláspontjukat a további teendőkről – szükség esetén együtt végeznek családlátogatást.
- Tevékenyen részt vesz a gyermeket érintő probléma pedagógiai eszközökkel történő megoldásában, a hivatalos jelzést megelőzően.
- Kapcsolatot tart a gyermekvédelemmel kapcsolatos intézmény szakembereivel.
- Megismerkedik az 1997. évi XXXI. Törvény: A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról és a Végrehajtáshoz kapcsolódó jogszabályok gyűjteményével, valamint a helyi rendeletekkel – a változások figyelembevételével.

13. Nemzetiségek kultúrájának ápolása

A nemzetiségi óvodai nevelés a Pedagógiai Programunk egységes nevelési - fejlesztési rendszerének része, mely az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatit.

Intézményünkben cigány kulturális nevelést folytatunk, magyar nyelven.

13.1. A cigány nemzetiség kulturális nevelésének célja:

A nemzetiségi cigány kulturális nevelés magyar nyelven, a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének figyelembevételével, a nemzetiség kultúrájának megismerésével és elsajátításán keresztül, a kulturális hagyományok átörökítésével és fejlesztésével valósul meg.

13.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- Nevelőmunkája során biztosítja minden gyermek számára az esélyegyenlőséget és szegregációmentességet. Szükség esetén a megfelelő szakember közreműködését igénybe veszi.
- Megvalósítja az interkulturális nevelést, kiépíti a más kultúrák közötti kapcsolatot, kielégíti migráns gyermekek szükségleteit.
- Figyelembe veszi az egyénileg eltérő fejlődési ütemet, a családból hozott kommunikációs szokásokat, és biztosítja a differenciálás lehetőségeit.
- Ápolja és fejleszti a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat
- Segíti a nemzetiségi identitástudat kialakulását és fejlesztését
- A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése
- A nemzetiségi kultúra-kincséből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezi meg a gyermekek tevékenységkínálatát, ahol hangsúlyozottan szerepelnek a roma/cigány játékok, versek, mesék és dalok.
- A Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenységekben érvényesüljön sajátos szín- és formaviláguk.
- Fontos feladatunk a mozgáshoz kötődő tevékenységek közül a roma/cigány táncművelés megismerése.

13.3. A cigány nemzetiség kulturális nevelés tartalma:

- Egyénre szabott, célirányos fejlesztési tervek készülnek a felzárkóztatás, tehetséggondozás hatékonysága érdekében.
- Kiemelt területek az egészséges életmód szokásainak kialakítása mellett a mentális hátrány csökkentése és a mentálhigiénés lehetőségek kihasználása (ezeken kívül: önmaguk – mások testi épségének megóvása érdekében veszélyhelyzetek felismerése, tájékozódás környezetükben stb.)
- A szociális zavarok leküzdése érdekében az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelést további kiemelt területként jelöljük meg, így az elfogadó, alkalmazkodó, együttműködő képességek, kitartó magatartásforma, konfliktuskezelés, erkölcsi tulajdonságok, közösségi érzés erősítését, munkafeladatok önálló vállalását stb.

- A nagycsoportos gyermekeknél az iskolakészültség elérése érdekében fontos feladatnak tartjuk az értelmi fejlődés segítését az észlelési funkciók fejlesztésével.
- Ezen gyermekek többsége kommunikációs nehézségekkel küszködik, jellemző a beszédfejlődési lemaradás, ezért esetükben kiemelt feladatunk a verbális fejlesztés (beszédszituációk teremtése, szókincsbővítés, beszédkedv fokozása, beszédhibák javítása). A beszédhibás gyerekek fejlesztését logopédus is végzi.
- Fejlesztési programunknak megfelelően a gyermekeknek naponta differenciált egyéni, páros és mikro csoportos foglalkozáson vesznek részt. Az általános feladatok kitűzése után a gyermekek egyéni fejlődési ütemét, hiányosságait, eredményeit figyelembe véve készítjük el az egyénre szabott fejlesztési tervet.
- A nagycsoportos gyermekek közül részképesség hiánnyal küszködő, lassabb fejlődési ütemben fejlődő gyermek fejlesztőpedagógus által tervezett és vezetett fejlesztő foglalkozáson vesz részt. Ezen tevékenységek hozzásegítik a gyermekeket ahhoz, hogy fejlődési lemaradásaik csökkenjenek, és az iskolakészültségük növekedjen.
- A tehetséggondozás, amelynek érdekében figyelemmel kísérjük a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekeket és számukra a tehetségműhelyben foglalkozásokat szervez a tehetségfejlesztő pedagógus.
- A sikeres és hatékony nevelőmunka érdekében folyamatos kapcsolatra törekszünk a Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselőivel, és a Gyermekjóléti Szolgálattal.

13.3.1. A cigány nemzetiség kulturális nevelés megszervezése:

- A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.
- A nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvodapedagógusnak ismernie kell a nemzetiség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait.
- Fontos feladat a kultúra-kincs továbbörökítése.
- A nemzetiségi óvoda nevelő munkáját kiegészíti a családdal (szülővel, nagyszülővel stb.), a nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés, különösen a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.
- A nemzetiségi óvodai nevelést folytató óvodának a nemzetiségi kultúra és nyelv ápolását segítő eszközökkel is rendelkeznie kell.
- Az óvoda környezete tükrözze a nemzetiség kultúráját, a nemzetiség életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

13.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként, a gyermekekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája iránt.
- Ismerkedjenek meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra

- dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat.
- Ismerkedjenek meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel; tanulják meg azok tiszteletét és megbecsülését.

14. Intézményünk tervezési, ellenőrzési, értékelési rendszere

14.1. Óvodai nevelésünk tervezése:

14.1.1. Óvodai nevelésünk tervezésének jogszabályai:

2024. szeptember 1.-től a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény szabályozza a kötelező nyomtatványok vezetését:

41. § (1) bekezdés alapján a köznevelési feladatokat ellátó intézmény köteles a tanulmányi rendszerben a jogszabályban előírt nyilvántartásokat vezetni, az

57. § (6) bekezdés szerint pedig a köznevelési intézmények rendeltetésszerű működésük során a köznevelésért felelős miniszter által jóváhagyott, az állam által díjmentesen biztosított tanulmányi rendszert kötelesek használni.

2. A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet – jelenlegi, hatályos – 88.§ - 93/A. §-ai rendelkeznek az óvodák által kötelezően használandó nyomtatványokról és azok tartalmi előírásairól (felvételi előjegyzési napló, felvételi és mulasztási napló, csoportnapló, törzskönyv, valamint a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció).

A fenti előírások alapján tehát a jogszabályban előírt nyomtatványokat kötelező az oviKRÉTA rendszerben vezetni, tárolni (megőrizni).

(2) * A köznevelési intézmény a gyermek, tanuló alábbi adatait tartja nyilván a tanulmányi rendszerében:

a) a gyermek, tanuló neve, születési helye és ideje, anyja születési családi és utóneve, neme, állampolgársága, lakóhelyének, tartózkodási helyének címe, személyi azonosításra szolgáló okmány megnevezése és száma, telefonszáma, elektronikus levelezési címe, társadalombiztosítási azonosító jele, nem magyar állampolgár esetén a Magyarország területén való tartózkodás jogcíme és a tartózkodásra jogosító okirat megnevezése, valamint száma

(9) * A nevelési-oktatási intézmény tanulmányi rendszerében nyilvántartja továbbá azokat az adatokat, amelyek a jogszabályokban biztosított kedvezményekre való igényjogosultság elbírálásához és igazolásához szükségesek. E célból azok az adatok kezelhetők, amelyekből megállapítható a jogosult személye és a kedvezményre való jogosultsága.

57. § (6) bekezdés (6) * Az óvodai és iskolai nyomtatványok – az év végi bizonyítvány és az állami vizsga teljesítéséről kiállított bizonyítvány kivételével – a tanulmányi rendszer alkalmazásával, a személyiségi, adatvédelmi és biztonságvédelmi követelmények

megtartásával elektronikus úton készülnek el. A bizonyítvány kiállításának alapjául szolgáló nyomtatványt ebben az esetben is elő kell állítani nyomtatott formában és meg kell őrizni. A 7. § (1) bekezdés a)–j) pontjában meghatározott köznevelési intézmények rendeltetésszerű működésük során a köznevelésért felelős miniszter által jóváhagyott, az állam által díjmentesen biztosított tanulmányi rendszert kötelesek használni.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

14.1.2. A tervezés dokumentumai:

- Pedagógiai program
- Éves Munkaterv
 - Csoportnapló

- oviKRÉTA felületen

Nevelési, fejlesztési terv (évente két alkalommal)

I. Az egészséges életmód alakítása

- a) Étkezés – táplálkozás
- b) Testápolás
- c) Öltözködés
- d) Pihenés
- e) Környezet rendben tartása
- f) Önkiszolgálás
- g) A gyerekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása
- h) Mozgás
- i) Környezettudatos magatartásformálás

II. Az érzelmi, az erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés

- a) Beszoktatás, befogadás
- b) A gyermek – gyermek, felnőtt – gyermek kapcsolat jellemzői
- c) Az önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat, szokás- és normarendszerének kialakítása
- d) A nemzeti identitástudat alakítása
- e) Mentálhigiénés nevelés

III. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

Esemény és programterv

Témajavaslatok évszakonként: ŐSZ – TÉL – TAVASZ – NYÁR.

Heti terv – A tevékenységekben megvalósuló tanulás
 Összesítő táblázat DIFER mérés eredményeiről (nagy csoport)
 Feljegyzések a csoport életéről

- **A Gyermekek fejlődésének nyomon követése – oviKRÉTA felületen:**

Kis/középső csoport	Határidő - oviKRÉTA felületen
- Anamnézis	szeptember 30.
- Egyéni szintfelmérés	október 31.
- Egyéni fejlesztési terv/tartalmazza a fejlesztés teendőit. - Az SNI, BTMN, HH, HHH státusszal összefüggő fejlesztési javaslatokat - A gyermekkel foglalkozó szakembereket, azok megállapításait. - A tehetségigéreték megfigyelésének feljegyzéseit, a gazdagító programokat, lehetőségeket. - A tartós betegségekre vonatkozó teendőket. - A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat.	
- Szülő tájékoztatása ☐ Szülő láthatja ikon kipipálása az oviKRÉTA felületen Igény szerint személyes fogadó óra	január 31.
- Egyéni szintfelmérés (új mérés felvétele)	február 28.
- Egyéni fejlesztési terv/tartalmazza a fejlesztés teendőit. - Az SNI, BTMN, HH, HHH státusszal összefüggő fejlesztési javaslatokat - A gyermekkel foglalkozó szakembereket, azok megállapításait. - A tehetségigéreték megfigyelésének feljegyzéseit, a gazdagító programokat, lehetőségeket. - A tartós betegségekre vonatkozó teendőket. - A gyermekvédelemmel kapcsolatos	

feladatokat.	
- Szülő tájékoztatása ☐ Szülő láthatja ikon kipipálása az oviKRÉTA felületen Igény szerint személyes fogadó óra	május 31.
Nagycsoport	Határidő - oviKRÉTA felületen
- DIFER mérés	szeptember 30.
- Egyéni szintfelmérés (új mérés felvétele)	október 31.
- Egyéni fejlesztési terv/tartalmazza a fejlesztés teendőit. - Az SNI, BTMN, HH, HHH státusszal összefüggő fejlesztési javaslatokat - A gyermekkel foglalkozó szakembereket, azok megállapításait. - A tehetségígéreték megfigyelésének és azonosításának feljegyzéseit, a gazdagító programokat, lehetőségeket. Tehetségműhelyben való részvételt. - A tartós betegségekre vonatkozó teendőket. - A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat.	
- Szülő tájékoztatása ☐ Szülő láthatja ikon kipipálása az oviKRÉTA felületen - Igény szerint személyes fogadó óra	január 31.
- szükség esetén rövid DIFER mérés	január 31.
- Egyéni szintfelmérés	
- Egyéni fejlesztési terv/tartalmazza a fejlesztés teendőit. - Az SNI, BTMN, HH, HHH státusszal összefüggő fejlesztési javaslatokat - A gyermekkel foglalkozó szakembereket, azok megállapításait. - A tehetségígéreték megfigyelésének és azonosításának feljegyzéseit, a gazdagító programokat,	

<p>lehetőségeket. Tehetségműhelyben való részvételt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A tartós betegségre vonatkozó teendőket. - A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Szülő tájékoztatása - ☐ Szülő láthatja ikon kipipálása az oviKRÉTA felületen - Igény szerint személyes fogadó óra 	május 31.

14.1.3. A tervezés megvalósítása:

Intézményünk óvodáiban a nevelőmunka tervezésének alapja a **Pedagógiai Program** és az éves **Munkaterv**.

oviKRÉTA - Csoportnapló: Nevelési – fejlesztési tervet félévenként készítünk. Figyelembe vesszük nevelésünk céljait és feladatait, a fejlődés jellemzőit óvodáskor végén, a csoport életkori sajátosságait, valamint a gyermekek egyéni fejlettségét, továbbá a szakértő vélemény megállapításait. Alapja az Egyéni fejlődést nyomon követő dokumentumok eredményei.

oviKRÉTA – A Gyermekek fejlődésének nyomon követése tartalmazza:

- 3 – 4 éves korban: **oviKRÉTA a Gyermekek fejlődésének nyomon követése.**
- 5 – 6 éves korban: DIFER mérés eredményeit - **oviKRÉTA a Gyermekek fejlődésének nyomon követése.**
- A tehetség ígéret azonosítását, és fejlesztését dokumentáló feljegyzéseket.
- A szakértői véleményeket.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer - DIFER mérőeszközt - alkalmazunk.

14.2. A nevelőmunka ellenőrzése, értékelése:

Pedagógiai Programunk a gyermekek fejlődésének várható eredményét fogalmazza meg, amely egy lehetséges következmény/siker, természetesen a gyermekek egyéni sajátosságait, képességeit, motivációit figyelembe véve.

A megfogalmazott sikerkritériumokhoz, és a gyermekek egyéni fejlődéséhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető a fejlettségi szint, a pedagógusok által kitűzött nevelési cél elérése, a pedagógiai munka minősége.

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat, módszertan, valamint a belső önértékelés segítése és fejlesztése.

Az intézményünk egyszemélyi felelős vezetője a főigazgató, munkájának részterülete a dolgozók ellenőrzése, értékelése.

14.2.1. Belső ellenőrzés, értékelés:

Az intézményünkben folyó belső ellenőrzés, a jogszabályokban és az óvoda belső szabályzataiban (PP, SZMSZ, Házirend) meghatározott előírásoknak való megfelelést vizsgálja.

A nevelőmunka ellenőrzését a főigazgató, az óvodai telephely koordinátorok, munkacsoport vezetőik és a főigazgató által megbízott óvodapedagógusok végzik.

A nevelőmunkát segítő dajkák esetében az óvodai telephely koordinátorok, a gyermekek esetében az óvodapedagógusok végzik az ellenőrzést.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

- A gyermekek fejlettségének értékelése szintjén,
- és az óvónői gyakorlati munka szintjén.

Az ellenőrzés, értékelés területei:

- Óvónő - gyermek kapcsolata, – a gyermek személyiségének ismerete, tiszteletben tartása, fejlesztése.
- Nevelő - oktató munka hatékonysága.
- Beilleszkedés, szokásrendszer kialakítása.
- Differenciált fejlesztés tervezése, megvalósítása.
- Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés tervezése, megvalósítása.
- Egészséges életmódra nevelés tervezése, megvalósítása.
- Dajka - óvónő, dajka - gyermek kapcsolata.
- Dokumentumok ellenőrzése, elemzése.

Az ellenőrzés, értékelés szempontjai:

- A játék feltételeinek megteremtése.
- Nevelőmunka színvonala – felkészülés, tervezőmunka, felépítés, szervezés, módszerek, ellenőrzés, értékelés, dokumentálás, gyermekek differenciált fejlesztése, gyermekvédelmi feladatok.
- Óvónő – dajka viszonylatában segítő tevékenység, feladatok elosztása, megbeszélés.
- Módszerek – csoportmunka szervezése, játékok, szemléltetés milyensége.
- Stílus, személyes hangvétel, emberi jellemzők.

- Kommunikáció – nyelvhasználat, beszéd jellege, világos, érthető beszéd,
- Metakommunikáció, kommunikáció emberi stílusa.
- Kreativitás – új ötletek kipróbálása, új módszerek alkalmazása.
- Eszközhasználat, eszközök biztosítása.
- Adminisztráció – határidők pontos betartása. (Csoportnapló, Egyéni fejlettségmérő dokumentumok, Egyéni fejlesztési terv, Felvételi és mulasztási napló, stb.)
- Dajkák nevelőmunkája – gyermekekkel való bánásmód, kommunikáció, viselkedés.
- Pedagógiai Program megvalósulása a napi munka során.
- Szülőkkel való kapcsolattartás.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése, ellenőrzése az Egyéni fejlődést nyomon követő dokumentációban lévő megfigyelési szempontok, alapján folyamatosan történik.

Az ellenőrzés a feladatok rendszeres, hibátlan és színvonalas teljesítésének megállapítására irányul.

Az óvodapedagógusok pedagógiai munkájának ellenőrzésekor fontos az objektív értékelés, mely alaposítást, körültekintést igényel. A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés, az elfogadott elvek számonkérése.

Az ellenőrzés, értékelés szabályozása:

Az ellenőrzést az óvoda vezetősége végzi az éves Munkatervben meghatározott feladatmegosztással.

Az ellenőrzés megtörténtét, az ellenőrzést végző személy a Csoportnaplóban a „Hivatalos látogatások – Óvodavezetői ellenőrzések, értékelések” – című oldalon, értékel és kézjeggyel igazolja.

Az ellenőrzés dokumentumai:

- Éves Munkaterv
- Csoportnapló
- Egyéni fejlődést nyomon követő dokumentáció
- Gyermeki produktumok

14.2.2. Önértékelés:

A nevelési - oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet részletesen tartalmazza a pedagógiai - szakmai ellenőrzés szabályait, rendelkezik a pedagógiai - szakmai ellenőrzés részeként végzendő intézményi önértékelésről.

Célja: Az intézményi átfogó önértékelés célja, hogy a pedagógusra, vezetőre, valamint intézményre vonatkozó intézményi elvárások teljesülésének értékelése alapján a pedagógus és a vezető önmagára, valamint a vezető a nevelőtestület bevonásával az intézményre vonatkozóan meghatározza a kiemelkedő és a fejleszthető területeket, majd erre építve fejlesztéseket tervezzen, fejlesztési feladatait Intézkedési tervben rögzítse, szervezeti és egyéni tanulási, önfejlesztési programokat indítson, hogy azután az újabb önértékelés keretében vizsgálja a programok megvalósításának eredményességét. (Önértékelési kézikönyv – óvodák számára Negyedik javított kiadás 2018.)

Tervezés:

A célok megvalósítása érdekében az intézményvezető 5 évre szóló **Önértékelési Programot** készít, amelyben meghatározza az önértékelési munka célját, elvárt eredményeit, a megvalósításhoz szükséges feladatokat, azok ütemezését, a szükséges emberi és egyéb erőforrásokat.

Kijelöli a Belső Önértékelési Csoport tagjait, meghatározza, hogy melyek az intézményvezető, melyek a Belső Önértékelési Csoport által végzendő feladatok, illetve, hogy mely feladatokba, milyen feltételek és eljárásrend szerint vonhatók be további kollégák.

Önértékelési Program tartalma:

- Előkészítés eljárásrendje – tervezés, tájékoztatás, általános elvárások intézményi értelmezése
- Megvalósítás eljárásrendje – foglalkozáslátogatások, interjúk, kérdőíves felmérések szervezése és lebonyolítása.
- Önértékelés értékelésének, minőségbiztosításának eljárásrendje.
- Általános szabályok.

Az ötéves önértékelési programban foglalt feladatok megvalósítása az adott tanévre vonatkozó éves **Önértékelési Ütemterv** szerint történik, melyben meghatározzuk az adott nevelési évben elvégzendő önértékelési feladatokat, valamint kijelöljük az önértékelésben részt vevő személyeket.

Az éves **Önértékelési Ütemterv** az éves **Munkaterv** része.

14.2.3. Külső ellenőrzés:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény elrendelte a köznevelési intézmények egységes szempontok alapján történő, külső ellenőrzési és értékelési rendszerének bevezetését. Az ellenőrzés és értékelés célját, eszközeit és a szereplők feladatait a nevelési - oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet szabályozza.

Az országos pedagógiai szakmai ellenőrzés általános célja:

- A pedagógusok szakmai tevékenységének általános pedagógiai szempontok alapján történő értékelésére.

- Az intézményvezetők általános pedagógiai és vezetéselméleti szempontok szerint történő értékelésére.
- Az intézmény saját céljai megvalósulásának értékelése, és ezzel az intézmény szakmai fejlődésének támogatása.

Az országos szakmai ellenőrzés fajtái:

- Pedagógus ellenőrzése,
- Intézményvezető ellenőrzése,
- Intézmény ellenőrzése.

A pedagógiai-szakmai ellenőrzés módszerei: foglalkozáslátogatás, megfigyelés, interjú, pedagógiai dokumentumok vizsgálata.

- **Pedagógusminősítés**
- **Partneri elégedettségmérés**

15. Érvényességi nyilatkozat

A Pedagógiai Program érvényességi ideje: 2025. szeptember 1.-től visszavonásig

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- hálózatbővítés,
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,
- ha egyéb, érdekegyeztető fórum, módosítást javasol,
- törvényi változás, feladatváltozás

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőtestületének
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten

Nyilvánosság biztosítása:

- Fenntartó Önkormányzat honlapján
- Intézmény honlapján
- Főigazgatói irodában
- Óvodai telephelyeken

Az intézmény Pedagógiai Programjával kapcsolatban felvilágosítást az óvodák főigazgatója, az óvodai intézményegység vezető, óvodai intézményegységvezető helyettes, óvodai telephely koordinátorok, illetve óvodapedagógusai adhatnak.

A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde módosított Pedagógiai Programját a nevelőtestület a 2025. augusztus 28-án megtartott határozatképes nevelési értekezletén elfogadta.

Békés, 2025. augusztus 31.

Béres Istvánné

Béres Istvánné
főigazgató

A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde módosított Pedagógiai Programját a Szülői szervezet véleményezte.

.....Turbine.....Nyoni.....Ildi.....

A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde Szülői Szervezetének elnöke

Elfogadásra megkapja:

Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás

16. Legitimációs záradék

Az intézmény OM azonosítója: 028047	Készítette:
Tagóvodák OM azonosítója:	<p style="text-align: center;">..... Béres Istvánné Béres Istvánné főigazgató</p>
Bóbita Óvoda: 028047006	<p>óvodai intézményegység vezető – óvodai telephely koordinátor:</p> <p style="text-align: center;">..... Urbancsekné Sebestyén Marianna</p>
Korona Óvoda: 028047007	<p>óvodai telephely koordinátor:</p> <p style="text-align: center;">..... Andorné Csarnai Szidónia</p>
Teleky utcai Óvoda: 028047008	<p>óvodai telephely koordinátor:</p> <p style="text-align: center;">..... Liptákné Öreg Anikó</p>
Központi Óvoda: 028047010	<p>óvodai intézményegységvezető helyettes – óvodai telephely koordinátor:</p> <p style="text-align: center;">..... Lipcseiné Jakucs Anikó</p>
Legitimációs eljárás	
<p style="text-align: center;">Nevelőtestület nevében:</p> <p style="text-align: center;">..... Andorné Csarnai Szidónia Andorné Csarnai Szidónia Korona Óvoda óvodai telephely koordinátor</p>	
Véleményezők	
<p>1. 20/2012.(VIII:31.) EMMI rendelet 118.§ (3) a) pont Az intézmény szakmai munkacsoportjai</p>	<p>2. Nkt. 72.§ (5) Szülői Szervezet a Pedagógiai Programról a tájékoztatást megkapta.</p>

<p>nevében:</p>	<p>..... Tartsina! Ny. Stelkó</p>
<p>Egészséges életmód szakmai munkacsoport</p> <p>..... Lipcséné Jakucs Anikó szakmai munkacsoport vezető</p>	<p>..... Óvodai szülői szervezet nevében</p>
<p>Óvodai tehetséggondozás szakmai munkacsoport</p> <p>..... Bagolyné Szűcs Andrea szakmai munkacsoport vezető</p>	
<p>Szülőföldünk megszerettetése szakmai munkacsoport</p> <p>..... Liptákné Öreg Anikó szakmai munkacsoport vezető</p>	
<p>Mentálhigiéné szakmai munkacsoport</p> <p>..... Urbancsekne Sebestyén Marianna szakmai munkacsoport vezető</p>	
<p>Óvoda – iskola átmenetet segítő szakmai munkacsoport</p> <p>..... Fodorné Stelkovics Ildikó szakmai munkacsoport vezető</p>	
<p>3. 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ (6) (8)</p> <p>..... védőnő</p> <p>..... védőnő</p> <p>..... védőnő</p>	<p>4. 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 128§</p> <p>..... óvodapszichológus</p>

Deákné Domonkos Julianna

Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás Társulási Elnöke a
Fenntartó nevében egyetértését adta

A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programját az intézmény főigazgatója
jóváhagyta:

Béres Istvánné

Béres Istvánné

főigazgató

A dokumentum jellege: Nyilvános

Megtalálható: elektronikusan az intézmény
honlapján

Nyomtatva: A Gazdasági irodában
(5630 Békés, Piac tér 3. Tetőtér)
Minden óvodai telephelyen.

Verziószám: 1/2025.

Készült: 5 példányban

Iktatószám: 154/2025.

Felhasznált irodalom:

- 2012.évi CXXIV. törvény A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény módosításáról
- 2012. évi XXIX. törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól
- 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet, az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 185/1999. (XII.13.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendeletet módosítja
- Az Óvodai Nevelés Programja
- Országos Pedagógiai Intézet 1989.
- Egyezmény a gyermekek jogairól
- ENSZ 1989.
- Kovács György - Bakos Éva: Játék az óvodában
- Debrecen 1995.
- Szarkáné Horváth Valéria: Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana
- Nemzeti Tankönyvkiadó RT 1995.
- Kondacs Mihályné - Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában
- Calibra Kiadó 1993.
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
- Zeneműkiadó Budapest 1982.

- Forrai Katalin: Ének az óvodában
- Editino Musica Budapest 1991.
- Nagy Jenőné: Csak Tiszta Forrásból - Ecomix Nyomda Szolnok 2002

Mellékletek

- 1. számú melléklet: Egészségfejlesztési Program**
- 2. számú melléklet: Színes Lufik Tehetségpont Tehetség Program**
- 3. számú melléklet: A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde tagóvodáinak eszköztárája**
 - 3.1. számú melléklet Bóbita Óvoda eszköztárája
 - 3.2. számú melléklet Korona Óvoda eszköztárája
 - 3.3. számú melléklet Teleky utcai Óvoda eszköztárája
 - 3.4. számú melléklet Központi Óvoda eszköztárája
- 4. számú melléklet: A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde Integrációs Programja**
 - 4.1. számú melléklet Beóvodázási Ütemterv
 - 4.2. számú melléklet Egészségügyi Munkaterv
 - 4.3. számú melléklet Kommunikációs terv
- 5. számú melléklet 1-es típusú diabétesszel és ételérzékenységgel élő gyermekek speciális ellátásának eljárásrendje**

BÉKÉSI POLGÁRMESTERI HIVATAL
Békés, Petőfi u. 2. sz.
ONK/25-9/2025.

KIVONAT

Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás Társulási Tanácsának 2025. szeptember 24. napján tartott nyilvános ülése jegyzőkönyvéből:

Tárgy: A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde belső dokumentumainak jóváhagyása

A társulási tanács 5 igen, egyhangú szavazattal az alábbi határozatot hozta:

Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás
Társulási Tanácsának
40/2025. (IX. 24.) számú határozata:

Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás Társulási Tanácsa a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde Szervezeti és Működési Szabályzatát, Házirendjét, illetve Pedagógiai Programját a határozat mellékletei szerint jóváhagyja.

Határidő: intézkedésre azonnal

Felelős: Deákné Domonkos Julianna Társulási Tanács elnöke
Béres Istvánné főigazgató

K.m.f.

Deákné Domonkos Julianna s.k.
társulási tanács elnöke

Kálmán Tibor s.k.
jkv. hitelesítő

Tárnok Lászlóné
A kivonat hitelül: Tárnok Lászlóné jegyző

Jegyzőkönyv

Készült: 2025. augusztus 26 – án, 16⁰⁰ órától a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde 2025/2026. nevelés, gondozási évnyitó alakalmából

Helyszín: Korona Óvoda (Békés, Korona utca 1.)

Téma: A Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde óvodai telephelyeinek és bölcsődéinek szülői képviselőinek értekezlete. Tájékoztatás.

Jelen vannak: óvodai és a bölcsődei intézményegység vezetősége, óvodai telephely koordinátorok, bölcsőde vezetők, szülők képviselői - a jelenléti íven mellékelve

A jegyzőkönyvet vezeti: Szántó Katalin óvodatitkár

- Béres Istvánné köszönti a jelenlévőket

- Béres Istvánné főigazgató ismerteti a Pedagógiai Program törvény által előírt módosításait.

- Béres Istvánné főigazgató ismerteti SZMSZ módosításait, melyet az ismertetést követően a szülők közössége véleményezett. (20/2021. EMMI 4§ (5))

- Béres Istvánné ismerteti a Házirendet, melyet a szülői testület az elhangzást követően véleményezett (Nkt.73§ (1)).

- Béres Istvánné főigazgató ismerteti a 2025/2026. nevelési év óvodai és bölcsődei intézményegység Munkatervét, célokat, feladatokat, melyet a szülői szervezet képviselői véleményeztek. (20/2021. EMMI 3§ (1))

- Általános tájékoztató, információk.

- Az intézmény szülői szervezetének elnök, elnökhelyettes választása.
- Elnök: Trubinné Nyíri Ildikó
- Elnökhelyettes: Horváthné Balla Dóra

Kmf

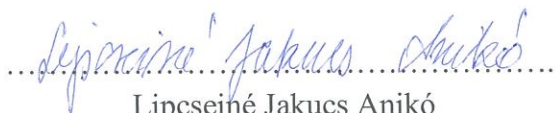

Szántó Katalin
óvodatitkár

Jegyzőkönyv hitelesítők:

Andorné Csarnai Szidónia
óvodai telephely koordinátor

Lipcseiné Jakucs Anikó
óvodai intézményegységvezető helyettes

Jelenléti ív

Szülői értekezlet 2025.08. 26. 16 óra Korona Óvoda

Óvodai intézményegység:

képviselő	aláírás
Bóbita Óvoda	
Urbancsekne Sebestyén Marianna óvodai intézményegység vezető, óvodai telephely koordinátor	<i>Urbancsekne Sebestyén Marianna</i>
Tóth-Szollár Hajnalka szülő közösség képviselője	<i>Tóth-Szollár Hajnalka</i>
Korona Óvoda	
Andorné Csarnai Szidónia óvodai telephely koordinátor	<i>Andorné Csarnai Szidónia</i>
Domokos-Kulcsár Tímea szülő közösség képviselője	
Teleky utcai Óvoda	
Liptákné Öreg Anikó óvodai telephely koordinátor	<i>Liptákné Öreg Anikó</i>
Hegyesiné Raffael Tímea szülő közösség képviselője	<i>Hegyesiné Raffael Tímea</i>
Központi Óvoda	
Lipseiné Jakucs Anikó óvodai intézményegység vezető helyettes, óvodai telephely koordinátor	<i>Lipseiné Jakucs Anikó</i>
Horváthné Balla Dóra szülő közösség képviselője	<i>Horváthné Balla Dóra</i>

Bölcsődei intézményegység:

képviselő	aláírás
Földvár Bölcsőde	
Csökmeiné Kulcsár Márta bölcsőde vezető	<i>Csökmeiné Kulcsár Márta</i>
Trubinné Nyíri Ildikó szülő közösség képviselője	<i>Trubinné Nyíri Ildikó</i>
Gólyafészek Bölcsőde	
Zseák Lászlóné bölcsődei intézményegység vezető, bölcsőde vezető	<i>Zseák Lászlóné</i>
Fábián Dóra szülő közösség képviselője	<i>Fábián Dóra</i>

Békés, 2025. augusztus 26.

Jegyzőkönyv

Készült: 2025. augusztus 28 — án, 17⁰⁰ órától a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde (Békés, Baky u. 4.) óvodai nevelési évnyitója alkalmából.

Helyszín: Bóbita Óvoda (5630 Békés, Ótemető u. 2.)

Jelen vannak: az óvodai intézményegység munkavállalói, a jelenléti íven mellékelve.

- Béres Istvánné köszönti a jelenlévőket
- Meghívott vendég Kálmán Tibor Polgármester úr és Deákné Domonkos Julianna a Békési Kistérségi Intézményfenntartó Társulás elnöke, aki köszönti a megjelent munkavállalókat.

- Jubiláló dolgozók köszöntése:
 - 25 éves: Barócsi Attiláné, Darvasiné Bontó Erzsébet, Oláhné Ilyés Mariann
 - 30 éves: D. Vargáné Lipcsei Viktória, Nóvé Ildikó, Samu Jánosné

- Garainé dr. Lipcsei Éva az önkormányzat munka-és tűzvédelmi előadója ismerteti a baleset — és munkavédelemmel kapcsolatos új szabályokat, újdonságokat, tapasztalatokat:
 - minden balesetet jelenteni kell, az otthon történeteket is
 - nagyon sok a létrás baleset, ezekre különösen oda kell figyelni
 - az egyéni védőeszközöket a munkáltatónak kell biztosítania.

- A 2024/2025. nevelési év DIFER eredményeinek ismertetése - Fodorné Stelkovic Ildikó fejlesztőpedagógus

- Béres Istvánné főigazgató ismerteti a Pedagógiai Program törvény által előírt módosításait.
- A BKÓB Pedagógiai Programja az ismertetést követően, a nevelőtestület által véleményezésre került. (Nkt. 26§ (1))

- Béres Istvánné főigazgató ismerteti SZMSZ módosításait, mely a munkavállalók által véleményezésre került. (Nkt. 25§ (1))

- Béres Istvánné főigazgató ismerteti Házirend módosításait, mely a munkavállalók által elfogadásra került. (Nkt. 25§ (4))

- Béres Istvánné főigazgató ismerteti a 2025/2026. nevelési év Munkatervét, célokat, feladatokat, melyet az óvoda alkalmazottai véleményeztek. (Nkt. 27§ (3))

- TÉR értékelés: Célok, feladatok, határidők meghatározása.

- Általános emlékeztető

Szántó Katalin

Szántó Katalin
óvodatitkár

Jegyzőkönyv hitelesítés:

Kovács Andrea

Kovács Andrea
óvodapedagógus

Nagy Mária

Nagy Mária
dajka

JELENLÉTI ÍV

a 2025. augusztus 28-án megtartott óvodai nevelési évnyitó értekezlet
jegyzőkönyvéhez

BÓBITA ÓVODA

Urbancsekné Sebestyén Marianna

Urbancsekné Sebestyén Marianna

Bagolyne Szűcs Andrea

Bagolyne Szűcs Andrea

Balog-Czinánó Malvina

Balog-Czinánó Malvina

Barócsi Attiláné

Barócsi Attiláné

Egri Anikó

Egri Anikó

Györki-Hardi Katalin Adrienn

Györki-Hardi Katalin Adrienn

Halász-Venczák Eszter Kinga

Halász-Venczák Eszter Kinga

Járku Gréta Zsanett

Járku Gréta Zsanett

Kecskeméti Gábor Zsoltné

Kecskeméti Gábor Zsoltné

Kisné Vámos Ilona

Kisné Vámos Ilona

Klenóczkiné Körözi Ildikó

Klenóczkiné Körözi Ildikó

Kocsor Eszter

Kocsor Eszter

Nagy Mária

Nagy Mária

Pappné Bimbó Éva

Pappné Bimbó Éva

Petrás Sándorné

Petrás Sándorné

Püski Imre Árpádné

Püski Imre Árpádné

Rózsavölgyiné Fábrián Rita Alexandra

Rózsavölgyiné Fábrián Rita Alexandra

Such-Vári Szabina

Such-Vári Szabina Éva

Szalkai Sándorné

Szalkai Sándorné

Szatmári Edit

Szatmári Edit

Szilágyi Anita

Szilágyi Anita

Szollár Erzsébet Julianna

Szollár Erzsébet Julianna

Varga-Bihari Rebeka

Varga-Bihari Rebeka

KORONA ÓVODA

Andorné Csarnai Szidónia Anna

Bereczkiné Izsó Emese Éva

Botos Viktória

Hegedűs Lászlóné

Jónásné Szilágyi Erika

Sódar Attiláné

Szalmári Judit

Vári-Bartyik Anna Gabriella

Andorné Csarnai Szidónia Anna

Bereczkiné Izsó Emese Éva

Botos Viktória

Hegedűs Lászlóné

Jónásné Szilágyi Erika

Sódar Attiláné

Szalmári Judit

Vári-Bartyik Anna Gabriella

TELEKI ÓVODA

Liptákné Öreg Anikó Edit

Chovan-Suha Viktória

D. Vargáné Lipcsei Viktória

Kónyáné Vas Ildikó

Kovács Andrea

Nánási Lászlóné

Novodomszky Marianna

Oláhné Ilyés Mariann

Puskásné Hégyel Ildikó

Püski Enikő

Püskiné Kulcsár Marianna

Liptákné Öreg Anikó Edit

Chovan-Suha Viktória

D. Vargáné Lipcsei Viktória

Kónyáné Vas Ildikó

Kovács Andrea

Nánási Lászlóné

Novodomszky Marianna

Oláhné Ilyés Mariann

Puskásné Hégyel Ildikó

Püski Enikő

Püskiné Kulcsár Marianna

KÖZPONTI ÓVODA

Lipcseiné Jakucs Anikó Ilona
Bajnok Eszter Katalin
Boldizsárné Varga Ramóna
Csorba-Kohári Döniz
Darvasiné Bontó Erzsébet
Dobó Emőke
Hegedűs-Czipó Edit
Horváthné Balla Dóra
Károly-Pauló Vivien
Kovács Mária
Köröksi Csabáné
Molnárné Boros Márta
Nagy Ilona
Nóvé Ildikó
Nyeste Andrásné
Samu Jánosné
Styaszi Anikó
Szabóné Petrás Ágnes

Lipcseiné Jakucs Anikó
Bajnok Eszter Katalin
Boldizsárné Varga Ramóna
Csorba-Kohári Döniz
Darvasiné Bontó Erzsébet
Dobó Emőke
Hegedűs-Czipó Edit
Horváthné Balla Dóra
Károly-Pauló Vivien
Kovács Mária
Köröksi Csabáné
Molnárné Boros Márta
Nagy Ilona
Nóvé Ildikó
Nyeste Andrásné
Samu Jánosné
Styaszi Anikó
Szabóné Petrás Ágnes

GAZDASÁGI CSOPORT

Béres Istvánné
Fodorné Stelkovics Ildikó Terézia
Szántó Katalin
Cinanó Lajos
Szabó László

Béres István
Fodorné Stelkovics Ildikó Terézia
Szántó Katalin
Cinanó Lajos
Szabó László

